

Takurda-o Yohana

Rem-se rɔ n-mɛ à:

M-zantɛ 1:1-18

Yohana Wa-m-Yo'os un hun-nɛ m-hɔ un yandor Yeso nɛ wu ur-takan 1:19-51

Senge-m Yeso n-mɛ un hun-nɛ yɛ o-Gariri 2:1—12:50

Hɔ-tɔ ur-kɔm yow yow o-Urusharima nɛ 13:1—19:42

M-inɛ ut-marimar un rwuun-mɔ un Wan-Koyan nɛ cas 20:1-31

Ma-tɔ ur-kɔm: Mɔ ken rwuun-mɔ cas mɔ un Wan-Koyan n-mɛ o-Gariri 21:1-25

Gom-ur waragte net

¹ Cin da-de ur-takan Gom-ur ro kon. Ka Gom-de nɛ de ro mɔsɛ un Shir nɛ. Ka Gom-de komo de rɔ Shir. ² Wu rɔ mɔsɛ un Shir nɛ cin ur-takan.

³ Un ka Gom-de, Shir nomte koyan. Shir rɔ un nom yo ken rii-yo ba un wu á. ⁴ Wu wu rɔ wanhoog, wu ya'e kɔ yo ke rii-yo hoog à. Ka hoog-o nɛ, cecas-mɔ un hun-nɛ mɔ. ⁵ Mɔ rɔ yɛ m-dosse o-comb. Mɔ rɔ cecas-mɔ un hun-nɛ. Ká comb-o hoks mɔ un ká cecas-mɔ á.*

⁶ Wu ken net-wu ro kon wu Shir tomne à, wu a m-aag **Yohana Wa-m-Yo'os un hun-nɛ m-hɔ** à.† ⁷ Wu un haan wu rurute hun-nɛ un su'e un ká wa-m-cecas-wu, remen kɔ wu ke net-wu,

* **Bɔr-o gaan:5** 1:5 Kɔ: Comb-o hoks m-ryomos ka cecas-mɔ á.

† **Bɔr-o gaan:6** 1:6 Hyen komo: Mati 3:1; Mark 1:4; Ruka 3:1-2.

wu sheret be-de un ka wa-m-cecas-wu. ⁸ Yanze **Yohana** wu ro ka wa-m-cecas-wu á. Wu un haan remen wu suute ma-to un ka wa-m-cecas-wu. ⁹ Ka cecas-mo mo o-nip, mo carakse ko wu ke net-wu à, mo mo ro m-nekne n-me un hono o-dak.

¹⁰ Wu cowonte n-me un hono o-dak o wu nome à, amba hon dak un nap un wu ne á. ¹¹ Wu un haan be-de un hun-ne ye un wu, amba ka hun-ne ye 'yaru wu. ¹² Amba ye ken ye gokste wu. Ye shereg hi un de un ye be-de un wu. Bon ye gokse wu à, wu ya'ag ye o-cow, ye waragte yakar-ye Shir. ¹³ A ja'aste ye m-mat. Yanze mat-o un campo un ne'a-ne, ko mat-o un con-mo un campo á. Ay, mat-o un Shir o, wu muute ye yakar-ye un wu à.

¹⁴ Ka Gom-de waragte net har wu she'eturu be un na. A hyanag seps-mo un wu, seps-mo un wu komo un hon mo wan-gaan mo cot, wu rwuune be-de o-Tato shiishe m-yar o-nip ne à.

¹⁵ Wu wu **Yohana** rwore ma-to un wu. Wu 'yonsuru us-cor. Wu zee, "Wu wu um ruru no ma-to un wu, wu um zee, 'Wu roon n-jim un de à, amba wu aragte me. Cin n-ga ne ma wu ro kon, cin ba a un makt me.' " ¹⁶ Be-de un moor-to un yar-mo un wu o wu hu na nu-o so-o bim-o-bim. ¹⁷ Un kom-ut **Mosa** a ya'asunde o-karamsa, amba m-yar o-nip ne, be-ur Yeso **Kiristi** a ya'asunde na mo. ¹⁸ Yatt net-wu take hyan un Shir cas á, se Wa un wu ur-mat un hon-de un wu. Wu ro ragaan un Shir ne. Wu ro tara un kom-o ur-re de Shir à, wu ruru na bo Shir ro à.

*Yohana Wa-m-Yo'os un
hun-ne m-ho suute Yeso*

(Mati 3:1-12; Mark 1:1-8; Ruka 3:1-18)

¹⁹ Swo-us **Yohana** se ka, da-o sek-ye be-de un **Yahuda**-ne, ye o-Urusharima tome yan-**Cow un kon-se Shir** un **Rewi**-ne ne à. Ye he ye cit un **Yohana**, “¿Wò rò wan?” ²⁰ **Yohana** yage ye m-ruru á. Wu rwuune ye cas, wu zee, “Me wu rò **Kiristi**‡ á.”§

²¹ To, ye cituru wu, “¿Wò rò wa? ¿Wò **Ereja** wu?”

Wu zeeru, “Ay.”

Ye zeeru wu, “¿Wò wu rò ka **wan-rwor un Ma-to Shir** wu, wu Shir zee wua 'yonsundu te untun **Mosa**?”

Wu dooru m-zee, “Ay.”

²² Ye zeeru wu, “To, ¿ruru te wo rò wa ne? Ruru te remen te ruruté hun-ne ye tomne te à, ¿ya wo m-zee un hi un du?”

²³ **Yohana** zeeru ye, “Me wu rò ko-wan-eeg o un hun-ne o-dákár, wu **Ishayawan-Rwor un Ma-to Shir** rwore ma-to un wu à. **Ishaya** rò m-zee, ‘Zongu nò remen haan-m Yawe.’* ”

²⁴ Ka ye a tome ye he, ye cit un **Yohana** à, ye rò mosse un **Parisa**-ne ne.

²⁵ Ye zeeru wu, “¿Yan yo wotte un yo'os un hun-ne n-te m-ho, wo **Ereja** á, wo rò ne **Kiristi** á, ¿wo ne **ko-wan-rwor un Ma-to Shir** á?”

²⁶ **Yohana** zeeru ye, “Me nò de m-**yo'os m-ho** m-ho. Wu ken rò ge be un nò, wu nò nape un

‡ **Bor-o gaan:20** 1:20 Wu Shir daagne à. § **Bor-o gaan:20** 1:20

Hyen komo: Mara 4:5; Kara 18:15-18.

* **Bor-o gaan:23** 1:23

Hyen komo: Isha 40:3 (qt-Girik).

wu ne á. ²⁷ Me un ba wu m-woon be un no. Me bo'os um us ka'ante-to un wu á.”

²⁸ To ka to un kor un be-de hun-ne ro m-aag o-Betanya, o ro pesto-de so un horan-de un Roog-o o-Joda à, be-de **Yohana** ro un yo'os un hun-ne n-te m-ho à.

Yeso Ca-yo Shir yo

²⁹ Bɔ ish geste à, **Yohana** hyanburu Yeso ro m-nekne be-de un wu. Wu zeeru, “Gwot no **Ca-yo Shir** yo deke **ba'as-to** un hono o-dak à! ³⁰ Wu wu um zee no wu ken wu roon n-jim un de. Wu um zee no wu ro Wan-co re à, remen wu ro kon hono o-dak cin ba a ro makt me. ³¹ Me un hi un de, m-beerte wu, amba rii-yo rwo'e um haante yo'os un hun-ne m-ho à yo ro remen a rwuntute wu cas be-de un **Isra-ne**.”

³² Ka da-o **Yohana** nomu se ka swo-se, wu zee: “Um hyanag o-Kukt m-kerkunde rwuun-mo n-ton untun o-gorop o ciruru un wu. ³³ Me roa nep wu á, se de untu ka wu tomnu me um yo'os hun-ne m-ho ruru me à, ‘Ka wu o hyane Kukt-o kergunte o ciruru un wu à, wu he yo'os un hun-ne un **Kukt-o Shir**.’ ³⁴ Um hyanag komo um nomoste suute, wu ka wu ro **Wà-wu Shir**.”

Yan-neke-m Yeso ye wu ba'e m-daag cas cas à

³⁵ Bɔ ish geste à, **Yohana** ro ge un yan-neke-mo un wu ne nen yoor. ³⁶ Bɔ Yeso ro m-arag à, **Yohana** ma'asuru wu m-gwotbe. Wu zeeru ye, “Gwotbe no **Ca-yo Shir**!”

37 Bɔ ka yan-neke-mo un wu ne nen yoor, hogute ma-to un wu à, ye doruru Yeso n-jim n-jim. 38 Yeso byanduru us-ajima ne, wu hyanuru ka yan-neke-m **Yohana** ye nen yoor-ye ro wu m-dond. Wu cituru ye, wu zee, “¿Ya no cone o?”

Ye zeeru wu, “Wa-us-Nap, ¿kene o o ro ur-she'et?”

39 Wu zeeru ye, “Dond no me. Man kute no be-de um ro à.” Un ka da-o ne kwom-us nass-se se m-rim, ye argu wu m-dore, ye wooru be-de wu ro ur-she'et à. Ye busuru taas ur-ho un wu ne.

40 Andarawus, heno Simon Bitrus ne, wan-gaan-wu be-de un ka campo-ne ye hoge rii-yo **Yohana** ro m-rwor ye, dorute Yeso à.

41 Andarawus nekuru, wu ruru sek-wu un wu Simon Bitrus. Wu zee, “Caane, te hyanag **Mesaya**,†” (Ka gom-de, de a m-zee **Kiristi**‡).

42 Andarawus wooturu Bitrus be-ur Yeso. Yeso gwoturu Bitrus, wu zeeru wu, “Wo wu ro Simon wa **Yohana**, amba a eeg wo Kepas.” (Gaan-to un jin-ur Bitrus ne *ur-Ta'ar*.)

Pirip ne un Nataniyar

43 Bɔ ish geste à, Yeso ro un ma-to m-ha raag-o o-Gariri. Wu hyanuru Pirip, wu zeeru Pirip, “Haan, o doru me.”

44 Pirip ko-wan-bo-o o-Besayada wu. Ye ro bo-o gaan Andarawus ne, Bitrus ne. 45 Pirip haaru rure un Nataniyar. Wu zeeru, “Te hyanag wu, wu **Mosa un yan-Rwor un Ma-to Shir** ne gene

† **Bor-o gaan:41** 1:41 Wu Shir daagne à un rem-de ut-Ibra.

‡ **Bor-o gaan:41** 1:41 Wu Shir daagne à, wu waragte wan-bees un hun-ne.

ma-tɔ ɔn wɔ à. Wɔ rɔ Yɛso wà **Yusuhu**, ko-ya-o-Nazaret.”

⁴⁶ Nataniyar zɛɛrɔ Pirip, “¿Kashi ɔn rii a rwɔɔn ɔn bɔ-o o-Nazaret?”

Pirip zɛɛrɔ “Haan, o gɔt ɔn hi ɔn du.”

⁴⁷ Yɛ neknurɔ. Yɛ woɔnurɔ be-ɔr Yɛso. Da-o Yɛso hyane Nataniyar rɔ m-woɔn be-de ɔn wɔ à, wɔ zɛɛrɔ, “Nataniyar, ko-**Isra**-wɔ o-nip wɔ ka, wɔ take raks ɔn net á.”

⁴⁸ Nataniyar zɛɛrɔ wɔ, “Wuuu, ¿kene o nape me?”

Yɛso zɛɛrɔ wɔ, “Rii-yo Pirip agante wɔ, ɔm hyeneste wɔ, da-o o ro ɔn 'wɔn-de o-rum à.”

⁴⁹ Nataniyar zɛɛrɔ wɔ, “Wa-ɔs-Nap, wɔ wɔ rɔ **Wà-wɔ Shir**, ko-Gwɔmo-wɔ ɔn dak-o o-**Isra**.”

⁵⁰ Yɛso zɛɛrɔ wɔ, “¿Remen ɔm zɛeg ɔm hyanag wɔ ɔn 'wɔn-de o-rum, o o sherte ka bɔ-se ne? ɔm rurute wɔ wɔa hyen hyat-tɔ jiishe tɔ ka ɔt-moor à.” ⁵¹ Komo wɔ zɛɛrɔ ye, “Me nɔ m-rure o-nip, nɔa hyen a tikste Tɔn-o Shir, **yan-tom-ye Shir** ye rɔ m-kergende, ye rɔ m-da n-tɔn ɔn **Wà-wɔ ɔn net**.” §

Bɔr-ɔs yoor

Ma-tɔ ɔr-ge ɔn bɔ-o o-Kana

¹ Bɔ a rewute ho-ɔt yoor à, ho-ɔr atette-de, a gak ɔr-ge o-Kana ɔn dak-o o-Gariri. Reksute inu-o Yɛso ro káne. ² A bandte Yɛso ɔn yan-neke-mo ɔn wɔ ne ɔn ká ge-de. ³ Bɔ ye woobute à, mo-di-mo, ye ro m-swɔ à, ye swooru mo, mo kenduru. Bɔ mo kendute à, inu-o Yɛso haaru be-de ɔn wɔ,

§ **Bɔr-o gaan:51** 1:51 Hyen komo: Taka 28:12.

wu zeeru, “Ka mɔdi-mɔ o-biki mɔ teeste. Yett m-mɔdi komo ne á.”

⁴ Yeso zeeru wu, “Inu, ɔya nu'usu wo un me ne? Da-o re, o ungo wo á.”

⁵ Inu Yeso haaru be-de un ya-m-senge-mo ur-ge, wu ruru ye, “Ko yo ke rii-yo Yeso zee no, no nom, nom no yo.”

⁶ Kane ne, **Yahuda**-ne este tur-ut cind-to a shabe ut-ta'ar à. To ye rotte ut-sapt bo **karamsa**-o zee à. Ka tur-to ko o ke ro m-re ut-dede ur-kwooz [20] ha-mo ur-kwooz ut-op [30].

⁷ Yeso zeeru ya-m-senge, “Doorunde no m-ho, no shoos ka tur-to.” Ye doorundururu m-ho. Ye shoosuru to un ish un ish.

⁸ Ka da-de ne Yeso zeeru ye, “Iib no ka ho-mo, no heete gos-wu, wu ur-ge.” Ye iburu m-ho, ye heeturu gos-wu wu ur-ge. ⁹ Ka gos-wu, wu ur-ge wu swooru ka ho-mo, mo warge m-mɔdi à. Wu hyanuru ka mɔdi-mɔ jiište mo ur-takan m-rwuun. Wu napu ne be-de ka ho-mo rwuune á. Amba ka ya-m-guw-ye, ye ibne ka ho-mo à ye nese. Wu agnuru wu a gege ur-ge à. ¹⁰ Wu zeeru wu, “Ko wu ke net-wu de wu ro un rwunte un mɔdi-mɔ m-rerem ur-takan. Da-o hamat-ne suuse ye ciks, wu busturu un mo ba m-rwuun kyak, amba wo ne, o essundururu ka mo jiiše à se m-moka o hante mo.”

¹¹ To ka to ro hyat-to ur-takan, to Yeso nome o-Kana o un dak-o o-Gariri à. O wu rwuntute seps-mo un wu, yan-neke-mo un wu sheret un wu. ¹² Bo ye caagute be-de ur-ge à, wu arguru m-neke bo-o o-Kapanahum un inu un wu ne, un

hen-ne ye ʊn wʊ ne, ʊn yan-neke-mo ʊn wʊ ne.
Ye rewuru ʊt-ho ka co-se ne hiin.*

Yeso yanag ya-ʊt-baab ʊn Pyo-o Shir

(Mati 21:12-13; Mark 11:15-17; Ruka 19:45-46)

¹³ **Biki-o m-Pas**† o ʊn **Yahuda**-ne o ro yow yow, Yeso nekuru o-Urusharima.‡ ¹⁴ Bo wʊ woobute o-Urusharima à, wʊ cowuru ʊn **Pyo-o Shir**. Wʊ oss yan-baab-to ʊn na, ʊn ca-ne, ʊn tantabara-ne. Komo wʊ hyanuru yan-shas-o ʊn hwor ʊr-she'et tara tara. ¹⁵ Yeso gaaru rak-yo o-hu, wʊ yanuru kap mo ʊn ye ʊn **Pyo-o Shir** ʊn ca-ye ʊn ye ne, ʊn na-ye ʊn ye ne. Wʊ cakarsuru hwor-ye ʊn ya-o-shas. Wʊ tuturu tebur-to ʊn ye. ¹⁶ Wʊ zeeru yan-baab-to ʊn tantabara, “Dos no saw-ʊt no, no ruut to m-moka m-moka. No muut hur-o Tato re be-de ʊt-baab á!”

¹⁷ Yan-neke-m Yeso baksuru ʊnze gense to ro rem **Kiristi** be-de ʊn Ma-to Shir ʊnze, “Shir, me m-hoge ʊn reeb-o ʊn hur-o ru deen.”§

¹⁸ Sek-ye be-de ʊn **Yahuda**-ne shasuru wʊ, ye zee, “To, ʔto ke hyat-to to o he te m-kute, te nept ʊnze Shir-ye zee wo o nom ka rem-se?”

¹⁹ Yeso shasuru, wʊ zeeru ye, “Hees no ka **Pyo-o Shir** o, ho-ʊt tet man 'yons o.”*

²⁰ Sek-ye be-de ʊn **Yahuda**-ne zeeru, “Se da-o a nome ʊs-hak kwooz-ʊt yoor ʊs-cind [46] à, a

* **Bor-ʊs yoor:12** 2:12 Hyen komo: Mati 4:13. † **Bor-ʊs yoor:13** 2:13 Biki-o Yahuda-ne rotte m-baks ʊn ho-de Shir ruute ye o-Masar à. ‡ **Bor-ʊs yoor:13** 2:13 Hyen komo: Rwuu 12:1-27. § **Bor-ʊs yoor:17** 2:17 Hyen komo: Bong 69:9. * **Bor-ʊs yoor:19** 2:19 Hyen komo: Mati 26:61; 27:40; Mark 14:58; 15:29.

un ma-to un o, ¿o o he m-zee un ya ne woa 'yons o un ho-ut tet?"

²¹ Ye napu ne ma-to Yeso rotte á. Amba da-o Yeso tane **Pyo-o Shir** à, wur-o un wu wu rotte ut-ma. ²² Remen kaane da-de a 'yonse wu ut-marimar à, yan-neke-mo un wu baksuru unze wu zeeg kaane. Ye sheruru un Ma-to Shir ne to a gene à un ma-ut Yeso ne to wu rure ye à.

²³ To, da-o wu ro'e o-Urusharima à, da-o un **Biki-o m-Pas**, hun-ne deen sheruru un jin-de un wu remen ye hyanag rem-se ut-hyat se wu ro m-nom à. ²⁴ Wu ne un hi un de un wu, Yeso, wu ho'os o-wur un ye ne á, remen wu nepste hur-de un ko wu ke net-wu. ²⁵ Yanze se a rurute wu bo hur-de un net ro á. Wu nepste bo hur-de un hun-ne ro à.

Bor-ús tet

Yeso un Nekodimu ne

¹ Wu ken ko-caari-wu ro kon be-de un **Yahuda**-ne, wu ro un kur-de un **Parisa**-ne à, a wu m-zee Nekodimu. ² Wu wu ha'e be-ur Yeso m-tet. Wu zeeru Yeso, "Wa-ús-Nap, te nepste, wo un rwuun be-de Shir, o yoosute hun-ne Ma-to Shir, remen yatt-wu he hoks-m nom un rem-se ut-hyat bo o ro se m-nom á, se de wu ro mosse un Shir ne à."

³ Yeso shasuru wu, "Me wo m-rure o-nip, o hogute. Un ya a ja'aste mat un net á, wua hyen gwomo-to Shir á."

⁴ Nekodimu zeeru, "¿Re ka ma-to he m-nome, a ja'aste net m-mat wu mongse à? ¿Wua hoks m-warag un men-ut inu un wu, wu ja'aste wu m-mat?"

⁵ Yešo zeeru wu, “Me wo m-rure o-nip. Un ba a makt net mat-o m-ho o-Kukt ne á, wu rott cow-yo wu hette m-cow un gwomo-to Shir á. ⁶ Net-wu a mate un wur-o un ne'a un campo ne à, net-wu temb. Amba Kukt-o ro m-mat o-kukt. ⁷ Remen kaane taase o hyen hyat-to um zette wo kaane á, ‘Se a ja'aste mat-o ru.’ ⁸ Yo-m ro m-hur be-de mo cone à. Wo m-hoge ras-o un mo temb, amba wo nap be-de mo rwuune á, yagunte o nept be-de mo ro m-ha à. Kaane o komo be-de un kap net-wu **Kukt-o Shir** ja'ase mat-o un wu à.”

⁹ Nekodimu shasuru, wu zeeru, “To ka ma-to, ¿re o to he m-nome?”

¹⁰ Yešo shasuru wu, “Wo wu ro m-yoose un **Isra**-ne à, to ka ma-to komo, ¿wo nap un to ne á? ¹¹ Me wo m-rure o-nip. Se rii-yo te nape à, un yo te hyane ne à, yo yo te no m-rure un ma-to un yo. No ne, no m-goks un rii-yo te no m-rure á. ¹² ¿Re o un ya? Me no m-rure rem-se ro n-dak à, no goks ma-to un se á. Yagunte rem-se ro un Ton-o shir à, se se um he no m-rure ma-to un se, no gokste? ¹³ Yatt-wu take m-da n-Ton un shir á, wu hyenet bo ka rem-se n-Ton se ro á, se me **Wà-wu un net**, wu Shir tomne à. ¹⁴ Bo **Mosa** jaksé hwɔ-yo o-kwom n-ton o-ce n-te o-dákár à,* se a jakste me **Wà-wu un net** kaane n-ton. ¹⁵ Yeá jaks me n-ton o-**kan**, remen kap wu shere hur-de un wu be un de à, wu kumut hoog-mo ba m-ta.

¹⁶ “Remen was-mo Shir wasse un hono o-dak ne à, o hante wu tomonte mat-de un Wà un wu wan-gaan cot. Wu un nom kaane, remen bo un

* **Bɔr-ɔs tet:14** 3:14 Hyen komo: Qog 21:9.

neɛ-wu shere hur-de un wu be-de un wu à, taase wu sabre, amba wu kumut hoog-mo ba m-ta.
¹⁷ Shir un tomon Wà un wu hono o-dak, remen wu piishité hun-ne ut-ma á, amba remen hun-ne possuté ho-de un piish ut-ma un bu-yo un wu.
¹⁸ Kap bo un neɛ-wu shere hur-de un wu un **Wà-wu Shir** à, a piishi wu ut-ma á. Amba wu shere hur-de un wu un **Wà-wu Shir** á, a regusute a komsute wu piishe ut-ma o ka, remen wu sher hur-de un wu un **Wà-wu Shir** wan-gaan cot á.
¹⁹ Ká piish-de ut-ma de de kà: Cecas-mo Shir cowonte un hono o-dak, amba hun-ne yaguru m-was un ka cecas-mo ne. Ye jiishte m-con o-comb, remen rem-se ye ro m-nom à, rem-us yo-se se.
²⁰ Kap wu ro m-nom un rem-us yo-se à, wan-yage to m-cecas wu. Wan-yage to m-cecas ne, wu ro m-es m-ha be-de m-cecas á, un taase **ba'as-to** un wu rwuun cas, hun-ne hyen to. ²¹ Wu ro m-nom un rii-yo Shir cone à, wu ro m-ma'as m-ha be-de m-cecas, remen a rwuntute rem-se un wu us-so-se cas. Da-o wu ro be-de m-cecas, hun-ne a nep unze un gwu-o Shir o wu nomte se.”

*Yeso un Yohana Wa-m-Yo'os
 un hun-ne m-ho*

²² Bo Yeso komte ut-ma un Nekodimu ne à, wu arguru m-ha un dak-o o-Judiya un yan-neke-mo un wu ne. Wu she'etundururu ka co se ne yan-ho hiin, wu ro m-yo'os un hun-ne n-me m-ho. ²³ Un ka da-o **Yohana** ro m-yo'os un hun-ne m-ho un de ken be-de de hun-ne ro m-aag o-Enon à yow yow un bo-o o-Sarim ne. Wu ro un yo'os un hun-ne un Roog-o o-Joda remen ho-m ro kon ka co-se ne deen mo bo'ose yo'os un hun-ne à. Hun-ne

ma'asuru m-ha káne, a ro ye m-yo'os. ²⁴ (Yo ka un kor rii-yo a ke'et **Yohana** o-kur o m-ke'et.)[†]
²⁵ To, ma-ut sunuru yan-neke-m **Yohana** un wu ken ko-**Yahuda**-wu ne, ma-to un so'os us-rem bo **karamsa**-o zee à. ²⁶ Yan-neke-m **Yohana** haaru be-ur **Yohana**. Ye zeeru wu, "Wa-ʊs-Nap, te un haan, te ruru wu ka net-wu, wu no rotte pestode o-Joda à, wu o ruru te ma-to un wu à, wu ka un yo'os un hun-ne n-te m-ho. Hun-ne deen ye ro m-ha be-de un wu."

²⁷ **Yohana** shasuru, "Yatt net-wu he kum un rii á, se yo Shir ya'anu wu rwuun-mo n-Ton à. ²⁸ No un hi un no yan-swo-ʊs re ye, remen um zee, 'Me wu ro **Kiristi** á, amba a un tomon me um ja'asuté wu o-cow.'[‡] ²⁹ Be-de un biki-o ur-ge, wa-ur-ge-wu ro wan-ne'a un wu. Ko-nay-wu un wa-ur-ge-wu haane biki-o ur-ge à wu ro m-wase temb wu hogute cor-o un wa-ur-ge. Komo men-to un wu ro yaw yaw wu hoge wa-ur-ge teperte. Kaane o ka men-ut re shie m-yeyaw. ³⁰ Wu ne, gakte-mo wu waragte gos-wu, me ne gakte-mo um waragte rek-wu."

³¹ "Wu rwuune n-Ton à, wu jiishe ut-gos kap. Bo un wu rwuune n-dak à ko-ya-n-dak-wu, remse ro n-dak à, se se wu ro m-rwor. Amba wu rwuune n-Ton à, ³² wu ro m-rwor un ma-to un ka rem-se wu hyande n-Ton à, un yo wu hogne ne à. Yatt-wu gokse ne ka ma-to á. ³³ Wu gokse ne ma-to un wu à, wu ka este Shir nip-o. ³⁴ Wu Shir tomne à, Ma-to Shir to wu ro m-rwor, remen Shir ro wu m-ya un Kukt-o un wu ba ur-me'et.

[†] **Bor-ʊs tet:24** 3:24 Hyen komo: Mati 14:3; Mark 6:17; Ruka 3:19-20. [‡] **Bor-ʊs tet:28** 3:28 Hyen komo: Yoha 1:20.

35 Tato-o waste ɔn Wà ɔn wu ne. Wu bɔpsute wu ko yo ke rii-yo ɔn kom-to ɔn wu. § 36 Wu shere hur-de ɔn wu ɔn **Wà-wu Shir** à, wua kum hoog-o Shir o ba m-ta. Ye nome ne o-dorotte ɔn ka Wà-wu ne á, yea hyen hoog á, ryaab-se Shir ro be-de ɔn ye.”

Bɔr-ɔs nass

Yeso ɔn ne'a-wu ɔn ko-Samariya-ne

1-3 **Parisa**-ne hogute wu ro m-kum ɔn hun-ne yan-dor komo wu ro m-yo'os ɔn hun-ne n-te m-ho, arge **Yohana**. (Myet ɔn kaane ne, Yeso wu yo'os ye m-ho ɔn hi ɔn de ɔn wu á, yan-neke-mo ɔn wu ne ye). Bɔ Yeso hogute yo hun-ne ro m-rwor à, wu yaguru dak-o o-Judiya, wu warguru dak-o o-Gariri ɔn yan-neke-mo ɔn wu ne.

4 Se wu dorute cow-yo caate dak-o o-**Samariya** à. 5 Bɔ wu woote ɔn o ken bo-o o a m-zee o-Sekar ɔn dak-o o-**Samariya** à, yow yow ɔn ma-de ɔn dak-o **Yakubu** ne, o wu ya'ase wà ɔn wu **Yusuhu** à,* 6-8 káne du-ur rowe de ma **Yakubu**. Yan-neke-mo ɔn wu ne haaru o ɔn rii-yo m-re o-bo. Bɔ hew-ur bo'oste Yeso à, wu she'eturu n-riib ur-du, n-noonho, ho-ur ro ur-hi ge. Da-de wu ro kane tara à, se wu ken ne'a-wu ko-**Samariya**, wu woonoru o-tur ne. Wu haante iib m-ho. Yeso zee ru ka ne'a-wu, “Ya me m-ho um su.”

§ **Bɔr-ɔs tet:35** 3:35 Hyen komo: Mati 11:27; Ruka 10:22.

* **Bɔr-ɔs nass:5** 4:5 Hyen komo: Taka 33:19; Josu 24:32.

9 Ká ne'a-wu zeeru, “¿Ya moosu na cen na, wotte me un kon-se un ho-mo m-swɔ? Wo ko **Yahuda**-wu, me ne ko-**Samariya**-wu.” (Ka ne'a-wu zeeg Yeso kaane remen **Samariya**-ne ye ro m-mosse ut-kom un **Yahuda**-ne á.)†

10 Yeso zeeru ka ne'a-wu, “Wo ro nakke yar-mo Shir, un wu wu tomne ne à, o roa cit ka wu ro wo ʉs-kon o 'ye wu m-ho wu su à, wu roa 'ye wo ne ho-mo un hoog o su.”

11 Ka ne'a-wu zeeru wu, “Gos-wu, wott rii-o m-iib m-ho á, du-de ka ne ʉr-duw ne. ¿Ke ne o o he kum un ká ho-mo mo ro un ya'u un hoog à, mo o he me m-'ya um suut? 12 ¿Wo un jiish o tato na **Yakubu**, wu ubu na ka du-de, yakar-ye un wu su, komo un gut-to un wu ne kap to su?”

13 Yeso zeeru ka ne'a-wu, “Bon net-wu ro m-swɔ un ka du-de à, wua do m-hoge o-**swoot** komo. 14 Amba net-wu he m-swɔ ho-mo um he wu m-'ya à, wua do m-hoge o-**swoot** á, har da-o ba m-ta. Remen ho-mo um he wu m-'ya à, moa warag untun yish-to m-ho un men-to un wu. Moa 'ye wu hoog-mo ba m-ta.”

15 Ka ne'a-wu zeeru, “Gos-wu, 'ya me ka ho-mo um su un taase um ma'as m-hoge o-**swoot**, um ma'as m-haan iib m-ho.”

16 Yeso zeeru wu, “Ha o agan campo ru, no haan.”

17 Ká ne'a-wu zeeru Yeso, “Meti campo á.”

Yeso zeeru wu, “O rworog o Shir, 18 remen campo-ne taan gaag wo, ka wu o rotte ne m-moka o-hur à campo ru wu o-jip wu á.”

† **Bor-ʉs nass:9** 4:9 Hyen komo: Ezra 4:1-5; Nehe 4:1-2.

19 Ka ne'a-wu zeeru Yeso, “Gos-wu, um nak m-moka wo ko-**wan-rwor un Ma-to Shir** o ro. 20 Un ka haag-o, tat-ne te ne ro m-nome Shir m-guw. Amba no ne, **Yahuda**-ne no zee, udepe a nome Shir m-guw kane á, se o-Urusharima.”

21 Yeso zeeru wu, “Ne'a, goks ma-ut re, da-o roon, o atte a do nome un Shir m-guw un ka haag-o á, ko ne o-Urusharima á. 22 No **Samariya**-ne, no nap Shir ye no m-nome m-guw á. Te ne, **Yahuda**-ne te nepste Shir ye te m-nome m-guw à, remen cow-yo un gwu be-de un **Yahuda**-ne o yo rwuune. 23 Amba da-o roon, ko m-moka ma o nomoste, da-o a hette nome un Shir m-guw bo **Kukt-o Shir** dorutte à, komo un bu-yo un nip-o Shir. Remen gon ka hun-ne ye, ye he nome un Shir m-guw o-nip ne n-me o-Kukt à, gon un ye Shir o-Tato cone ye nome wu m-guw. 24 Shir Kukt-o. Kap bo un wu ro wu m-nome m-guw à, se wu nomo wu m-guw un kukt-o o-nip ne.”

25 Ka ne'a-wu zeeru Yeso, “Um nepste **Mesaya**‡ roon, da-o wu woone, wua ruru na ko yo ke rii-yo kap.”

26 Yeso zeeru wu, “Me ro wu, me wu ro ut-ma un wo ne à.”

27 A kane, ka **yan-neke-m Yeso** ye muunuru. Ye woon, ye 'wos ka ne'a-wu ro ut-orom un Yeso ne. Ye hyanuru hyat-to un kane. Amba, yatt-wu hokse hak o-nu, wu cit wu, wu zet wu, “¿Ya wo o-hoob?” Ko, “¿Ya o cone be-de un wu?”

28 Ka ne'a-wu ho'osuru o-tur n-riib ur-du. Wu arguru m-warag o-hur un ka bo-o o-rek o-rek.

‡ **Bor-ʉs nass:25** 4:25 Wu Shir daagne à un rem-de ut-Ibra.

Wu wɔbɛ, wu zɛɛrɔ hun-nɛ, ²⁹ “Rwuun nɔ, haan nɔ gɔt nɛt-wu rurɔ mɛ kap bɔ ɔn rem-se ɔm wɛtɛ m-nɔm à! ¿Kɔ wu rɔ **Kiristi**?” ³⁰ Hun-nɛ rwuunurɔ, yɛ rɔ wu ɔn ha m-gwɔt.

³¹ Bɔ ka ne'a-wu heestɛ aag ɔn hun-nɛ o-bɔ à, ka da-ɔ **yan-neke-m Yeso** yɛ zɛɛrɔ wu, “Wa-ɔs-Nap, rɛ rii-yo m-re.”

³² Amba Yeso zɛɛrɔ yɛ, “Um rɔ ɔn rii-yo m-re nɛ, gɔ ɔn yo nɔ nape á.”

³³ Amba **yan-neke-m Yeso** yɛ ma'asuru ɔt-ma ɔn hi ɔn de ɔn yɛ. Yɛ rɔ m-zɛɛ, “¿Kɔ wu ken nɛt-wu ɔn hantɛ wu rii-yo m-re ɔ?”

³⁴ Yeso zɛɛrɔ yɛ, “Rii-yo m-re re yo ka, ɔm nom o-dorɔtɛ ɔn ma-tɔ ɔn wu tomnu mɛ à, ɔm komot sɛngɛ-mɔ wu yasɔ mɛ à. ³⁵ ¿Nɔ ka m-ma'as m-zɛɛ ‘Kuks rɛng-ɔs nass a ceet m-ce’? Um zɛɛg nɔ, das nɔ ɔt-hi, nɔ gɔt ɔt-kat, nɔa hyen tɔ nenestɛ. Tɔ conog m-ce. ³⁶ Bɔ ko-wa-m-ce rɔ m-karagɛ ɔn hyo à, káanɛ ɔ komo wu he woot ɔn hun-nɛ be-de Shir yɛ kumut hoog-ɔ ba m-ta. Wa-ur-go ɔn wa-m-ce nɛ yɛa nom o-zak be-ur gaan. ³⁷ Ka ma-tɔ rɔ o-nip nɛ, wu ken rɔ ur-go, wu ken rɔ m-ce. ³⁸ Um tomog nɔ be-de ɔn kat-ɔ nɔ gɔ ur-go ɔn ɔ á, nɔ ce. Yɛ ken yɛ gwɔwog, nɔ cɛɛrɔ ka go-de ɔn yɛ de.”

Samariya-nɛ deɛn shɛrɛg

³⁹ Tɔ, **Samariya**-nɛ deɛn ɔn ka bɔ-ɔ yɛ sheruru hur-de ɔn yɛ be-de ɔn wu remen ma-tɔ ka ne'a-wu rwɔrɛ à. Wu zɛɛ, “Ka nɛt-wu rurutu mɛ kap rii-yo ɔm nome à.” ⁴⁰ Remen káanɛ bɔ **Samariya**-nɛ woontɛ be-ur Yeso à, yɛ konuru wu, wu he wu rewɛ be-de ɔn yɛ. Yeso rewuru

káne hɔ-ʉt yoor. ⁴¹ Ye ken ye dooru sher un hur-de un ye be-de un wu deen remen ma-to wu rwore à.

⁴² Ka da-de ye zeeru ka ne'a-wu, “M-moka te hyanag wu un hi un te, te hogute ma-to un wu. Te ro m-sheer hur un te be-de un wu, yanze remen rwor-m ru á. Nip-o, wu ka **Wan-Gwu-o** un hono o-dak wu!”

Yeso dossute wà Gajem gom

⁴³ To, ka rew-mo un hɔ-ʉt yoor mo, mo wu rewe káne à, wu inuru. Wu ro m-ha dak-o o-Gariri. ⁴⁴ (Remen Yeso rworog un hi un de un wu, wu zee, “Wan-rwor un Ma-to Shir, rott m-sek un bo-o un wu á.”) § ⁴⁵ Bo wu woote o-Gariri à, hun-ne goksuru wu ur-bon ne. Ye nomog kaane remen ye heeste ka **Biki-o m-Pas** o o-Urusharima, komo ye hyanag kap rem-se ʉt-hyat se Yeso nome à.*

⁴⁶ Wu dooru m-ha o-Kana un dak-o o-Gariri be-de wu muute m-ho, m-modi à. Wu ken ko-Gajem wu ro kon káne wu wà un wu ro un gom à un bo-o o-Kapanahum. † ⁴⁷ Bo wu hogute Yeso rwunte dak-o o-Judiya à, Yeso muunte dak-o o-Gariri, wu haaru be-ur Yeso. Wu ro wu us-kon unze wu haan wu dosse wà un wu gom, wu ro un ma-to m-mar à.

⁴⁸ Yeso zeeru wu, “Nott m-sheer un hur-ur no á ko wan-gaan, se no hyanag rem-se ʉt-hyat.”

§ **Bɔr-ʉs nass:44** 4:44 Hyen komo: Mati 13:57; Mark 6:4; Ruka 4:24. * **Bɔr-ʉs nass:45** 4:45 Hyen komo: Yoha 2:23. † **Bɔr-ʉs nass:46** 4:46 Hyen komo: Yoha 2:1-11.

49 Ka Gajem-wu zɛɛru, “Gos-wu, hakkure haan rii-yo wà re meret.”

50 Yeso zɛɛru wu, “Jo'obe, gom wà ru teeste.”

Ka net-wu sheruru un ma-ut Yeso ne to wu rwore à, wu arguru jo. 51 Bɔ wu rotte un jo à, ba wu un goshi wo o-hur, guw-ne ye un wu gonturu wu. Ye ruru wu, ye zee, “Wà ro un hoog ne. Gom teeste.”

52 Wu cituru ye da-o ka gom-o ho'ose wà hond hond à. Ye zɛɛru wu, “M-ryo hond hond kwom-o gaan yo n-noonho gom ho'ose wu.”

53 Ka tato-o napuru unze un ka da-o Yeso zee wu, “Wà ru ro un hoog ne. Gom teeste wu.” Remen káane, wu un yan-hur-o un wu ne ke'ke sheruru unze Yeso wu ro **Kiristi**.

54 Hyat-ut ayoore-to ka to Yeso nome un dak-o o-Gariri, da-de wu rwuune dak-o o-Judiya.

Bɔr-ʉs taan

*Yeso taasute wu ken net-wu
gom un kaw-o o-Basayada*

1 Bɔ un káne, Yeso haaru o ken biki-o un **Yahuda**-ne o o-Úrusharima. Yeso haaru o.

2 O ken ish-o ro kon o a m-zee *Ish-o un Ca* à. O ken kaw-o ro kon kane yow yow un o ne a o m-zee o-Basayada à, un rem-de un **ut-Ibra**.* A rigimshite o un sak-ut taan. 3 Ya-ʉs-gom ro kon

* **Bɔr-ʉs taan:2** 5:2 Kɔ: rem-de ut-Arameki.

káne pɔ-ne, ʉn ryam-ne ne, ʉn yan gɔm-o ʉs-hwɔ ne. Ye rɔ dɔmb dɔmb.† 5 Wʉ ken net-wʉ be-de ʉn ye wʉ nɔmog hak-ʉr kwooz ʉn ɔp ʉs-eer [38] wʉ rɔ ʉn ka gɔm-o. 6 Bɔ Yeso hyente wʉ à, wʉ nepste wʉ she'ete ʉn ka gɔm-o ne. Yeso cituru wʉ, “¿Kɔ o ɔnɔg a dossu wɔ ka gɔm-o?”

7 Ka wan-gɔm wʉ shasuru, “Gos-wʉ, ai, mett net-wʉ he me m-he'edbe m-hɔ, da-o **wan-tɔm-wʉ Shir** bure mo á. Da-o kap **wan-tɔm-wʉ Shir** he'ebe, wʉ bure m-hɔ, da-o me ine m-he'ebe, wʉ ken ba'uru me m-he'ebe.”

8 Yeso zeeru wʉ, “Ine ge! Mos rii-o ʉr-rut o ru, o neke.” 9 ʉn gyept-o ʉn yish, ka gɔm-o arguru wʉ m-ho'os. Wʉ mossuru rii-o rut-o ʉn wʉ. Wʉ arguru jo.

To, ʉn ka Ho-de ne **Ho-de ʉr-Wʉwe** de. 10 Remen káne, sek-ye ye ʉn **Yahuda**-ne zeeru wʉ a taase gɔm à, “**Ho-de ʉr-Wʉwe** de. ʉdepe o mos rii-o ʉr-rut o ru á.”‡

11 Wʉ shasuru ye, “Wʉ taasʉ me gɔm à, wʉ wʉ zee ʉm mos rii-o ʉr-rut o re, ʉm arag jo.”

12 Ye cituru wʉ, “¿Wan wʉ ne zee wɔ o mos rii-o ʉr-rut o ru, o neke?”

13 Amba wʉ a taase ka gɔm-o à, wʉ nap wʉ á, remen Yeso be'essute wʉ yagusute ka be-de remen moor-to ʉn hun-ne.

† **Bɔr-ʉs taan:3** 5:3 Mo ken gen-mɔ ʉn dɔ: Ye rɔ ʉn 'er-de 4ʉn wan-tɔm-wʉ Wan-Koyan wʉ he'ente. Wʉ burut m-hɔ, remen wan-tɔm-wʉ Wan-Koyan ro m-ma'as m-he'en o-da o-da. Da-o wʉ he'ene, wʉ bure m-hɔ, net-wʉ ba'e m-he'ebe n-me m-hɔ à, gɔm taaru wʉ. Koyan gon gɔm-o rotte wʉ o ho'osuru wʉ. ‡ **Bɔr-ʉs taan:10** 5:10 Hyen komo: Nehe 13:19; Iirmi 17:21.

¹⁴ Bɔ jimite à, Yeso hyanuru wu un **Pyo-o Shir**. Yeso zeeru, “A taasutu wo ka gom-o, o kumuste m-keker. Taase o do nom **ur-ba'as** á, untaase yo ken rii-yo yo jishé yo ka à yo do wo m-kor.”

¹⁵ Ka wu a taase gom à, wu haaru, wu ruru **Yahuda**-ne. Wu zee Yeso wu taasuu wu ka gom-o.

Beeb-de un Wa-wu Shir

¹⁶ Bɔ wu rurute ye kaáne à, **Yahuda**-ne inuru Yeso tep, ye zee, “¿Ya hante o taasute wu ka gom-o un **Ho-de ur-Wuwe?**”

¹⁷ Yeso shasuru ye, “Tato re ro m-senge ko da un ke. Me un ce re me m-senge ko da un ke.”

¹⁸ Ka da-de ne, **Yahuda**-ne inuru hoob-o un cow-yo ye bupt Yeso, ye hoot wu, remen ye hogute wu rworog kaáne, ye hyanag wu yo'ogte **Ho-de ur-Wuwe**. Komo wu zeeg Shir Tato un wu. Wu muutte hi un de un wu hond hond un Shir ne.

¹⁹ Yeso zeeru ye, “Me no m-rure o-nip, me wu ro Wa be-de Shir o-Tato à, man hoks nom un rii á, se rii-yo um hyane Tato-o ro m-nom à. Remen kap mo un rii-yo Shir o-Tato ro m-nom à, ka bo-se ne Wa ro m-nom un ce un wu. ²⁰ Tato-o ro m-was un Wa ne. Kap mo un rii-yo Tato-o ro m-nom à, wua kute yo Wa har rem-se jishé se ka rem-se ut-hyat à se no hyan à, remen no hun-ne no hyenet ut-hyat. ²¹ Remen bo Tato-o ro m-'yons un margan-ne un hogg ne à, ka bo-se ne o komo Wa ro m-'yons be-de un ye wu daage à. ²² Tato-o ro un piishé un net ut-ma un hi un de un wu á. Amba wu bobsute Wa un wu beeb-de un piish ut-ma, ²³ remen kap o un hun-ne ye'et Wa m-sek bo a un 'ya o-Tato à. Amba bo un wu yage 'ya un

Wà m-sek à wu 'ya o ka o-Tato m-sek wu tomne Wà á. ²⁴ Me no m-rure o-nip, kap net-wu ro m-hoge ma-ut re à, wu ro m-sheer un hur-de un wu, un wu tomne me komo ne à, wu ro un hoog-o un ba m-ta ne. A piishe wu ut-ma á, remen wu be'essute, wu possussute m-mar, wu woog be-de un kum un hoog.

²⁵ “Me no m-rure o-nip, da-o roon, m-moka ne ma o nomoste, o margan-ne hette hoge un cor-o un **Wà-wu Shir** à. Ya-m-hoge ne yea nom hoog.

²⁶ Remen bo Tato-o ro wan-hoog à, wan-'ya un hun-ne hoog, ka bo-se ne o ne Tato-o zee Wà un wu he m-warag wan-hoog wu ro un 'ya un hun-ne hoog komo à. ²⁷ Wu ya'ag wu komo ne ur-beeb de un piish ut-ma, remen wu ro **Wà-wu un net**.

²⁸ “Taase no hyen hyat-to un ka ma-to á, remen da-o roon da-o margan-ne ye ro n-me us-saag he hoge un cor-o un **Wà-wu Shir** à. ²⁹ Ye hoge komo, yea rwuun. Ye nome yo ur-bon à, yea ine ha-mo un hoog. Ye nome ne yo-o à, yea ine ha-mo un piish ut-ma. § ³⁰ Yatt-yo um he hoks m-nom un beeb un de á. Me de m-piish ut-ma temb bo Shir zee me à. No nak piish un ma-ut re hond hond o, yanze senge-m re mo um nomot yo um cone á, amba um nomot o rii-yo wu tomne cone à.

Ye su'e Yeso à

³¹ “Urege me su'e hi un de, to swo-ʉs se se o-nip se á. ³² Amba wu ken wu ro me m-su'e. Bo wu ro me m-su'e à, um nepste un ka tor-se ne,

§ **Bɔr-ʉs taan:29** 5:29 Hyen komo: Dane 12:2.

se o-nip se. ³³ Nɔ tɔmɔg hun-nɛ be-ʊr **Yohana** Wa-m-**Yo'os ʊn hun-nɛ m-hɔ**, **Yohana** nɛ, wʊ wukunte nɔ á. Wʊ runduru nɔ o-nip mɔsse ʊn ma-ʊt re nɛ.* ³⁴ Amba kap ʊn kááne nɛ, swɔ-se ʊm rotte m-ya'as m-'wɔns ʊn se nɛ à, swɔ-se ʊn net se á. Mɛn rwɔr kááne remen nɔ bakste ʊn ma-ʊt **Yohana** nɛ tɔ wʊ rwɔrɛ à, nɔ kumut gwʊ be ʊn de. ³⁵ **Yohana** nɛ sha-mɔ ʊr-pitirra mɔ, de ʊn 'ya ʊn nɔ m-cecas ʊr-bon nɛ à. Nɔ ʊn reeb-o ʊn ma-tɔ ʊn wʊ ʊn ya o-da hiin.

³⁶ “Amba swɔ-se ʊm rotte à, se aragte se ma **Yohana** m-'wɔns remen sɛnge-mɔ Tato-o ya'sunde mɛ ʊm nom à, mɔ mɔ mɛ m-nom. Ká sɛnge-mɔ nɛ mɔ mɛ m-nom à, mɔ mɔ sʊ mɛ a hette m-nap ʊnze Shir o-Tato wʊ tɔmne mɛ. ³⁷ O-Tato komo o tɔmne mɛ à, wʊ sʊ'e mɛ ʊn hi ʊn de ʊn wʊ. Nɔ nɛ, nɔ tak m-hoge ʊn cɔr-o ʊn wʊ á har nɔ hyenet sha-mɔ ʊn wʊ á.† ³⁸ Ma-tɔ ʊn wʊ komo, tɔ rɔ kon ʊn hur-ʊr nɔ á, remen nɔ sher hur-ʊr nɔ ʊn mɛ wʊ Shir tɔmne be ʊn nɔ á. ³⁹ Nɔ nɛ komo ʊn m-byarag ʊn Ma-tɔ Shir tɔ a gene à. Nɔ m-hyan sa o zee nɔa kum hoog-o ba m-ta kanɛ n-mɛ. Ka takurda-tɔ nɛ tɔ rɔ mɛ m-sʊ'e. ⁴⁰ Amba kap ʊn kaane nɛ, nɔ haan be ʊn de, nɔ kumut hoog á.

⁴¹ “Mɛ was ʊn bɔngɔn-de ʊn ko-hun-nɛ á. ⁴² Nɔ nɛ, ʊm nepste nɔ was ʊn Shir nɛ ʊn hur-ʊr nɔ á. ⁴³ Rii-yo hante ʊm zet kááne à, ʊn beeb-de ʊn wʊ de ʊm haante, nɔ gɔks mɛ á. Wʊ ken wʊ haane ʊn beeb-de ʊn hi ʊn de ʊn wʊ, nɔa

* **Bɔr-ʊs taan:33** 5:33 Hyen komo: Yoha 1:19-27; 3:27-30.

† **Bɔr-ʊs taan:37** 5:37 Hyen komo: Mati 3:17; Mark 1:11; Ruka 3:22.

gok̄s wu o-zak o-zak. ⁴⁴ ¿Noa sher hur-ut̄ nɔ ʊn me ne? Nɔ m-hoḡe zak-o ʊn bongon-de or nɔ ne rɔ nɔ m-nome à. Amba nɔ was ʊn bongon-de rwuune be-de Shir ne ʊn hon-de ʊn wu á.

⁴⁵ “Nɔ hyan nɔ zee me wu he m-heet ʊn gyekt-ʊs nɔ be-de Shir á. Wu he gyekt-ʊs nɔ à wu rɔ kon, wu rɔ **Mosa**, wu nɔ ro o-sakto nɔ zee wu he nɔ m-bees à. ⁴⁶ Nɔ ro bokke ma-ut̄ **Mosa**, nɔ roa sher hur-ur nɔ be ʊn de, remen ma-ut̄ re to **Mosa** gene. ⁴⁷ Nɔ sher hur-ur nɔ ʊn ma-ut̄ **Mosa** ne á, ¿ke o nɔ he hoks m-sheer ʊn hur-ur nɔ ʊn ma-ut̄ re ne?”

Bɔr-ʊs cind

*Yeso reegtute campo-ne
dugu-ʊs taan [5,000]*

(Mati 14:13-21; Mark 6:30-44; Ruka 9:10-17)

¹ Bɔ Yeso komte ut̄-ma ʊn **Yahuda**-ne ne à, wu inuru, wu haaru pesto-de ʊn Mar-o o-Gariri, (mɔ a m-aag *Mar-o o-Tiberiyos* à). ² Hun-ne ut̄-moor ne arguru wu m-dore remen ye hyanag rem-se ut̄-hyat se wu nome be-de ʊn ya-ʊs-gom à. ³ Yeso ne, wu daaru n-ton o-haag ʊn yan-neke-mɔ ʊn wu ne. Wu she'eturu n-ton ʊn ye ne. ⁴ Ye rɔ kane, da-o ʊn **Biki-o m-Pas** o ʊn **Yahuda**-ne wosonte yow yow.

⁵ Yeso dassuru ur-hi, wu hyanburu hun-ne ut̄-moor ne ye rɔ wu m-kawan. Wu zeeru Pirip, “¿Ke ne o a he oon ʊn rii-yo m-re yo a he m-ya'as ʊn ka hun-ne ye, ye reet?” ⁶ Wu ʊn zee kane remen wu megerte Pirip. Wu ʊn hi ʊn de ʊn wu, wu nepste rii-yo wu he m-nom à.

⁷ Pirip shasuru wu, “Ko a oon rii-yo m-re yo un guwus-de un reng-ʉs eer, yoa bo'os ko wu ke net-wu kumut, wu re a.”

⁸ Wu ken wu ro kon be-de un **yan-neke-m Yeso**, jin-de un wu Andarawus (heno Simon Bitrus ne). Wu ruru ye, ⁹ “Wu ken wan-campo wu ro kon kane un bos-to ut-burodi ne ut-taan un jan ne yoor. ¿Amba yan ye a bo'os hun-ne o-hakt bo ye ro ut-moor ne?”

¹⁰ Yeso zeeru yan-neke-mo un wu, ye rure hun-ne ko wu ke net-wu, wu she'et. Ka be-de ne de ro un gwo-ut yar-to ne deen. Hun-ne she'eturu. Campo-ne wooste be-de un dugu-ʉs taan [5,000].

¹¹ Bo ye she'ette a, Yeso dekuru ka bos-to ut-burodi to. Wu nomuru ur-bongon be-de Shir. Bo wu nomte ur-bongon a, wu wonguru ka hun-ne ye kap. Wu wonguru ye ka jan-ye komo. Ye reeru, kowan wu ciig.

¹² Bo ye cikste a, Yeso zeeru yan-neke-mo un wu, ye karage ka to kwange ye a, taase to naase.

¹³ Ye karagsuru to koor-ut op ut-yoor [12] be-de un ka bos-to ut-burodi ut-taan to ye re, to kwange a.

¹⁴ Bo hun-ne hyente ka rem-se ut-hyat se se Yeso nome a, ye zeeru, “Nip-o, wu ka wu ro ka **wan-rwor un Ma-to Shir** wu, wu he m-haan hono o-dak a!” ¹⁵ Yeso ne, bo wu nepste ye ro ut-zonge ye dekentu wu ur-beeb, ye sagbuté wu ut-gwomo a, wu inuru kane. Wu arguru ja'as m-da o-haag un hi un de un wu.

*Yeso hewete n-ton m-ho
(Mati 14:22-33; Mark 6:45-52)*

16 Bɔ rim-m woonte à, **yan-neke-m Yeso** arguru m-neke, ye rɔ m-he'ebe o-mar. 17 Bɔ comb-o nomoste à, Yeso muun á. Ye cowuru o-hat. Ye conog m-pas de o-Kapanahum. Yeso ne wu cow o-hat un ye ne á. 18 Mar-o taknuru o-zungo remen mo ken caari-mo m-yo mo ro m-dussunde à. 19 Ye nak hat-o m-ho be-de un hewde un mer-ut tet ko ut-nass [kiromita 5 ko 6]. Ye hyanuru Yeso wu rɔ ur-hew n-te m-ho. Wu rɔ m-nekne yow yow o-hat ne. Hur-ur huksuru yan-neke-mo un wu. 20 Ka da-de ne, Yeso zeeru ye, "Nɔ hɔge o-gyer á, me wu." 21 Bɔ Yeso zette ye yage o-gyer, wu wu à, ka da-de ne ye esuru, ye dekuru wu o-hat. Bɔ wu cuwte o-hat à, ye gut, ye 'wos ye wooste n-riib n-dak o ye rɔ m-ha à.

Hun-ne deen hok Yeso

22 Bɔ ish geste à, ka moor-to un hun-ne ye ye Yeso reegte à, ye rewe kane à, ye ma'assuru un hoob-o Yeso. Ye hyan wu ne á. Ye nepste hat-o gaan-o ro'e kane. Yan-neke-m Yeso ne, ye cowe un ka hat-o un hon-de un ye. Yeso cow be-de un ka hat-o á. 23 Bɔ ye rotte un hoob-o Yeso à, to ken hat-to woonuru to rwuune o-Tiberiyos à. To woonuru yow yow un be-de Yeso nome Wan-Koyan ur-bongon un reegte hun-ne dugu-ʉs taan [5,000] à. 24 Bɔ ka moor-to un hun-ne to hyente Yeso á, ye hyanu ne **yan-neke-m Yeso** á, ye cowuru ka hat-to ye argu m-neke o-Kapanahum. Ye ro un hoob-o Yeso.

Yeso burɔdi-to un hoog

25 Da-ɔ ye pasne pesto-de o-mar à, ye woɔnuru, ye 'wossuru Yeso reeno. Ye zeeru wu, "Wa-ʉs-Nap, ɔda un ke o o woone kane?"

26 Yeso shasuru ye, "Me no m-rure o-nip, un nak rii-yo hante no rotte me m-hoob à, remen no reeg ut-burodi, no ciig. Yanze remen no nak yo rem-se ut-hyat se m-nome à ro no m-kute wu un ro á. 27 Yagu no hoob-o un rii-yo m-re yo o-wur un hon-de un yo. Yo ro m-tees à. Se de no hoob rii-yo m-re yo ba m-ta, yo he 'ya un hun-ne hoog à, yo **Wà-wu un net** he no m-'ya à. Remen kááne o Shir o-Tato tomonte me."

28 Ka da-ɔ ye cituru Yeso, "ɔRe o un ya te he m-nom, te nomot senge-mo Shir cone à?"

29 Yeso shasuru ye, "Senge-mo Shir mo ka: no sher be-de un wu Shir tomne à."

30 Ka da-de ye cituru wu, "ɔYan gon rem-se ut-hyat se o he te m-nome, te hyenet se, te sheret be un du? ɔYa o he m-nom? 31 N-ga n-ga, da-ɔ tat te ne ro ur-hew o-kot à, ye reeru burodi-to rwuune n-Ton un shir à, to ye aage o-Mana à. A geneg ka ma-to be-de un Ma-to Shir, a zee, 'Wu ya'aste ut-burodi to rwuune n-Ton un shir à, ye re.'* "

32 Yeso zeeru ye, "Me no m-rure o-nip, burodi-to **Mosa** ya'e tat no ne à, ba **Mosa** wu ya'e tat-ne no ne ka burodi-to á. To un rwuun n-Ton be-ur Tato re, wu ro un 'ya un hun-ne burodi-to o-nip to rwuune n-Ton o-shir à. 33 Remen burodi-de Shir, de ro wu rwuune n-Ton shir wu ye'et hono o-dak hoog à."

* **Bɔr-ʉs cind:31** 6:31 Hyen komo: Rwu 16:4,15; Nehe 9:15; Bɔng 78:24-25.

34 Ye zɛerʊ wʊ, “Gos-wʊ, sɛngɛ tɛ m-'ya ʊn ka burɔdi-tɔ kɔ da ʊn ke, tɛ re.”

35 Yeso zɛerʊ ye, “Mɛ rɔ burɔdi-tɔ ʊn hoog. Kɔwan wʊ haanɛ be ʊn de, wʊa arag ʊn mer á. Wʊ shɛrɛ ʊn mɛ à, wʊa do hoogɛ o-**swoot** á. 36 Nɔ hyenestɛ mɛ dɛ, ʊm rurʊtɛ nɔ nɛ, amba kap ʊn káánɛ nɛ, nɔ shɛr ʊn mɛ á. 37 Kap ye Tato-o ya'e mɛ à yɛa haan be ʊn de. Komo bɔ ʊn wʊ haanɛ be ʊn de à, man yen wʊ á. 38 Mɛ ʊn kergenɛ n-Tɔn ʊn shir, ba remen ʊm dorʊtɛ barag-se ʊn hi ʊn de á, sɛ dɛ barag-se ʊn wʊ tɔmnɛ mɛ à. 39 Barag-se ʊn wʊ tɔmnɛ mɛ nɛ à, se ka, taase kɔ wan-gaan be-de ʊn ka hun-nɛ ye wʊ ya'asʊ mɛ à ege á. Sɛ dɛ ʊm 'yons ye ho-de ʊr-kɔm ʊn hoog nɛ. 40 Remen barag-ʊs Tato re se rɔ, kap bɔ ʊn nɛt-wʊ gwɔtɛ Wà komo wʊ shɛr ʊn wʊ à, wʊa kum hoog-o ba m-ta. Komo man 'yons wʊ ho-de ʊr-kɔm ʊn hoog nɛ.”

41 Sɛk-ye ye ʊn **Yahuda**-nɛ nomʊrʊ wʊ ʊs-hwʊmʊg remen wʊ zɛeg, “Mɛ rɔ burɔdi-tɔ ʊn hoog tɔ kergenɛ n-Tɔn shir à.” 42 Ye zɛerʊ, “Yeso wʊ ka, ¿wà **Yusuhu** á? ¿Kɔ wʊ wʊ á? ¿A nepse nɛ tato ʊn wʊ ʊn inu ʊn wʊ nɛ á? ¿Re o hantɛ wʊ rɔttɛ m-zɛɛ m-mɔka, ‘Mɛ ʊn kergenɛ n-Tɔn ʊn shir’?”

43 Yeso zɛerʊ ye, “Yagu nɔ ʊs-hwʊmʊg ʊn hi ʊn nɔ ʊn rii-yo ʊm zɛɛ á. 44 Remen yatt-wʊ he hoks m-haan be ʊn de á, sɛ dɛ Tato-o tɔmnɛ mɛ à wʊ naknɛ wʊ be ʊn de. Mɛ nɛ komo, man 'yons wʊ ho-de ʊr-kɔm. 45 N-mɛ Ma-tɔ Shir, **wan-Rwɔr ʊn Ma-tɔ Shir** zɛeg, ‘Kap mɔ ʊn ye Shir he ye

m-yoose.† Bɔn nɛt-wɔ hɔgɛ Shir o-Tato ɔn yoos-de ɔn wɔ nɛ à, wɔa haan be ɔn de. ⁴⁶ Yanze nɛt rɔ kɔn wɔ hyanɛ Shir o-Tato á, sɛ wɔ wɔ rwɔɔnɛ be-de Shir o-Tato à. Wɔ wɔ cot, hyanɛ o-Tato. ⁴⁷ Mɛ nɔ m-rurɛ o-nip, kɔ wɔ ke nɛt-wɔ, wɔ shɛrɛ hur-de ɔn wɔ be ɔn de à, wɔ rɔ ɔn hɔɔg nɛ ɔ ɔn ba m-ta. ⁴⁸ Mɛ wɔ rɔ burɔdi-tɔ ɔn hɔɔg. ⁴⁹ Tato nɔ nɛ rɛɛg burɔdi-tɔ **o-Mana** o-kɔt, amba yɛ marag. ⁵⁰ Burɔdi-tɔ ka tɔ rwɔɔnɛ n-Tɔn ɔn shir à, remen kap mɔ ɔn hun-nɛ yɛ reet tɔ ɔn taase yɛ mer. ⁵¹ Mɛ wɔ rɔ ka burɔdi-tɔ ɔn hɔɔg-tɔ tɔ rwɔɔnɛ n-Tɔn ɔn shir à. Bɔn nɛt-wɔ rɛ ka burɔdi-tɔ à, wɔa nom hɔɔg-mɔ ba m-ta. Ka burɔdi-tɔ komo wur-o re ɔ, ɔ ɔm he m-ya'as à, remen hɔno o-dak ɔ nomot hɔɔg.”

⁵² Ma-ut sunuru n-hɔn n-hɔn be-de ɔn **Yahuda**-nɛ ɔn hi ɔn de ɔn yɛ. Yɛ zee, “¿Re ɔ ka nɛt-wɔ hette na hoks m-ya'as ɔn ap-mɔ ɔn wur-ɔ ɔn wɔ a ti?”

⁵³ Yɛso zɛeru, “Mɛ nɔ m-rurɛ o-nip, ɔn ba nɔ ti'ig ap-m re, nɔ sɔ hyó-mɔ ɔn wur-o re á, mɛ **Wà-wɔ ɔn nɛt**, nɔa kum hɔɔg á. ⁵⁴ Kap bɔ ɔn wɔ ti'e ap-mɔ ɔn wur-o re à, wɔ sɔ hyó-mɔ ɔn wur-o re, wɔ rɔ ɔn hɔɔg nɛ ɔ ɔn ba m-ta. Mɛ komo, man 'yons wɔ ɔn hɔ-de ɔr-kom ɔn hɔɔg nɛ. ⁵⁵ Mɛ ɔn zɛɛ kaanɛ, remen ap-m re ɔn hyó-m re nɛ, mɔ rɔ m-'ya ɔn kukt-o nɔ rii-yo m-rɛ ɔn hɔɔg-ɔ ba m-ta nɛ. Nip-o ɔ ka. ⁵⁶ Kap bɔ ɔn nɛt-wɔ ti'e ap-mɔ ɔn wur-o re wɔ sɔ hyó-m re komo nɛ à, man nom mɔsɛ ɔn wɔ nɛ, wɔ komo mɔsɛ ɔn mɛ nɛ. ⁵⁷ Wɔ hyangɛ bɔ Shir o-Tato wan-hɔɔg

† **Bɔr-ɔs cind:45** 6:45 Hyen komo: Isha 54:13.

tɔmɛ mɛ à, ɔm rɔtɛ ɔn hoog nɛ remen wɔ à. Ka bɔ-o komo, wɔ ti'e ap-mo ɔn wur-o re à, wɔa kum hoog rem re. ⁵⁸ Burodi-to rwuune n-Ton à to ka. Yanze gon burodi-to tat no nɛ rɛ á. Remen bɔ yɛ reete to à, yɛ maruru. Amba wɔ rɛ ga-ut re à, wɔa nom hoog-o ɔn ba m-ta." ⁵⁹ To ka ma-to nɛ kap, wɔ ɔn rwor to n-mɛ ɔn **kuke-o ɔn yoos ɔn Ma-to Shir**, n-mɛ ɔn bɔ-o o-Kapanahum.

Yɛ ken yan-neke-m Yeso yɛ somog wu

⁶⁰ Bɔ m-hoge kááne, deen be-de ɔn yan-neke-mo ɔn wɔ zeeru, "Ka yoos-de ro ɔn rem nɛ. ¿Wa he de hoks m-goks?"

⁶¹ Yeso nepste yan-neke-mo ɔn wɔ ro us-hwumug remen yoos-de ɔn wɔ. Wɔ zeeru yɛ, "Ka ma-to, ¿to ɔn naas no o ut-men? ⁶² ¿Ka da-de nɛ, ya no he us-barag urege no hyanag mɛ **Wà-wu ɔn net**, m-warag n-Ton ɔn shir komo? ⁶³ Ai, **Kukt-o Shir** o ro ɔn 'ya ɔn hoog. Beeb-de mahun yo ken rii-yo yo á. Ma-to ɔm ruru no à toa hoks m-'ya ɔn kukt-o no hoog-o ba m-ta. ⁶⁴ Amba yɛ ken yɛ ro kon be ɔn no, yɛ shere hur-de ɔn yɛ ɔn ma-ut re á." (Amba cin n-ga nɛ, Yeso nepste ka yɛ shere ɔn Ma-to ɔn wɔ á. Komo wɔ neps ka wɔ he wɔ m-ya'as ɔn kom-to ɔn ya-ut-yage á.) ⁶⁵ Wɔ dooru m-zee, "O ɔm zette no, yatt-wɔ he hoks m-haan be ɔn de à, sɛ de wɔ Shir o-Tato ya'e cow-yo wɔ haante be ɔn de à."

⁶⁶ Remen kááne, **yan-neke-m Yeso** ut-moor nɛ, yɛ yaguru wɔ. Yɛ do m-neke ɔn Yeso nɛ komo á.

⁶⁷ Yeso zeeru ka nen op yoor-yɛ [12], "¿No ma no ɔn con no yagu mɛ m-dore?"

68 Simɔn Bitrus shasuru wu, “Gos-wu, ɔbe-ur wan o te he m-warag? Ma-ut ru to ro un 'ya un hoog-o ba m-ta! 69 Te shereg hur un te be un du. Wo wu cot wu Shir, wu ba m-kukop.”‡

70 Yeso zeeru ye, “ɔMe daage no ka nen op un yoor [12] á? To, wan-gaan be un no **ko-Gwomo-wu un ya-ut-kot** wu!” 71 Un Yahudas (wa Simɔn Iskariyoti), Yeso ro ut-ma remen wu nepste wu wu he wu m-ya'as ko de wu rotte be-de un ka nen op un yoor-ye à [12].

Bɔr-ɔs ta'yoor

Yeso un hen-ne un wu ne

1 Bo Yeso komte ut-ma o-Kapanahum à, wu ma'asuru ur-hew un dak-o o-Gariri. Wu do m-pa so un dak-o o-Judiya á remen **Yahuda**-ne ye ro un hoob-o ye hoot wu. 2 Biki-o un **Yahuda**-ne **Biki-o ut-Depi** o ye ro m-nom à, o wosontɛ yow yow.* 3 Hen-ne ye un wu ne zeeru wu, “Inɛ me, o neke dak-o o-Judiya be-de un **Biki-o ut-Depi** remen ka rem-se ut-hyat se se wo m-nom à, ka ye ro wo m-dore ka co-se à, ye hyenet se! 4 Ai, yatt-wu ro un nom un rem-se ur-bon wukusse á, urege unze o conog jin un du ru be-de un hun-ne kap. To, depete, bo wo m-nom un ka rem-se ut-hyat se à, o rwunte hi un du be-de un hun-ne.” 5 Hen-ne ye un wu, ye un zee kááne remen un ka da-o, ye ro shereg hur-de un ye be-de wu á.

‡ **Bɔr-ɔs cind:69** 6:68-69 Hyen komo: Mati 16:16; Mark 8:29; Ruka 9:20. * **Bɔr-ɔs ta'yoor:2** 7:2 Hyen komo: Rewi 23:34; Kara 16:13.

6 Yešo shasuru ye, “Da-o re, o un goshi nom to kon á. No ne, ko o ke da-o hond hond o be-ur no. 7 Cow-o ro kon hono o-dak u yagute no á. Me wu de hono o-dak ro ut-yage remen me m-wor un rem-se o ro m-nom à, se un ba ur-bon. 8 No de, neke no be-de un biki-o no. Me ne, man he m-moka á, remen da-o re, o un goshi nom á token.” 9 Bo wu rurute ye kaane à, ka da-de wu she'essuru un dak-o o-Gariri token.

Yešo haag Biki-o ut-Depi o-Urusharima

10 Bo hen un wu ne nekesse be-de un ka **Biki-o ut-Depi** o à, ka da-o wu arguru ye m-dore us-ajima ne. Amba, wukusse. 11 Ye ken sek-ye un **Yahuda**-ne ye ma'asuru un senge-mo un hoob-o un wu. Ye ro m-zee, “¿Ke ne o wu ro?”

12 Ka da-o moor-to un hun-ne ma'asuru us-har un ma-to un wu. Ye ken ye ro m-zee, “Ka net-wu kashi un net-wu.”

Ye ken ye zee, “Ai, ka net-wu, wu ro m-egusse un hun-ne.” 13 Amba yatt net-wu hokse rwunte un ma-to un wu to ur-bon cas á, remen gyer-o un sek-ye ye un **Yahuda**-ne.

14 To, se da-de a rewusse ut-ho à, n-tete o o-biki, ka da-de Yešo cowuru un **Pyo-o Shir**. Wu yoosuru hun-ne Ma-to Shir. 15 **Yahuda**-ne hyanuru hyat-to un ka yoos-de. Ye zeeru, “¿Ya hante ka net-wu nept us-nap ka bo-se ne, ba a un wet wu m-yoose ne?”

16 Ka da-de Yešo zeeru ye, “Ka yoos-de de no hoge me m-yoose un hun-ne à, de ma re de á. Amba de un wu tomne me à de de. 17 Kap wu daage wu nomot rii-yo Shir cone à, wua nep urege be-de Shir yoos un de rwuune. Urege ne

de ʊn hi ʊn de de, komo wɔa nep. ¹⁸ Ai, net-wɔ rɔ ʊn nɔm ʊt-ma remen hi ʊn de ʊn wɔ à, ai, gos-to ʊn hi ʊn de ʊn wɔ tɔ wɔ rɔ o-hoob. Amba kap net-wɔ rɔ ʊn rwunte ʊn jin-de ʊn wɔ tomne wɔ à, gos-to ʊn wɔ tomne wɔ à, tɔ wɔ rɔ o-hoob komo. Ko-wan-tom-wɔ o-nip wɔ ka, komo kashi ʊn net-wɔ. ¹⁹ ¿**Mosa** wɔ ka ya'asu nɔ o-**karamsa** á? Amba myet ʊn kááne ne yatt-wɔ rɔ ʊn nɔm ʊn dorotte-o ʊn ka **karamsa**-o be-ur nɔ á. ¿Ya hante notte me o-hoob nɔ hoot?"

²⁰ Ka da-o ka moor-to ʊn hun-ne tɔ shasuru wɔ. Ye zeeru, "Zungo-o bok wo!† ¿Wan wɔ o hoge wɔ rɔ wo ʊn hoob-o m-ho ne?"

²¹ Yeso zeeru ye, "Um nomog saw-to ʊt-hyat o-gaan, nɔ kap, nɔ hyanag ʊt-hyat. ²² Tɔ, **Mosa** rwo'og nɔ de nɔ **koot** yan-campo nɔ ne. Wɔ zee, 'A meete wan-campo, ho-ur aeere-de a ko wɔ.' (**Mosa** wɔ ne, takne nɔ kute ʊn ka cow-yo á, amba **Ibrahi**, **Ishaku**, ʊn **Yakubu** ne.‡)§ ²³ Tɔ, urege ho-de m-ko ʊn yakar nɔ regete ʊn **Ho-de ur-Wuwe** de, nɔ m-ko ʊn yakar nɔ remen untaase nɔ jet **karamsa**-o **Mosa** o ur-ko de ʊn yan-campo-ne ho-ur aeere-de. ¿Remen yan notte ʊs-ryaab ʊn me ne remen um dossute net gom **Ho-de ur-Wuwe**?* ²⁴ Nɔ piish ʊt-ma bo ʊn hyan-o ʊn yish á, amba piish nɔ ʊt-ma ʊn rii-yo rɔ hond hond à."

¿Wɔ rɔ ka Kiristi o?

† **Bɔr-ʊs ta'yoor:20** 7:20 ʊt-Girik: Ko-ya-o-kot daag hi ʊn du!

‡ **Bɔr-ʊs ta'yoor:22** 7:22 ʊt-Girik: tat nɔ ne ye n-ga n-ga.

§ **Bɔr-ʊs ta'yoor:22** 7:22 Hyen komo: Rewi 12:3; Taka 17:10.

* **Bɔr-ʊs ta'yoor:23** 7:23 Hyen komo: Yoha 5:9.

25 Ye ken hun-ne ye ya-o-Urusharima, ye zeeru, “¿Ka net-wu wu ka, gwomo-ne ro o-hoob ye hoot á? 26 Wu ka ne kane cas be-de un hun-ne, wu ro un tep ba ye un zee wu rii! ¿Ko sek-ye be-de un **Yahuda**-ne un dek wu ro **Kiristi**? 27 Wu ka de jip te nepste be-de wu rwuune à, amba da-o **Kiristi** he m-haan à, yatt-wu he m-nap be-de wu he m-rwuun á.”

28 To, Yeso 'yonsuru us-cor deen be-de wu ro un yoose un hun-ne un **Pyo-o Shir** à, wu zeeru, “No m-hyan sa o zee no nepste me, no neps komo be-de um rwuune à. Amba, me haanu ne remen hi un de á. Se de um haante rem wu tomne me à, wu ne ko-ya-o-nip-wu. Amba, no nap wu á.

29 Me ne, um nepste wu remen be-de un wu o um rwuune. Wu wu tomne me.”

30 Bo Yeso rurte ka ma-to à, ye hooburu, ye bupt wu. Amba, yatt-wu hokse wu m-ci á, remen da-o un wu o un go shi á. 31 Ye ken ye ne deen be-de un moor-to un hun-ne ye shereste un wu. Ye zeeru, “Da-de **Kiristi** haane, wua nom rem-se ut-hyat se arge se ka net-wu nom á!”

A tomog ya-ur-'er ye shipt Yeso

32 Bo **Parisa**-ne hogute moor-to un hun-ne ro us-har remen ka hyat-to to Yeso nome à. Gwomo-ne ye un kon-se Shir un **Parisa**-ne ye tomuru yan-'er-de un **Pyo-o Shir** ye ship un wu.

33 Yeso zeeru ye, “Ya o-da yo kusu me hiin un no ne, rii-yo um waragte be-de un wu tomne me à. 34 Noa hoob me, no taage un hyan-o re. Remen be-de um he m-ha à, noa hoks m-ha kane á.”

35 **Yahuda**-ne zeeru hi un de un ye, “¿Ke co-o ne wu he'e, har atte à hoks wu m-hyan á? ¿Wu

rɔ m-ha be-de ʊn **Yahuda**-ne ye rɔ cakarse ʊn bɔ-ʊt hɔr-to, wʊ yoosute ya-o-**Girik**† ká cɔ-se?"
 36 Ye zeeru, "¿Sa-de ʊn wʊ ya ne da-o wʊ zee, a hoob wʊ a taage ʊn hyan-o ʊn wʊ, komo a hoks m-ha be-de wʊ he'e á?"

Yeso ho-mo ʊn hoog

37 Ho-de ʊr-kom de o-biki, ho-ʊr gos-de, Yeso rwuunuru, wʊ esuru, wʊ yonsuru ʊs-cor. Wʊ zeeru, "Kap bɔ ʊn wʊ rɔ ʊn hoge ʊn **swoot**-o m-ho à, wʊ haan be ʊn de wʊ su.‡ 38 Kap wʊ shere ʊn me à, bɔ Ma-to Shir rwore à, 'Be-de ʊn wʊ o ho-mo ʊn hoog he m-rwuun bɔ roog-o rɔ m-ja à.'§ " 39 **Kukt-o Shir** o, wʊ rɔ ʊn ma-to ʊn o, o yan-she ʊn hur-de ʊn ye be-de ʊn wʊ he m-goks be-de ʊn wʊ à. Amba ʊn ka da-o, a ro ya'aste o á, remen Shir o ʊn goshi seps Yeso á.

Hun-ne wongute be-ʊt yoor rem Yeso

40 Bɔ ʊn hoge ʊn ka ma-to ye ken ye be-de ʊn moor-to ʊn ye zeeru, "Nip-o, wʊ ka **wan-rwor ʊn Ma-to Shir** wʊ!"

41 Ye ken ye zeeru, "**Kiristi** wʊ."

Ye ken ye zeeru, "¿Re ne **Kiristi** he m-nom wʊ rwuunte dak-o o-Gariri? 42 ¿Ma-to Shir ʊn zee ka ʊnze **Kiristi**, ʊn baag-o **Dawuda** wʊ he m-rwuun à? ¿Cir-mo ʊn bɔ-o o-Betarami a he wʊ m-mat ʊn bɔ-o ko-Gwomo **Dawuda** rotte ʊr-she'et à?"*
 43 Hun-ne wonguru be-ʊt yoor rem Yeso. 44 Ye

† **Bɔr-ʊs ta'yoor:35** 7:35 ya-o-Girik = ya-o-Yahuda-ne á.

‡ **Bɔr-ʊs ta'yoor:37** 7:37 Hyen komo: Rewi 23:36. § **Bɔr-ʊs ta'yoor:38** 7:38 Hyen komo: Izik 47:1; Zeka 14:8. * **Bɔr-ʊs ta'yoor:42** 7:42 Hyen komo: 2Sam 7:12; Mika 5:2.

ken ye ɔnuru wu m-ship amba, yatt neɛ-wu ci'e wu á.

*Yan-co be-de un Yahuda-ne
ye sher be-ur Yeso á*

⁴⁵ A káne yan-'er-de un **Pyo-o Shir** muunuru be-de un Gwomo-ne ye un kon-se Shir un **Parisa-ne** ne. Gwomo-ne ye un kon-se Shir un **Parisa-ne** zeeru ka yan-'er ye, “¿Remen yan o, no boponte wu á?”

⁴⁶ Yan-'er-de un **Pyo-o Shir** shasuru. Ye zee, “Ai, yatt-wu take un rwor ut-ma untun ka neɛ-wu á.”

⁴⁷ **Parisa-ne** shasuru, “Ap, ¿har un no ne, wu egusse? ⁴⁸ ¿No tak un nap un wan-gaan be-de un Morog-de Sek-ye ko ko-**Parisa**-wu shere un wu? ⁴⁹ Amba to ka moor-to un hun-ne to, ye nap **karamsa-o** un ma-ut **Mosa** á. Remen káne ai ryaab-se Shir ro ye un dor!”

⁵⁰ Nekodimu, wu ha'e be-ur Yeso n-ga à, wu ro wan-gaan be-de un Morog-de Sek-ye, wu zeeru ye, † ⁵¹ “Ai, **karamsa-o** na o ro m-bop un neɛ cin ba a un hoge nu-o un wu, a nep yo wu ro m-nom á.”

⁵² Ye shasuru Nekodimu, “¿Wo ma, ko-ya-o-Gariri-wu? Ceker Ma-to Shir ur-bon ne. Ay, **wan-rwor un Ma-to Shir** ro kon wu he m-rwuun un dak-o o-Gariri á.”

[To ken takurda-to m-gen mo mo Ma-to Shir to to a gene ut-Girik à to un n-ga to rott Yoha 7:53—8:11]

⁵³ Ko wu ke ji'uru un hur-o un wu.

† **Bor-ʉs ta'yoor:50** 7:50 Hyen komo: Yoha 3:1-2.

Bɔr-ʉs eer

Ne'a wu a bope m-bukkun à

¹ Yeso daarū un **Haag-o un 'yo-se o-Zetun**.
² N-sot n-sot wu doorū m-cow un **Pyo-o Shir**.
 Kap moor-to un hun-ne haanuru be-de un wu.
 Wu she'eturū, wu cirū ye m-yoose. ³ Ye ken yan-
 Yoos-de un **karamsa-o Mosa un Parisa**-ne ne
 ye hanturu wu, wu ken ne'a-wu, wu a bope m-
 bukkun un wu ken campo-wu ne à. Ye essuru ka
 ne'a-wu n-tete. ⁴ Ye zeeru Yeso, "Wa-ur-Yoos, ka
 ne'a-wu, te un bopon wu m-bukkun un wu ken
 campo-wu ne. ⁵ To, be-de un **karamsa-o Mosa**
 a zeeḡ te, te ho gon ka net-wu us-jor us-jor. Wo
 ne un ce ru, ¿ya o zee?"* ⁶ Ye un rwor kaane,
 remen ye cept wu remen ye kumut o-cow yo ye
 hette wu m-bop à.

Amba Yeso kakturu, wu genuru m-gen un jow-
 yo un wu n-dak. ⁷ Bo ye sengute cot-se un wu
 à, wu indunuru eso. Wu zeeru ye, "Bon net-wu
 rotte **ur-ba'as** be un no á, wu takan ka ne'a-wu
 m-jir ur-ta'ar." ⁸ Yeso doorū m-kakt n-dak. Wu
 genuru m-gen n-dak.

⁹ Ye ne, bo ye hogute ma-ut Yeso à, ye arguru
 m-arag n-gaan n-gaan. Shi'in-mo un sek-ye ha-
 mo un yakar, har ye yaguru Yeso un ka ne'a-wu
 ne eso. ¹⁰ Yeso indunuru eso. Wu cituru ka ne'a-
 wu, "Ne'a, ¿ke co ye ro? ¿Yatt-wu piishe wo ma-
 to m-mar á?"

¹¹ Wu shasuru, "Gos-wu, ko wan-gaan."

* **Bɔr-ʉs eer:5** 8:5 Hyen komo: Rewi 20:10; Kara 22:22-24.

Yeso zeeru wu, “Me un ce re, man piishe wo ma-to m-mar á. Neke neke-m ru. Amba taase o do nom **ur-ba'as** á.”

Yeso cecas-mo un hono o-dak

¹² Yeso dooru ye m-zee, “Me wu ro cecas-mo un hono o-dak. Bon net-wu ro me m-dore à, wua do m-hewe ur-hew n-me o-comb á, amba wua kum cecas-mo un hoog.”†

¹³ Bo Yeso ruru ye kaane à, **Parisa**-ne zeeru wu, “Hi un du de wo m-su'e. Swo-us ru ne se o-nip se á.”‡

¹⁴ Yeso shasuru ye, “Ai, ko um su'e hi un de, swo-us re se o-nip se um nepste be-de um rwuune à un be-de um he'e ne à. Amba no, no nap be-de um rwuune á, ko be-de um he'e á.

¹⁵ Piish un ma-ut no, to ma-hun to. Me ne, me un piishe ko wan-gaan ut-ma á. ¹⁶ Amba ko man piishe net ut-ma, piish un ma-ut re to ur-bon to. Yanze me wu ro m-nom un hon-de á. Te ye, te Tato re wu tomne me à. ¹⁷ Be-de un **karamsa**-o no gense to ro unze swo-se un nen yoor nip-o. § ¹⁸ Me wu ro un su'e un hi un de. Tato re komo ne wu tomne me à, wu ro me m-su'e.”

¹⁹ Ye zeeru, “¿Ke ne o tato ru ro?”

Yeso shasuru, “Ko me ko Tato re, yatt-wu no nape á. No ro nepse me, no roa nep Tato re komo.” ²⁰ Yeso un rwor ka ma-to da-o wu ro ur-yoos un **Pyo-o Shir** yow yow un be-de hun-ne rotte m-'ya m-yar remen **Pyo-o Shir** à. Kap

† **Bor-us eer:12** 8:12 Hyen komo: Mati 5:14; Yoha 9:5. ‡ **Bor-us eer:13** 8:13 Hyen komo: Yoha 5:31. § **Bor-us eer:17** 8:17 Hyen komo: Kara 19:15.

ʉn kááne nẹ, yatt-wʉ hokse wʉ m-bop á, remen da-ʉ ʉn wʉ ʉ ʉn goshi wʉ á.

Yeso zeeg, “Be-de ʉm he'e à, noa hoks m-ha káne á”

²¹ Yeso doorʉ ye m-zee, “Men neke ʉr-hew, amba noa hoob me no taage ʉn hyan-o re. Amba noa mer ʉn **ba'as**-ʉt no nẹ. Be-de ʉm he'e nẹ à, noa hoks m-ha á.”

²² Remen ka ma-to wʉ rwoɾe kááne à, sek-ye be-de ʉn **Yahuda**-nẹ zeeru, “¿Wʉa ho ʉ hi ʉn de ʉn wʉ? ¿O wʉ zette ‘Be-de ʉm he'e à, yatt-wʉ de hoks m-ha á’?”

²³ Wʉ zeeru ye, “No, ʉn dak-ʉ no ro'e. Me nẹ, n-Ton ʉ ʉm rwʉune. No yan-hono-o-dak ye, me nẹ wan-hono-o-dak wʉ á. ²⁴ O hante ʉm zet noa merme ʉn **ba'as**-ʉt no nẹ. ʉn ba de no shereg hur-ʉr no ʉnze me wʉ ro, wʉ ʉm ro à, noa merme ʉn **ba'as**-ʉt no nẹ.”

²⁵ Ye zeeru wʉ, “¿Wʉ ro wan?”

Yeso zeeru ye, “Bo ʉm ruru no à, hond hond ʉ bo ʉm ruru no à. ²⁶ Rem-ʉs ro kon ʉt-moor nẹ, se ʉm he m-rwoɾ rem no komo se depe ʉm piishi no ʉt-ma à. Amba man nom á. Remen wʉ tomne me à, wa-o-nip-wʉ. Rii-yo ʉm hogne be-de ʉn wʉ à, yo me ʉn rure ʉn hono o-dak.”

²⁷ Ye nap ʉnze ma-ʉt Tato ʉn wʉ, to wʉ ro ye m-rure á.

²⁸ Yeso zeeru ye, “Da-de no jakse **Wà-wʉ ʉn net**, ka da-de nẹ, noa nep me ro wʉ ʉm zee ʉm ro à. Komo noa nep men nom ʉn rii ʉn hon-de à, amba me m-rwoɾ ʉn yo Tato re yoosu me à.

²⁹ Tato re wʉ tomne me nẹ à, wʉ ro mosse ʉn

mɛ nɛ. Wʉ yagɛ mɛ ʉn hɔn-de á, remen kɔ de ke da-de mɛ ʉn nɔm ʉn rii-yo wʉ cɔnɛ à.”

³⁰ Da-de Yeso rwɔrɛ ka ma-tɔ à, hun-nɛ ʉt-moor nɛ yɛ shɛrʉrʉ hur-de ʉn yɛ be-de ʉn wʉ.

Bɔ a he posse m-gʉw à

³¹ Yeso zeeru **Yahuda**-nɛ yɛ shɛrɛ be-de ʉn wʉ à, “ʉrege nɔ sɛngʉtɛ bɔp ʉn ma-ʉt re, o-nip, nɔa she'et yan-neke-m re. ³² Nɔa nep o-nip, komo ʉn ka nip-ɔ nɔ he m-posse.”

³³ Yɛ shasʉrʉ wʉ, “Ai, baag-o **Ibrahi** ɔ tɛ rɔ. Tɛ tak nɔmɛ ʉn nɛt m-gʉw á. ¿Re ɔ ʉn ya o zette tɛ, ‘Nɔa posse m-gʉw’?”*

³⁴ Yeso shasʉrʉ yɛ, “Mɛ nɔ m-rʉrɛ o-nip, bɔ ʉn nɛt-wʉ rɔ ʉn nɔm **ur-ba'as** à, ko-gʉw-wʉ **ur-ba'as** wʉ. ³⁵ Ko-gʉw ba wan-gaan wʉ rɔ be-de ʉn ya-o-hur á, amba wà-wʉ hur, ko-ya-o-hur-wʉ koyanda. ³⁶ **Wà-wʉ Shir**, ʉ ruutu nɔ, nɔ possʉtɛ ɔ ka. ³⁷ ʉm nepstɛ nɔ dɛ baag-o **Ibrahi** ɔ, amba nɔ ʉn hoob-ɔ nɔ hoot mɛ remen ma-ʉt re, tɔ cɔw nɔ á. ³⁸ Mɛ nɛ m-rwɔr ʉn rii-yo ʉm hyandɛ be-ʉr Tato re à. Nɔ nɛ ʉn cin nɔ, nɔ ʉn nom ʉn rii-yo nɔ hogɛ be-ʉr tato nɔ à.”

³⁹ Yɛ shasʉrʉ wʉ, “Ai, **Ibrahi** wʉ rɔ tato tɛ.”

Yeso shasʉrʉ yɛ, “Nɔ rotte yakar **Ibrahi**, nɔ roa nom rem-se **Ibrahi** nɔmɛ à. ⁴⁰ ʉn hek-ɔ ʉn káánɛ, nɔ wargʉrʉ hoob-ɔ nɔ hoot mɛ remen ʉm rʉrʉtʉ nɔ o-nip, ɔ ʉm hogɛ be-de Shir à. Ba kaanɛ **Ibrahi** nɔmɛ rem-se ʉn wʉ á. ⁴¹ Nɔ, nɔ ʉn nɔm ʉn sɛnge-mɔ tato nɔ rɔ m-nɔm à.”

* **Bɔr-ʉs eer:33** 8:33 Hyen komo: Mati 3:9; Ruka 3:8.

Ye shasur̄u wu, “Te mat-ye ʉt-ran ye á. Tato-o te gaan-o, Shir.”

Yakar-ye ʉn ko-Gwomo-wu ʉn ya-ʉt-kot

⁴² Yeso zeer̄u ye, “U rotte Shir tato n̄o wu, n̄o roa was ʉn me ne remen be-de o-Tato o ʉm rwuune. Me ka ne, men haan remen hi ʉn de á. Wu wu tomne me. ⁴³ ¿Remen yan o n̄o nepte yo me m-rwor á? N̄o nap á, remen n̄o con n̄o dek ma-ʉt re á. ⁴⁴ N̄o, tato n̄o **ko-Gwomo-wu ʉn ya-ʉt-kot** wu. Con-m n̄o ne komo n̄o nom riio yo tato n̄o cone à. Wu, cin ʉr-takan wan-ho de ʉn net-wu. Wu ro m-es ʉn o-nip á, remen ho-mo ʉn wu ro kon be-de ʉn o shir á. B̄o-to wu rotte m-'wons, remen wu wa-ʉt-b̄o-wu, tato-o ʉn ya-ʉt-b̄o. ⁴⁵ Remen me n̄o m-rure o-nip, o hante, n̄o gokste á. ⁴⁶ ʉn be ʉn n̄o ¿wan wu ne he me m-rure **ba'as** ʉn de? B̄o n̄o nepse nip-o me n̄o m-rure à, ¿remen yan o ne, n̄o sherte ʉn me á? ⁴⁷ Wu rwuune be-de Shir à wu ro m-raks ʉn Ma-to Shir. Rii-yo hante notte ʉn raks ʉt-to ʉn Ma-to Shir ne á, remen n̄o ye Shir ye á.”

Rii-yo a met Ibrahi Yeso ro kon

⁴⁸ Ye ken sek-ye ye be-de ʉn **Yahuda**-ne ye shasur̄u wu, “Ashi, nip-o ka te zee wo ko-**Samariya**,† komo ne **ya-ʉt-kot** daag wo ʉr-hi.”

⁴⁹ Yeso shasur̄u ye, “Ya-ʉt-kot ye da me ʉr-hi á. Tato re wu me m-seps. N̄o ne, n̄o yagu me m-seps. ⁵⁰ Me wu ro ʉn sepse ʉn hi ʉn de á. Wu

† **Bq̄-ʉs eer:48** 8:48 Yahuda-ne ye ro n-me ʉn Judiya à, ye con ya-o-Samariya á. Ye m-hyan ʉnze ya-o-Samariya peneg men-ʉt jaas-to, ye hun-ne 'yare à, ye nap b̄o a m-guw mo Shir á. Kap to ka reeb-to.

he mē m-seps à wu rō kōn. Wu rō tomso nē wan-piish ʊt-ma. ⁵¹ Mē nō m-rurē o-nip, kōwan wu rō m-nōm o-dorotē ʊn ma-ʊt re nē, wua mer á har da-o ba m-ta.”

⁵² Sek-ye be-de ʊn **Yahuda**-nē zeerū, “O’o, tē nak m-mōka ʊnze **ya-ʊt-kot** daag wō ʊr-hi. Ai, **Ibrahi** ʊn **yan-Rwor ʊn Ma-to Shir** nē merestē. Wō nē komo, o zee bō ʊn wu nōmē o-dorotē ʊn ma-ʊt ru nē à, wua mer á har da-o ba m-ta. ⁵³ ¿Wō ʊn jiish tato na **Ibrahi** o? Wu ʊn **yan-Rwor ʊn ma-to Shir** nē, ye marag, yaguntē wō. ¿Wan wu nē o musse hi ʊn du?”

⁵⁴ Yeso shasurū ye, “Mē cōn seps ʊn hi ʊn de á. Seps-mō ʊn hi ʊn de, a gu koyan á. Tato re, wu rō wan-seps-m re, wu nō m-zee ʊnze Shir nō à. ⁵⁵ Nō nap wu á. Mē nē, ʊm nepse wu. Mē ro zeege ʊnze mē nap wu á, ʊm roa warag wa-ʊt-bō ʊntun nō. Amba ʊm nepstē wu. Mē nē tomso ʊn nōm o-dorotē ʊn ma-to ʊn wu nē. ⁵⁶ Ko-ya-n-ga nō **Ibrahi** wu nōmog o-zak deen da-o Shir rurē wu rii-yo ʊm he m-nōm à da-o mē haane. Nōmog sa o zee wu hyanag yo nē komo, wu nōmurū o-zak.”

⁵⁷ Sek-ye be-de ʊn **Yahuda**-nē shasurū wu, “Har m-mōka, wō ʊn goshi wō ʊs-hak kwōoz-ʊt yoor ʊs-op [50] á, ¿wōa zee o hyanag **Ibrahi**?”

⁵⁸ Yeso zeerū ye, “Mē nō m-rurē o-nip, cin ba a ʊn makt **Ibrahi**, ‘ʊm rō kōn.’‡ ” ⁵⁹ Bō Yeso zette kááne à, ye ruurū, ye mōtruntē ʊt-ta’ar, ye jirit wu. Yeso wukurū, wu argurū m-ru ʊn **Pyo-o Shir**.

‡ **Bor-ʊs eer:58** 8:58 Hyen komo: Rwū 3:14.

Bɔr-ɔs jero

*Yeso upste yish-ye ɔn net
wɔ a mate ko-po à*

¹ Yeso ro m-arag, wɔ hyanuru net-wɔ a mate ko-po à. ² Yan-neke-mo ɔn wɔ cituru wɔ, “Wa-ɔs-Nap, ¿wan wɔ ne nome **ur-ba'as** a met ka net-wɔ ko-po? ¿Wɔ wɔ o? ¿Ko yan-mat-o ɔn wɔ?”

³ Yeso shasuru, “Remen ka net-wɔ, ko tato ɔn wɔ ye nom **ur-ba'as** á, se de remen a kutute hun-ne nom-mo Shir be-de ɔn wɔ. ⁴ Se um nomog yo Tato re tomne me m-nom à, cin ur-ho ne. Tet-m roon, da-o net a hoks nom ɔn rii á. ⁵ Bo um ro ɔn hono o-dak à, me wɔ ro cecas-mo ɔn hono o-dak.”*

⁶ Bo wɔ rurte kaáne à, wɔ copsuru m-ta n-dak. Wɔ wurguru m-hu, wɔ sukuru mo ko-po ɔn yish. ⁷ Wɔ zeeru wɔ, “Neke, o sapt ɔn kaw-o o-Sirom.” (Ka jin-de, de ro a ɔn “tomonte.”) Kom-de ka, wɔ nekuru, wɔ sapturu, wɔ muunuru, wɔ ro ɔn hyan-o ɔn wɔ cas cas.

⁸ Yan-bor-se ɔn wɔ, ɔn ye nape wɔ ne n-ga, wɔ zee us-kon à, ye zeeru, “¿Ka net-wɔ wɔ ka ro'e m-she'et ɔn cow, wɔ ro us-kon á?”

⁹ Ye ken ye zeeru, “Wɔ wɔ.”

Ye ken ye zee, “Ay, se de wɔ sha'ag wɔ.”

Wɔ ne, wɔ senguru m-zee, “Me wɔ.”

¹⁰ Ye zeeru, “¿Re o nome yish ru upsute?”

¹¹ Wɔ shasuru, “Ka net-wɔ, wɔ a m-zee Yeso à, wɔ wɔ wurge hu-mo n-dak, wɔ sukuru me ɔn yish. Wɔ zee um neke reeno kaw-o o-Sirom

* **Bɔr-ɔs jero:5** 9:5 Hyen komo: Mati 5:14; Yoha 8:12.

um sapt. Um nekuru, um sapturu, um kumuru o-hyan.”

¹² Ye zeeru wu, “¿Ke ne o wu ro?”
Wu zeeru ye, “Me nap á.”

*Parisa-ne cekerte ma-to un
net-wu a upse yish à*

¹³ Ye heeturu **Parisa**-ne net-wu a upse yish à.

¹⁴ Un **Ho-de ur-Wuwe** de komo Yeso wurge m-hu, wu upsute wu yish. ¹⁵ **Parisa**-ne cituru wu bo a nome wu kumut o-hyan à. Wu zeeru ye, “Hu-mo n-dak mo wu wurge à, mo mo wu suke me un yish. Um sapturu, um hyanuru cas.”

¹⁶ Remen kááne, ye ken **Parisa**-ne ye zeeru, “Ka net-wu, be-de Shir o wu ro á, remen wu ku ho-de Shir zette a wuwe un de á.”

Ye ken ye zeeru, “¿Re ne o ko-wa-**ur-ba'as** he nap un nom un rem-se ut-hyat kááne?”

Ma-ut sunutu ye o ka.

¹⁷ Ye ja'asuru m-cit un ko-po, “Wo ne, ¿ya o hyane mosse un wu ne wo wu a upse yish à?”

Wu zeeru, “Wan-rwor un Ma-to Shir wu.”

¹⁸ Sek-ye be-de un **Yahuda**-ne, ye sher hur-de un ye unze ko-po-wu ro'e n-ga á, komo ne wu kumuru o-hyan m-moka á, har ye agburu tat-ne ye un wu. ¹⁹ Ye cituru ye mate wu à, “¿Wu ka wà no wu, wu a zee unze a un mat wu ko-po? ¿To, re o ka un ya wu hyente m-moka?”

²⁰ Tat-ne ye un wu shasuru, “Te nak wu ka wà te wu komo ko-po-wu a mate wu. ²¹ Amba bo a nome wu kumut o-hyan à, te nap á. Te nap ma wu upse yish-ye un wu á. Cit no wu. Ai, wu bo'ossute m-rwor un hi un de un wu.” ²² Tat-ne

un wu un rwɔr kaane remen gyer-o un Sek-ye be-de un **Yahuda**-ne. Remen n-ga ne, Sek-ye be-de un **Yahuda**-ne ye gekse unze kap bon net-wu zee, “Yeso ro **Kiristi** wu Shir tomne à,” a ruut wu un **kuke-o un yoos un Ma-to Shir**, wu do m-muun á. ²³ O hante tato un wu ne zet, “Wu bo'ossute. Cit no wu.”

²⁴ Sek-ye un **Parisa**-ne ja'asuru agbe un ka net-wu wu ro ut-po n-ga à. Ye zeeru wu, “Ya Shir m-seps, o rur o-nip.† Te de te nepste ka net-wu **ko-ya-ur-ba'as-wu**.”

²⁵ Wu zeeru ye, “Ko **ko-ya-ur-ba'as-wu**, me de me nap á. Rii gaan-yo um nape à, n-ga me ko-po-wu, m-moka komo me m-hyan.”

²⁶ Ye zeeru wu, “¿Ya wu nomu wo ne? ¿Re o wu nome wu upsutu wo yish?”

²⁷ Ko-po shasuru ye, “Um russute no. No hoge á. ¿Remen yan o no cunte m-hoge tomsa? ¿Ko no un cen no, no un con o no warag yan-neke-mo un wu?”

²⁸ Ye he'enuru wu ut-reeb. Ye ro wu m-zee, “Wo wu de ro wan-dor-o un ka net-wu, te yan-dor **Mosa** ye. ²⁹ Te nepse Shir nomog ut-ma un **Mosa** ne, amba wu ka, te nap be-de wu rwuune á.”

³⁰ Ka net-wu shasuru ye, “Caane hyat-to ka! No nap be-de wu rwuune á, amba ne wu upsussute me yish! ³¹ A nepste, Shir ro un rege un ya-ut-**ba'as** ut-to á. Amba kap wu hoge gyer-o Shir à, wu ro un nom un rii-yo Shir zee à, Shir ro wu m-hoge. ³² Cin da-o Shir takne nom un hono o-dak

† **Bor-us jero:24** 9:24 'Ya Shir m-seps = Ruru o-nip! Hyen: Josu 7:19.

à, a tak m-hogē net-wu upse yish-ye un net-wu a mate ko-po á. ³³ A rotte unze ka net-wu, be-de Shir o wu rwuune á, yatt-yo wu roa hoks m-nom á.”

³⁴ Ye shasuru wu, “Wo wu a mate n-me un comb-o ut-**ba'as** à, ¿yan yo ne o he na m-rure?” Ye yanuru wu be-de un ye.

Po-to un yish-ye o-kukt

³⁵ Bo Yeso hogute unze ye yanag ka wu a upse yish à, wu hyanuru wu. Wu zeeru, “¿O shereg hur un du un **Wà-wu un net** ko?”

³⁶ Wu shasuru wu, “Gos-wu, ruru me wu, wu ro à, um sheret hur un de be-de un wu.”

³⁷ Yeso zeeru wu, “Ai, o hyanag wu. Wu wu ro ut-ma un wo ne.”

³⁸ Wu zeeru, “Wan-Koyan, um shereg hur un de be-de un du.” Wu kwukturu un co-o un wu.

³⁹ Yeso zeeru, “Me un cowon un hono o-dak, remen um piishté hun-ne ye un hono o-dak ut-ma. Um haante remen ye ro m-hyan á, ye hyenet, komo ye ro m-hyanu ne à, ye waragté po-ne.”

⁴⁰ Ye ken **Parisa**-ne ye ro mosse un wu ne. Bo ye hogute kááne à, ye zeeru, “¿Wata po-ne ye te ro'e?”

⁴¹ Yeso zeeru ye, “Ai, u rotte unze po-ne ye no ro, **ba'as**-ut no roa ma'as be-ur no á. Amba bo no zee no m-hyan à to, **ba'as**-ut no ro kane timb.”

Bor-ús op

*Sha-mo ut-ma mo un
wa-ur-gut un kur-o un ca-ne*

¹ “Me nɔ m-rurɛ o-nip, nɛt-wu cɔwɛ sɔ ʉn ish-ɔ ʉn kuke-ɔ ʉn ca á, wu daanuru raag-ɔ ʉr-hek, ka nɛt-wu ko-hyow-wu, ko-wa-ʉr-kwup. ² Net-wu cɔwnɛ nɛ sɔ ʉn ish à, wan-gut-de ʉn ca wu. ³ Wan-'er-de ʉn ish wu rɔ wu m-tikse. Yege-ca komo nɛ yɛ rɔ ʉn raag ʉt-to ʉn cor-ɔ ʉn wu. Wu rɔ ʉn aag ʉn jin-to ʉn ca-yɛ ʉn wu, wu ruut yɛ n-do. ⁴ Wu ruuse kap yɛ ma ʉn wu n-do, wu gaaru co-ɔ ʉn yɛ. Komo ca rɔ ʉn dɔnd ʉn jim-de ʉn wu remen yɛ nepste cor-ɔ ʉn wu. ⁵ Yɛa dɔrɛ wu rɔ ko-hamat á. Sɛ songon-mɔ ʉn wu yɛ hette, remen, yɛ nap cor-ɔ ʉn wu á.”

⁶ Yeso nomute yɛ sha-mɔ ʉt-ma, amba yɛ nap ka ma-tɔ á.

Yeso wu rɔ wa-ʉr-gut-wu o-nip

⁷ Remen kááne Yeso zeeru yɛ, “Me nɔ m-rurɛ o-nip mɛ wu rɔ ish-ɔ ʉn kur-ɔ ʉn ca. ⁸ Kap wu ba'e mɛ m-woon be-de ʉn ca à, ko-hyow-wu, wan-kwup-de ʉn hun-nɛ. Amba, ca rɔ m-was ʉn wu nɛ á. ⁹ Mɛ wu rɔ ish. Kɔwan nɛt-wu cɔwnɛ be ʉn de, man gu wu. Wu she'et sasa, wu kum ʉt-rɛ. ¹⁰ Ko-hyow rɔ m-haan temb rem ʉr-hyow, ʉr-hɔ nɛ m-naas nɛ. Mɛ ʉn haan, remen hun-nɛ kumut hoog-m shiishe.

¹¹ “Me wu rɔ wa-ʉr-gut-wu o-nip. Wa-ʉr-gut-wu o-nip komo wu rɔ ʉn ya'as ʉn hoog-ɔ ʉn wu remen ca-yɛ ʉn wu. ¹² Wa-ʉr-guwus wan-gut-de ʉr-bon wu á. Ca tomso, yɛ ma ʉn wu yɛ á. Da-ɔ wu hyenɛ o-dur, wu ho'osuru ca. Wu arguru m-som, wu guut hoog-ɔ ʉn wu. Dur-o shipuru yɛ ken be-de ʉn yɛ. Yɛ kuse à, yɛ cakkuru ʉn hon

ʉn hɔn. ¹³ Wʉ wa-ʉr-gʉwʉs, wʉ rɔ m-was ʉn ca ne á.

¹⁴ “Me wʉ rɔ wa-ʉr-gʉt-wʉ ʉr-bon. ʉm nak ye ma re. Ye ma re komo ne, ye nepse me. ¹⁵ Bɔ Tato-o nape me à, ka bɔ-se ne ɔ ʉm nape wʉ. Men ya'as ʉn hɔg re remen ca re.* ¹⁶ Me ʉn ye ken ca-ye ne ye rɔ ʉn ɔ ka kur-ɔ á. Se ʉm hantʉte ye. Yea hɔge ɔr re. Ka da-de, yea she'et kur-o gaan, wa-ʉr-gʉt wan-gaan. ¹⁷ Remen kááne ɔ, Tato re waste ʉn me ne remen mar-mɔ ʉm he'e, remen ʉm ineté komo à. ¹⁸ Yatt-wʉ he rumus ʉn hɔg re á, amba ʉn ɔn-m re ɔ ʉm hette mɔ m-ya'as. Me o-cɔw ne, ʉm ya'aste mɔ. Me o-cɔw ne komo yo ʉm hette mɔ m-deken à. Tato re zee ʉm nom kááne.”

¹⁹ Komo ma-ʉt sunʉrʉ be-de ʉn sek-ye ʉn **Yahuda**-ne remen ma-ʉt Yeso. ²⁰ Hun-ne ʉt-moor ne be-de ʉn ye zeeru, “Ai, wʉ rɔ ʉn **ya-ʉt-kot** ne. Ko-wa-o-zungo wʉ. ¿Remen yan ɔ notte wʉ m-ke'e ʉt-to?”

²¹ Ye ken ye zeeru, “Ka ma-to hwaa, ma-to ʉn **ya-ʉt-kot** to á. ¿Ya-ʉt-kot rɔ ʉr-beeb ne, ye upste yish-ye ʉn ko-po?”

Seɔ-ye be-de Yahuda-ne yagʉte Yeso

²² Da-ɔ o-hʉw ɔ, **Yahuda**-ne rɔ ʉn **Biki-o m-Baks ʉn da-ɔ a dotte tiks ʉn Pyo-o Shir** o-Urusharima à. ²³ Yeso ro m-arag ʉn sak-o **Suremanu ʉn Pyo-o Shir**. ²⁴ Seɔ-ye be-de ʉn **Yahuda**-ne rigʉmsʉrʉ wʉ. Ye zeeru wʉ, “¿Har de ke hɔ-de ɔ te he yage o ryegen? ʉrege wɔ wʉ **Kiristi**, o rʉrʉ te o-nip cas.”

* **Bɔr-ʉs op:15** 10:15 Hyen komo: Mati 11:27; Ruka 10:22.

25 Yeso shasuru ye, “Um russutu nõ, amba nõ sher á. Rem-se út-hyat se me m-nõm à, me m-nõm un beeb-ur Tato re. Se rø me m-su'e. 26 Amba nõ, nõ dek ma-ut re á, remen nõ n-me un ca re á. 27 Ca re ye rø un raks un cor re. Um nepste ye. Ye rø me tomso ne m-dõre. 28 Me ye m-'ya un hoog-o ba m-ta. Yea sabre á, har da-o ba m-ta. Wan-rumus-mo un ye rø kon un kom-ut re á. 29 Tato re wu ya'ase me ka ca-ye à, wu jiište kowan kap ut-gos. Yatt-wu he hoks m-rumus un ye un kom-ut Tato re á. 30 Un me un Tato re, gaan te rø.”

31 Sek-ye be-de un **Yahuda**-ne dooru mot ut-ta'ar, ye jirit wu. 32 Yeso zeeru, “Um kutute nõ rem-se ur-bon deen se un Tato re. ¿Be-de un se ke rem-se, se ne nõ hette me m-jir?”

33 Ye zeeru, “Yanze remen rem-ús ru se ur-bon se te hette wø m-jir á, se de remen o yo'ogte Shir. Wø ka ne net-wu, amba wø m-mus un hi un du Shir.”†

34 Yeso zeeru ye, “Gense to rø n-me un **karamsa**-o nõ. A zee Shir nõmog ut-ma un ye ken sek-ye ye un hun-ne ye ne, wu aaguru ye 'yege-shir.'‡ 35 To, a nepste Ma-to Shir to rø o-nip ba m-ta. Komo Shir ak ka hun-ne ye 'yege-shir,' ka hun-ne ye wu ya'ase Ma-to un wu à. 36 Me wu Shir daage à, wu tomon un hono o-dak à, ¿Ya nõ hette m-zee um yo'ogte Shir remen um ak hi un de '**Wà-wu Shir**'? 37 Urege me m-nõm bo Tato re rø m-nõm á, to, nõ jar nõ sher hur-ut nõ un me á. 38 Amba urege ne nõ hyanag me m-nõm

† **Bõr-ús op:33** 10:33 Hyen komo: Rewi 24:16. ‡ **Bõr-ús op:34** 10:34 Hyen komo: Bõng 82:6.

bɔ Tato re rɔ m-nɔm à, ʒremen yan ɔ nɔ sherte hur-ʉt nɔ ʉn mɛ nɛ á? Kɔ gɔn sɛnge-mɔ mɛ m-nɔm à, mɔ bɔ'ossute nɔ nept m-sɔk nɛ, ʉnze Tato re rɔ be ʉn de, mɛ komo nɛ be-de o-Tato.” ³⁹ Ye ja'asuru m-senge, ye shipt wu. Wu possuru ʉn kom-to ʉn ye. Ye hoks wu m-bop á.

⁴⁰ Ka da-de nɛ, wu dooru m-warag ʉn pesto-de ʉn Roog-o o-Joda be-de **Yohana** takne yo'os ʉn hun-ne n-me m-hɔ à. Wu she'eturu kanɛ. § ⁴¹ Hun-ne haanuru be-de ʉn wu ʉt-moor nɛ. Ye dekuru m-zee, “Nip-o, **Yohana**, wu nom se ken rem-se ʉt-hyat se har wu kututu na Shir ye tomne wu á, amba ma-to wu ro m-rwor mosse ʉn ka net-wu nɛ à, nip-o.” ⁴² Káne ɔ hun-ne ʉt-moor nɛ shere hur-de ʉn ye be-de ʉn wu.

Bɔr-ʉs op o-gaan

Yeso 'yonste Razarus

¹ Wu ken net-wu jin-de ʉn wu Razarus rukt gom. Wu she'ette ʉn bɔ-o o-Betanya, mosse ʉn **Meri** nɛ ʉn hen ʉn wu Marta.* ² Ka **Meri**-wu, wu wu hokme Gos-wu m-now mɔ m-shi'igin ʉs-na. Wu sokmuru mɔ ʉn hi-se ʉn hi-de ʉn wu. To, de ken ho-de Razarus ruturu gom. † ³ Ka ne'a-ne ye, sek-ye nɛ ʉn wu nɛ tomuru be-ur Yeso, ye zeeru, “Gos-wu, ka net-wu, wu ɔ rɔ m-was ʉn wu nɛ à, wu hoge m-rerem á.”

⁴ Bɔ Yeso hogute káne à, wu zeeru, “Ka gom-o, gom-o m-mar ɔ á, remen a sekemsute Shir ɔ,

§ **Bɔr-ʉs op:40** 10:40 Hyen komo: Yoha 1:28. * **Bɔr-ʉs op o-gaan:1** 11:1 Hyen komo: Ruka 10:38-39. † **Bɔr-ʉs op o-gaan:2** 11:2 Hyen komo: Yoha 12:3.

a sɛkɛmɛ tomso nɛ **Wà-wu Shir.**" ⁵ Yɛso ro ɔn was ɔn Marta nɛ ɔn **Meri** nɛ, Razarus wu. ⁶ To, bɔ wu hɔgɔtɛ Razarus ɔ hɔgɛ m-rɛrɛm á, wu rewuru hɔ-ɔt yoor.

⁷ Ka da-de, wu zɛɛru yan-nekɛ-mɔ ɔn wu, "A warag nɔ dak-ɔ o-Judiya."

⁸ Yan-nekɛ-mɔ ɔn wu yɛ zɛɛru, "Wa-ɔs-Nap, ɔn ka hɔ-tɔ sɛk-yɛ‡ rɔ ɔn hoob-ɔ yɛ jirit wɔ, ɔo dooru m-warag rɛɛnɔ komo?"

⁹ Yɛso shasuru, "ɔRwuun-mɔ ɔr-hɔ ɔn 'hɛbɛ-mɔ ɔn de nɛ taase ɔr-hɔ ɔ ka ka? Bɔn wu rɔ ɔr-hew m-hɔw à wu rɔ m-ma'as ɔt-pɔkɛ á, remen wu rɔ m-hyan cas. ¹⁰ Amba bɔn wu rɔ ɔr-hew m-tɛt à wua ma'as ɔt-pɔkɛ remen cecas-m rɔ kɔn á."

¹¹ Bɔ wu rɔrtɛ káánɛ à, wu dooru m-zɛɛ, "Wanyen na Razarus rɔ m-rew, amba mɛ m-ha m-'yons wu."

¹² Yan-nekɛ-mɔ ɔn wu zɛɛru wu, "Gos-wu tɛ, ɔrɛgɛ dɛ ɔnze rew-mɔ kwɔsu wu, ai, mɔa pyessɛ." ¹³ Yɛ napu nɛ ɔnze, ma-tɔ ɔn mar-m Razarus Yɛso rɔttɛ á. Yɛ dɛkuru ɔnze rew-mɔ wu rɔttɛ.

¹⁴ Remen kaanɛ Yɛso ruru yɛ cas, "Razarus merestɛ. ¹⁵ Mɛ o-zak bɔ mɛ rokɛ kánɛ be-de ɔn wu á, remen nɔ shɛrɛt. Amba a nekɛ nɔ be-de ɔn wu."

¹⁶ Sɛ Toma, wu a m-zɛɛ ko-Pɛsɛ à, wu zɛɛru ɔr ɔn wu nɛ, "A nekɛ nɔ ɔn cen na nɔ a meret nɔ mɔsɛ ɔn wu nɛ."

Yɛso ya'ag ka ne'a-nɛ yɛ jaab-ɔ ɔt-mɛn

‡ **Bɔr-ɔs ɔp o-gaan:8** 11:8 Yahuda-nɛ.

17 Bɔ ʒeso woote à, wu 'woss Razarus nomoste ho-ʉt nass un saag. 18 O-Betanya yow yow o-Urusharima ne ɔ, ɔ ro untun mer-ʉt yoor [kiromita 3]. 19 **Yahuda**-ne haanuru ʉt-moor ne. Ye haante remen ye gasté Marta ne un **Meri** gasde un mar-m hen un ye. 20 Bɔ Marta hogute unze ʒeso roon à, wu haaru wu m-gonte. **Meri** daaguru wu she'et o-hur.

21 Bɔ wu go'one un ʒeso ne à, Marta zeeru ʒeso, "Gos-wu, wɔ rokote, heno te Razarus wu roa mer á. 22 Amba kɔ m-moka um nepste koyan o kone be-de Shir, wua nomo wɔ."

23 ʒeso zeeru wu, "Heno ru a inusse komo."

24 Marta zeeru wu, "Um nepste wua inusse inemo m-margan ne ho-de ur-kom."

25 ʒeso zeeru wu, "Ai, me wu ro ine-mo un margan-ne. Me wu ro hoog. Net-wu shere hur-de un wu un me à, kɔ wu mer, wua inusse. 26 Net-wu ro ne un hoog ne à, wu shere hur-de un wu be un de à, wu he de m-mar á har da-o ba m-ta. ¿Wɔ Marta wɔ m-sher un ma-ʉt re?"

ʒeso 'wonog

27 Marta zeeru wu, "Oho, Gos-wu, um sheruste hur un de, wɔ ro **Kiristi**, **Wà-wu Shir** wu a tomne un hono o-dak à."

28 Bɔ Marta rurte kaane à, wu haaru, wu agnuru sek-wu un wu **Meri**. Wu ruru wu us-har, wu zeeru, "Wa-ur-Yoos na haante. Wu ro un eeg-ʉs ru." 29 **Meri** ne komo, bɔ wu hogute kaane à, wu inuru hor-m-hor, wu kawuru be-de ʒeso ro à. 30 ʒeso un go woon o-bɔ tokon á. Har m-moka wu ro be-de Marta gonte wu à. 31 Hun-ne ro be-ur **Meri**, o-hur ye ro wu ur-gas à, ye hyanuru wu

inute hɔr-m-hɔr, wu ruuru. Ye doruru wu, ye ro o-gwɔt ye zee un saag o wu hey wu unut.

³² **Meri** wooru be-de Yeso ro à. Bɔ wu hyente Yeso à, wu heeru un na-se un wu. Wu zeeru Yeso, “Gos-wu, u rotte unze o rokon kane hen te roa mer á.”

³³ Bɔ Yeso hyente wu ro us-'won à, **Yahuda**-ne tomso ne ye haane mosse un wu ne à, ye ro us-'won. Men-ut naasuru wu. ³⁴ Yeso zeeru ye, “¿Ke ne o no joku wu?”

Ye zeeru Yeso, “Gos-wu, haan o gut.”

³⁵ Yeso 'wonuru.

³⁶ Remen kááne hun-ne zeeru, “Gwɔt bɔ wu wasse un wu ne à!”

³⁷ Ye ken ye be-de un ka hun-ne ye zeeru, “¿U nom te ka, ka net-wu, wu ka upse yish-ye un ko-po á? ¿Wu roa hoks wen un Razarus m-mar á?”

Yeso yonste Razarus ut-marimar

³⁸ Yeso dooru hyan ur-'won un men-to un wu. Wu woɔnuru un saag. Ka saag-o ne pak-o ut-ta'ar o un o ken ta'ar-o a tige un ish-o un o. ³⁹ Yeso zeeru, “Dos no ka ta'ar-o.”

Marta, wu sek-wu un wu mare à, wu zeeru, “Gos-wu re, wua nomos wus m-moka, remen ho-ut nass to ka wu caane bɔ m-mar.”

⁴⁰ Yeso zeeru, “¿Me ruru wo o á, um zee wo sher hur un du un me ne, wo hyen seps-mo Shir à?”

⁴¹ Ye dossuru o-ta'ar. Yeso dassuru ur-hi n-ton. Wu zeeru, “Tato re, um bomog wo remen o regute me ut-to. ⁴² Um nepste ko da un ke o ro

me ùn ke'e ùt-tò. Amba me ùn rwor remen hun-
ne ye rò káne eso eso à, remen ye sheret hur-de
ùn ye ùnze wò wù tomnu me."

⁴³ Bò wù rurte káne à, wù 'yonsuru us-cor
deen, wù zeeru, "Razarus, rwuun!" ⁴⁴ Wù mare
à wù argu m-rwuun, na-se ùn wù ut-kom ne
gegurse ùn wa-de o-gund, co-o ùn wù yeresse ùn
gund-de ùn duk.

Yeso zeeru, "Us nò wù, wù arag!"

A nomute Yeso geeg-de ut-yage

(Mati 26:1-5; Mark 14:1-2; Ruka 22:1-2)

⁴⁵ Ka **Yahuda**-ne ye dore **Meri** be-de ùn saag à,
ye hyang rii-yo Yeso nome à, moor-tò ùn ye sheru
hur-de ùn ye ùn wù. ⁴⁶ Amba ye ken ye be-de
ùn ye arguru m-ha be-de ùn **Parisa**-ne, ye ruru
ye rii-yo Yeso nome à. ⁴⁷ Remen káne Gwomo-
ne ye ùn kon-se Shir ùn **Parisa**-ne ne ye aaguru
Morog-de ùn Sek-ye remen ye piishte ut-ma.

Ye zeeru, "¿Ya ùn yo ne a nò m-nom? Gwot nò
saw-tò ut-hyat tò wù rò m-nom à! ⁴⁸ A yage wù
káne, kowan wua sher ur-hur ùn wù. **Roma**-ne
a haan, ye sabarse hun-ne na ùn **Pyo-o Shir** ne
ùn dak-o na ne."

⁴⁹ Amba wan-gaan be-de ùn ye, wù a m-zee
Kepas à, wù wù ro ko-Gwomo-wù ùn kon-se Shir
ùn ka hak-o, wù zeeru, "Nò de nò nap tò nò m-
rwor á ⁵⁰ ¿Nò m-gwot á? Ai, jishtu nò wan-gaan
mer otte kap mò ùn hun-ne merme à."

⁵¹ Yanze remen con-mò ùn wù o wù rurte
káne á, se de untun wù ro ko-Gwomo-wù ùn
kon-se Shir à, Shir ùn kute wù, wù rur ka
ma-tò wù zee Yeso a mer remen **Yahuda**-ne.

⁵² Yanze ne remen **Yahuda**-ne ùn hon-de ùn ye

á, amba remen wu mɔrgunsuté yakar-ye Shir ye rɔ cakarse kɔ kene à, ye she'etɛ kang-o gaan.

⁵³ Bɔ ʉn ka ma-tɔ ʉn ka ho-de, ye tooru ʉt-hun remen ye hoot Yeso. ⁵⁴ Remen kááne, Yeso do m-rwuʉn ʉr-buk cas be-de ʉn **Yahuda**-ne á. Amba wu inuru káne, wu nekuru ʉn dak-o rɔ o-zang à. Wu cowuru ʉn o ken bɔ-o o a m-zee o-Eparam à. Wu she'eturu káne ʉn yan-neke-mɔ ʉn wu ne.

⁵⁵ A kanɛ, **Biki-o m-Pas** o ʉn he de m-woon. Hun-ne ʉt-moor ne ye haaru o-Urusharima remen ye koosté hi ʉn de ʉn ye ye she'etɛ ba m-kukop rii-yo **Biki-o m-Pas** woonte. ⁵⁶ Ye zeeru hoob-o Yeso, ye rɔ eso eso ʉn **Pyo-o Shir**. Ye m-zee, “¿Ya ʉn yo ne nɔ hyane? ¿Wu roon o-biki?”

⁵⁷ Hun-ne ma'asu hoob-o Yeso, remen Gwomo-ne ye ʉn kon-se Shir ʉn **Parisa**-ne ne ye rwɔ'og ʉnze bɔ ʉn wu hyane be-de Yeso ro à, wu haan, wu rur, ye shipt wu.

Bɔr-ʉs op ʉs-voor

*Meri hokmote Yeso now-mo
m-shi'igin ʉn bɔ-o o-Betanya
(Mati 26:6-13; Mark 14:3-9)*

¹ **Biki-o m-Pas*** kuks ho-ʉt cind, Yeso haanuru bɔ-o o-Betanya be-de Razarus ro'e à, wu Yeso 'yonse ʉt-marimar à. ² Ye nomuru rii-yo m-re yo m-tɛt remen ye hwoog Yeso ʉr-keer. Marta wu nome rii-yo m-re. Razarus ne ye ro m-re be-ur gaan ʉn Yeso ne. ³ Ka da-de ne, **Meri** dekuru

§ **Bɔr-ʉs op o-gaan:55** 11:55 Biki-o Yahuda-ne rotte m-baks ʉn ho-de Shir ruute ye o-Masar à. * **Bɔr-ʉs op ʉs-voor:1** 12:1 Biki-o Yahuda-ne rotte m-baks ʉn ho-de Shir ruute ye o-Masar à.

batta-de un now-mo m-shi'igin. Ka now-mo woog purug-de o-rita, mo o-**nardi**, komo a mosse mo un rii ne á, mo un hwor mo deen. Wu hokmuru mo Yeso us-na, wu pe'eguru ka now-mo un hi-se un hi-de un wu. Kur-o kutuksuru un m-shi'igin.†

⁴ Amba Yahudas Iskariyoti, wu ro wan-gaan be-de un **yan-neke-m Yeso** wu he m-ya'as un Yeso a ho à. Wu zeeru, ⁵ “¿Ya un yo ne wene **Meri** beeb ka now-mo, a wonge koob-ne ka hwor-ye? Ai, ka hwor-ye ro wooste guwus-de un hak.”‡ ⁶ Yahudas Iskariyoti un rwor kaane yanze remen wu ro m-was un koob-ne ne o á, se de wu ko-hyow-wu. Komo ne wu ro wan-bop-to un ba-de un hwor, wu ro ye m-ma'as m-hiw.

⁷ Yeso zeeru, “A yage **Meri**, wu un hokmo me m-now remen ho-de a he me jok à. ⁸ Ai, ko de ke da-de no mosse un koob-ne ne, amba ba ko da un ke o no he m-ma'as un me ne á.”§

A nomute Razarus geeg-de ut-yage

⁹ Da-o hun-ne hogute unze Yeso ro un bo-o o-Betanya, **Yahuda**-ne ut-moor ne ye haanuru be-de un wu. Yanze rem Yeso un hon-de un wu á, har remen ye hyenet un Razarus ne wu Yeso 'yonse be-de m-mar à. ¹⁰ Gwomo-ne ye un kon-se Shir ye gamuru ut-hi ye hoot Razarus un ce un wu, ¹¹ remen un wu o **Yahuda**-ne ut-moor ne yagute dore un gwomo-ne ye un kon-se Shir. Ye shere hur-de un ye be-ur Yeso.

† **Bor-us op us-voor:3** 12:3 Hyen komo: Ruka 7:37-38.

‡ **Bor-us op us-voor:5** 12:5 ut-Girik: denari 300. § **Bor-us op us-voor:8** 12:8 Hyen komo: Kara 15:11.

*Hun-ṅe ye o-Urusharima barkuṡe Yeṡo
(Mati 21:1-11; Mark 11:1-11; Ruka 19:28-40)*

¹² B̄o ish geṡe à, caari-de ṡr-m̄orog de ṡn ye ha ka **Biki-o m-Pas** à, hoguru ṡnze Yeṡo roon o-Urusharima. ¹³ Ye deknuru jet-se o-kerem. Ye zeeru m-ru ye gontuṡe wu, ye ro ṡn 'yons ṡs-cor, ye ro m-zee,

“Ur-bongon be-de Shir!* Shir huṡe wu nu-o so-o wu,
wu haane ṡn beeb-ṡr Yawe à.†

Shir huṡe wu nu-o so-o
wu ro ko-Gwomo-wu ṡn **Isra-ṅe** à!”

¹⁴ Yeṡo ro m-nekṅe n-ton ṡn ya o-janka b̄o ro gense be-de ṡn Ma-to Shir à ṡnze,

¹⁵ “N̄o ya-o-Urusharima‡ taase n̄o hoge o-gyer á,
Ko-Gwomo n̄o wu ka roone n-ton ṡn ya o-janka.”§

¹⁶ Ur-takan, yan-neke-mo ṡn wu ro nak ṡn kà rem-se ṅe á, se da-o a sepeṡe Yeṡo à. Kà da-o, ye bakse ṡnze gense ma-to ṡn wu ro, komo to koruru kááne hond hond b̄o a gene to à.

¹⁷ Da-de wu aage Razarus wu rwuṡn ṡn saag à, komo wu 'yonstu wu ṡn hooṅ ṅe à, buug-de ṡn hun-ṅe de ro mosse ṡn wu ṅe à, ye ye rure hun-ṅe ka ma-to. ¹⁸ Rii-yo hante m̄orog-ṡr heet gonte de ṡn wu à yo ro, remen ye hoguṡe wu nomog

* **B̄or-ṡ op ṡs-yoor:13** 12:13 ṡt-Girik: “Hosanna!” Gom-o ṡt-Ibra gaan-to ṡt-Hun “Gu te!” Hun-ṅe zeeru kááne da-o ye cone m-ya'as Shir ṡr-bongon. † **B̄or-ṡ op ṡs-yoor:13** 12:13 Hyen komo: B̄ong 118:25-26. ‡ **B̄or-ṡ op ṡs-yoor:15** 12:15 ṡt-Girik: Sihiyona. § **B̄or-ṡ op ṡs-yoor:15** 12:15 Hyen komo: Zeṡa 9:9.

ká rii-yo ʉt-hyat yo. ¹⁹ Bɔ **Parisa**-ne hogute ya-o-Urusharima haag ye gontute Yeso à, ye zeeru hi un de un ye, “Yatt-yo a hokse m-nom á! Ai, hono o-dak dorussute wu!”

Ye ken Girik-ne ye hok Yeso

²⁰ Káne, be-de un ye haane ká biki-o à **Girik**-ne ro kon. Ye un haan remen ye nomoté Shir ur-bongon. ²¹ Ye haanuru be-ur Pirip (wu ko-wa-o-Besayada un dak-o o-Gariri). Ye konuru wu, ye zeeru, “Gos-wu, te conog hyan-o Yeso.” ²² Pirip haaru, wu ruru Andarawus. Andarawus un Pirip ne haanuru, ye ruru Yeso.

²³ Yeso zeeru ye, “Da-o nomoste o a hette me m-seps à, me **Wà-wu un net**. ²⁴ Me no m-rure o-nip, go-yo o-hyo hene n-dak se yo mereste, go-o gaan-yo ro m-ma'as. Amba da-o yo potne, yo maturu deen. ²⁵ Wan-con-to un hog-o un kane un hono o-dak, wua taage un hog-o ro be-de Shir à. Net-wu yage ne hog-o un kane un hono o-dak à, wua kum hog-o Shir o ba m-ta.* ²⁶ Kap wu he me nome m-guw à, wu doru me be-de un ro à, kane o wu he m-she'et un cen wu. Kowan wu nomo me m-guw, Tato re a seps wu.”

Yeso rworog ma-to un mar-mo un wu

²⁷ “M-moka me un hoge un nu-se un hog re. ¿Ya um he m-zee? ¿Um zee ‘Tato re dossu me ka swo ur-koob de’? Ay, ko n-ga, me un haan remen ka da-o. ²⁸ O-Tato, yage a hyenet sekemsem ru.” Bɔ Yeso rurte kaane à, a hoguru o ken cor-o n-Ton shir, o ro m-zee, “Um be'essute, um

* **Bor-ʉs op ʉs-ʉoor:25** 12:25 Hyen komo: Mati 10:39; 16:25; Mark 8:35; Ruka 9:24; 17:33.

sekemsussute hi ʉn de. Man do hi ʉn de m-sekemse komo ne.”

²⁹ Moor-to ʉn hun-ne ye ro kanɛ eso eso à, ye hoguru ka cor-o. Ye zeeru, “Ai, dàkàr-o.”

Ye ken ye zeeru, “Wu ken ko-**wan-tom-wu Shir** wu wu tepsu wu.”

³⁰ Yeso zeeru, “Rem re o no hogute ka cor-o á, se de rem no. ³¹ M-moka o Shir he piishe ʉn hono o-dak ut-ma. M-moka o Shir he m-ruut ʉn beeb-de ʉn gwomo-to **ko-Gwomo-wu ʉn ya-ut-kot** wu ro gwomo-to ʉn ka hono o-dak à. ³² Amba me, da-o a kame me n-ton o-**kan** à, remen kááne man ru hun-ne m-haan be ʉn de.” ³³ Rwor-mo ʉn wu kááne mo mo kute gon mar-mo wu hette à.

³⁴ Moor-to ʉn hun-ne shasuru wu, “Ro gense be-de ʉn Takurda-o ʉn Ma-to Shir, a zee **Kiristi** a she'et ko da ʉn ke. To, ¿re o ʉn ya o zet ‘A kem **Wà-wu ʉn net** o-**kan**?’ ¿Wan wu ne ka **Wà-wu ʉn net** wu?”†

³⁵ Yeso zeeru ye, “M-moka ya o-da hiin kanɛ ʉn co, cecas-m ro mosse ʉn no ne. Nom no ur-hew cin cecas-m ro mosse ʉn no ne, taasu tet-mo rew no n-cow. Wu tet-m rewɛ à, wua hyen cow-yo m-dore á. ³⁶ Sher no m-cecas ne da-de no ro ʉn mo ne à, remen no waragte hun-ne ye m-cecas.” Bɔ Yeso rurte kááne à, wu arguru m-neke, wu wukuru ye.

Koob-de m-sheer

³⁷ Ko de rotte wu swoog ye kute ʉn rem-se ut-hyat ut-moor ne ʉn yish-ye ʉn ye à, kap ʉn kaane

† **Bor-ʉs ɔp ʉs-ʉoor:34** 12:34 Hyen komo: Bɔng 110:4; Isha 9:7; Izik 37:25; Dane 7:14.

nɛ, yɛ shɛr ɔnze wɔ wɔ rɔ **Kiristi** á. ³⁸ Káne ɔ, a shoosɛ rwɔr-m **Ishayawan-Rwɔr ɔn Ma-to Shir**. Wɔ zee,

“Yawe, ɛwan wɔ nɛ shɛrɛ ɔn ma-ɔt tɛ nɛ?

ɛBe-ur wan ɔ nɛ Yawe rwɔntɛ bɛɛb-de ɔn wɔ?”‡

³⁹ ɔ hantɛ, yɛ hokstɛ m-shɛr á remen **Ishaya** doog m-zɛɛ, ɔn de ken be-de.

⁴⁰ “Shir pɔostɛ yish-yɛ ɔn yɛ, komo wɔ hɔɔg hur-de ɔn yɛ, taasɔ yɛ hyen ɔn yish-de ɔn yɛ, yɛ nept komo ɔn hur-de ɔn yɛ, har yɛ mɔuntɛ be ɔn de, ɔm dossɔtɔ yɛ pɔ-to ɔr-hur.”§

⁴¹ **Ishaya** ɔn rwɔr kááne remen wɔ hyanag sɛkɛmsɛ-m Yɛso, wɔ rɔrɔg ma-to ɔn wɔ.

⁴² Kap ɔn koɔb-de ɔn shɛr ɔn hur-de ɔn yɛ ɔn wɔ nɛ, ɔt-mɔɔr nɛ be-de gɔs-yɛ yɛ ɔn **Yahuda**-nɛ, yɛ shɛrɛg ɔn wɔ. Amba yɛ ɛs m-rwɔntɛ á, ɔn gyer-ɔ ɔn taase **Parisa**-nɛ ruut yɛ ɔn **kuke-ɔ ɔn yoos ɔn Ma-to Shir**. ⁴³ Yɛ jiishtɛ m-cɔn hun-nɛ bɔm yɛ ɔttɛ Shir bɔm yɛ à.

Gom-ur Yɛso de a hettɛ piishe ɔn hun-nɛ ɔt-ma

⁴⁴ Yɛso 'yonsurɔ ɔs-cɔr deen, wɔ zeeru, “Wɔ shɛrɛ be ɔn de à, mɛ wɔ ɔn hɔn-de wɔ shɛrtɛ á. Amba wɔ rɔ m-shɛr ɔn wɔ tɔmnɔ mɛ nɛ à.

⁴⁵ Nɛt-wɔ rɔ mɛ m-hyan à, wɔ rɔ m-hyan ɔn Tato re wɔ tɔmnɛ mɛ ɔn hɔno o-dak à. ⁴⁶ Mɛ ɔn haan hɔno o-dak remen ɔm ye'et hun-nɛ m-cecas. Wɔ shɛrɛ ɔn mɛ nɛ à, taase wɔ she'et o-comb á.

‡ **Bɔr-ɔs op ɔs-yoor:38** 12:38 Hyen komo: Isha 53:1 (ɔt-Girik).

§ **Bɔr-ɔs op ɔs-yoor:40** 12:40 Hyen komo: Isha 6:10 (ɔt-Girik).

47 “Bon wu hoge ma-ut re, wu dore to á, man piishe wu ut-ma á. Yanze remen um piishite hono o-dak ut-ma o um haante á, se de remen um guut hono o-dak. 48 Net-wu yage me à, wu goks komo ne ma-ut re á, wan-piish un wu ut-ma ro kon. Ma-ut re to um rwoře à, to a hette net piishe ut-ma un ho-de ur-kom. 49 Yanze ka ma-to, ma-to un hi un de to á. Tato re wu tomne me à, un hi un de un wu, wu ya'e me cow-yo un to, un bo um he to m-rwor ne à. 50 Um nepste ka **karamsa**-o ro na m-woot un hoog-o ba m-ta. Remen kááne, kap bo un rii-yo um rwoře à, Tato re zee me um rur yo.”

Bor-us op us-tet

Yeso saptē na-se un yan-neke-mo un wu

1 A káne, da-o **Biki-o m-Pas*** ro un he de m-woon à, Yeso nepste ne da-o wooste o wu hette m-ine un ka hono o-dak o wu waragte be-ur Tato un wu, wu n-Ton à. Wu waste ye, ye ro ye ma un wu n-me un hono o-dak à, m-moka wu kutute ye bo wu wasse un ye ne à har da-o ur-kom.

2 Bo ho-ur he'ebute à, Yeso ne un yan-neke-mo un wu ne ye morguru remen ye reet rii-yo mre. **Ko-Gwomo-wu un ya-ut-kot** be'essute wu cūwuste un hur-ur Yahudas Iskariyoti wà Simon, wu ya'aste Yeso un kom-to un yan-yage-to un wu.

3 Yeso nepste Tato un wu be'essute wu ya'assute wu gwomo-to un ko yo ke rii-yo. Wu nepste ne be-de Shir o wu rwuune, be-de Shir o tomso ne

* **Bor-us op us-tet:1** 13:1 Biki-o Yahuda-ne rotte m-baks un ho-de Shir ruute ye o-Masar à.

wu he m-warag. ⁴ Wu inuru be-de wu ro tara à, wu possuru cop-o un wu. Wu deknuru ur-bojo, wu yapuru de un byon. ⁵ Ka da-de ne, wu duusuru m-ho o-jaw. Wu ma'asuru un saptu un yan-neke-mo un wu us-na. Bo wu saptute ye us-na à, wu usuru bojo-de ro yepo un byon-o un wu à, wu sokmuru ye us-na un de.

⁶ Bo wu woote be-ur Simon Bitrus à, Simon Bitrus zeeru wu, "Wo, Gos-wu, ashi, ¿wo wu he me saptu us-na?"

⁷ Yeso zeeru wu, "M-moka wo nap rii-yo me m-nom á, amba ujime woa neps."

⁸ Simon Bitrus zeeru, "Ay, woa cet me un saptu us-na á."

Yeso zeeru wu, "Me saptu wo ne us-na á, yatt-yo nu'use me un wo ne á."

⁹ Ka da-de ne, Simon Bitrus zeeru wu, "Gos-wu, urege kaane o, na-se un hon-de un se o he me m-saptu á, saptu me ut-kom ur-hi ne."

¹⁰ Yeso zeeru wu, "Zorse-o ro un hoob-o m-zor komo ne á, se de sapt us-na temb, remen wu be'essute wu ja'assute cas cas. No ne ja'asse ne ye, amba kap-m no o á." ¹¹ Yeso nepste wu he wu m-ya'as à, de de wu zette kap-m no o no ro ja'asse á.

¹² Bo wu komte sapt un na-se un ye à, wu copuru cop-o un wu. Wu warguru be-de wu ro'e tara à, wu zeeru, "¿No nepste rii-yo um nomu no? ¹³ No me m-aag 'Wa-ur-Yoos,' komo 'Gos-wu' no. Hond hond o ne komo. Ka bo-se o um ro. ¹⁴ Bo me Gos-wu, un Wa-ur-Yoos ne à, har um saptute no us-na à, depete un cen no ne no sapt na-us or no ne. ¹⁵ Nom no kaane remen um

nomuʉ nɔ o-bu remen nɔ nomot bɔ um nomu nɔ à.† 16 Me nɔ m-rure o-nip, guw-ne rɔ m-jiish un gos-ye ye un ye ne á. Wan-tɔm komo wu rɔ m-jiish un net-wu tomnu wu á.‡ 17 Urege nɔ nepste un kaane ne, nɔ tomso ne m-nom o-dorotte, Shir a huʉ nɔ nu so-o. 18 Kap-m nɔ o mette á. Um nepste ye um degre à. Kap remen a shoosté matɔ rɔ gense n-me un Ma-tɔ Shir à, 'Net-wu rɔ m-re mosse un me ne à, wu rɔ me ut-yage.'§

19 "Me nɔ m-rure m-moka cin ba ka rii-yo un nom, remen da-o yo nome, nɔ sheret me wu rɔ **Kiristi, Wan-Gwu** wu Shir tomne hono o-dak à. 20 Me nɔ m-rure o-nip, bɔ un net-wu gokse wu um tombe à, wu gokste me o ka. Wu gokse me ne à, wu gokste Shir o ka wu tomne me à."*

*Yeso rworog unze a ya'as wu
un kom-to un yan-yage-to un wu
(Mati 26:20-25; Mark 14:17-21; Ruka 22:21-23)*

21 Bɔ Yeso rurte kááne à, wu hoguru ʉs-nu un hur-de un wu. Wu ruru yan-neke-mo un wu cas, wu zeeru, "Me nɔ m-rure o-nip, wan-gaan be un nɔ, wua ya'as me un kom-to un yan-yage-ut re."

22 Yan-neke-mo un wu gutruru hi un de un ye, ye nap wu Yeso rotte á. 23 Wu ken be-de un yan-neke-mo un wu, wu Yeso wasse un wu ne deen à, wu ro un her-o Yeso. 24 Simɔn Bitrus zeeru

† **Bɔr-ʉs op ʉs-tet:15** 13:12-15 Hyen komo: Ruka 22:27.

‡ **Bɔr-ʉs op ʉs-tet:16** 13:16 Hyen komo: Mati 10:24; Ruka 6:40; Yoha 15:20. § **Bɔr-ʉs op ʉs-tet:18** 13:18 Hyen komo: Bɔng 41:9.

* **Bɔr-ʉs op ʉs-tet:20** 13:20 Hyen komo: Mati 10:40; Mark 9:37; Ruka 9:48; 10:16.

wu us-har, “Citū na Yeso unze, ¿Wan wu ne wu rotte?”

²⁵ Ka wu ro un her-o Yeso à, wu kaksunuru, wu zeeru, “Gos-wu, ¿wan wu ne?”

²⁶ Yeso shasuru, “Wu ka, wu um he m-huwe ur-burodi um ya'as wu à.” Bō wu huute ne hwu-de ur-burodi à, wu ya'asuru Yahudas Iskariyoti wà Simōn. ²⁷ Bō wu gokste ka hwu-de à, **ko-Gwomo-wu un ya-ut-kot** cowuru un hur-de un wu.

Yeso zeeru wu, “Nom yo o cone à kyak.”

²⁸ Amba ye ka ye ro un re un rii-yo m-re à yatt-wu nape rii-yo hante Yeso zeet wu káane á. ²⁹ Ye essuru unze Yeso un tom Yahudas on rem-se o-biki, kō ne wu ya'as koob-ne yo ken rii-yo, remen Yahudas wu ro un ba-de un hwor-ye un ye ne. ³⁰ Tet-mō ne komo, bō wu gokste hwu-de ur-burodi à, wu arguru m-ru but.

Karamsa-o pu-o

³¹ Bō Yahudas ruute à, Yeso zeeru, “Da-o wooste o **Wà-wu un net** hette cow un seps-mō un wu à. Komo a seps Shir remen wu. ³² Urege a sekemsete Shir un me, Shir a sekemse me tomso ne ha-mō un be-de un wu. Hor-m-hor o ne wu he me m-sekemse.

³³ “Nō yakar re rek-ye rek-ye, o-da hiin o um ro mosse un nō ne. Nōa hoob me, amba bō um rure Sek-ye be-de un **Yahuda**-ne unze be-de um he'e à nōa hoks m-ha káne á, ka o me nō m-rure m-mōka.†

³⁴ “**Karamsa**-o pu-o o me nō m-rure. Was nō un or nō ne. Bō um wasse un nō ne à, ka bō-se

† **Bor-us op us-tet:33** 13:33 Hyen komo: Yoha 7:34.

ne o un cen no ne no was un or no ne.‡ 35 Kááne o kowan he m-nap unze yan-neke-m re ye no ro, urege de unze no m-was un or no ne ne.”

Yeso ruruṭe Bitrus wu nom she-mo un nap-o un wu

(Mati 26:31-35; Mark 14:27-31; Ruka 22:31-34)

36 Simon Bitrus zeeru wu, “Gos-wu te, ¿ke co-o o he?”

Yeso shasuru wu, “Be-de um he'e à, woa hoks me m-dore m-moka á. Amba ujime kané un co hiin, woa doru me.”

37 Bitrus zeeru wu, “Gos-wu, ¿remen yan o mette à hoks wo m-dore m-moka á? Ai, man ya'as hoog re rem ru.”

38 Yeso zeeru, “¿Har woa ya'as hoog ru rem re? Me no m-rure o-nip, rii-yo keeg-o kiit-yo kenet, woa nom she-mo un nap-o re har so o-tet.”

Bor-us op us-nass

Yeso wu ro cow-yo m-ha be-de Shir

1 Yeso zeeru ye. “Taase hur-ur no naase á. Sher no be-de Shir. No sher be un de tomso ne.

2 Un hur-o Tato re kuke-ut ro kon deen. U rotte kááne o á, um roa ruru no á. Komo neke-mo um he'e reeno um ja'asuté no ur-be. 3 Men neke, me ja'asunse no ur-be tomso ne, um dooru m-muun um degbuté no un be-de un hi un de remen no she'etté be-de um ro à. 4 Be-de um he'e à, tomso ne no nepste o-cow.”

5 Tomas zeeru wu, “Gos-wu, te nap be-de o he'e á. ¿Re o te he m-nom te nept o-cow?”

‡ **Bor-us op us-tet:34** 13:34 Hyen komo: Yoha 15:12,17; 1Yoh 3:23; 2Yoh 5.

⁶ Yeso zeeru wu, “Me wu ro o-cow, me wu ro o-nip, me wu ro hoog. Wa m-ha be-ur Tato re ro kon á, se wu donte be un de remen me wu ro o-cow yo m-ha be-ur Tato re. ⁷ No ro nepstu me, no roa nep Tato re tomso ne. Amba kané un co, noa neps wu har no hyen wu tomso.”

⁸ Pirip zeeru wu, “Gos-wu, kutu te o-Tato. Bo'ossutu te.”

⁹ Yeso zeeru wu, “Pirip, honu a she'ete no cen no ne à, zo zeeru har m-moka wo nap me á? Ai, kap net-wu hyane me à, ai wu hyanag o-Tato. ¿Re o un ya o zette, ‘Kute te o-Tato’? ¹⁰ ¿Wo sher unze me n-me o-Tato, o-Tato tomso ne n-me un me á? Ma-to um ruru no à, be un de o to rwuune á, se de be-de o-Tato o to rwuune, o ro mosse n-me ne à, o ro m-nom m-senge be un de à. ¹¹ Sher unze un me un Tato re, gaan-to te ro. Urege ne no hoks m-she, remen ma-ut re á, sher no remen senge-mo ut-hyat mo um nome à. ¹² Me no m-rure o-nip, kap wu shere un me à, senge-mo me m-nom à, mo mo wu he m-nom. Har ma wu arag me, remen ha-mo um hette be-ur Tato re. ¹³ Tomso ne kap bon yo no kone un jin un de à, man nomo no yo remen a sekemsute Tato re be un de. ¹⁴ Koyan yo no kone un jin un de, man nomo no yo.”

Ess ut-ma to un haan-mo un Kùkt-o Shir

¹⁵ “Urege de no waste un me ne, noa dore **karamsa**-ut re. ¹⁶ Me ne, man kon o-Tato, wu 'ye no wu ken Wa-ut-Orom wu wu he m-she'et be un no har da-o ba m-ta à. ¹⁷ Wu wu ro **Kùkt-o Shir** wu he no m-kute nip-o Shir. Hun-ne ye un hono o-dak, ye hoks wu m-goks á, remen ye hoks

wu m-hyan, har ye nept wu á. Nɔ ne, nɔ nepste wu remen nɔ be-ur gaan un wu ne. Wu she'et tomso ne n-me un nɔ. ¹⁸ Remen kááne, nɔ nep unze me hede nɔ m-yage untun koobi-ne á. Man heesune be un nɔ. ¹⁹ Ya o-da yo kuse hiin, hono o-dak o wongute un hyan-o re ne. Amba nɔ ne, noa hyen me, remen me un hoog ne, nɔ komo, noa nom hoog. ²⁰ Ho-de, nɔ he kum un **Kukt-o Shir** à, ka ho-de o nɔ he m-nap unze me un Tato re ne gaan-to te ro. Ka ho-de a warag nɔ gaan. ²¹ Kap bon net-wu hoge **karamsa**-ut re, wu doru to à, wu ro wan-m-was un me ne. Wan-m-was un me ne ne, Shir a was un wu ne. Me tomso ne, man was un wu ne. Wu hyen me cas, te she'ette un wu ne.”

²² Ka da-de Yahudas (amba yanze Yahudas Iskariyoti á) wu shasuru wu. Wu zeeru, “Gos-wu, zy hante ne o hette rwunte un hi un du cas be un te cot, amba wo kute hono o-dak á?”

²³ Yeso zeeru wu, “Bon wu wasse un me ne à, wu dore ma-ut re. Tato re a was un wu ne. Tea haan, te Tato re be-de un wu te she'et mosse un wu ne. ²⁴ Net-wu ro un bop un ma-ut re á, wu ro m-was un me ne o ka á. Ma-to nɔ hoge un nu-o re à, ma-ut re to á. Ma-ut Tato re to, wu tomnu me à.

²⁵ “Me nɔ m-rure un to ka myet, un ka da-o me be-ur gaan un nɔ ne. ²⁶ Amba Wa-ut-Orom, **Kukt-o Shir** wu Tato re he m-tomon un jin un de à, wu he nɔ yoose un koyan, wu baksu nɔ rii-yo um ruru nɔ à. ²⁷ Um yaksutu nɔ gwugwu-mo ur-hur. Gwugwu-mo ur-hur mo um yaksu nɔ à, yar-m re mo untun yar-mo un hono o-dak á.

Taasú men-út nò naase á, taasú tomso ne nò hoge o-gyer á.

²⁸ “Nò hogussute de um zeeg men neke um dott m-muun be un nò. Nò wasse un me ne, noa nom o-zak remen me m-ha be-ur Tato re wu jiishe me à. ²⁹ Tò, m-moka um rurutu nò cin ba da-o un woon remen da-o woone nò sheret. ³⁰ Me hede nò m-rure ut-ma deen á, remen wan-gwomo-to un hono o-dak roon, **ko-Gwomo-wu un ya-ut-kot**. Yatt-yo wu he ne hoks m-dos be un de á. ³¹ Amba remen hono o-dak nept unze um waste o-Tato ne, me un nom un kap rii-yo Tato re zee à.

“A ine nò kane, da-o wooste o a hette nò m-neke à.”

Bor-ús op ús-taan

Yeso wu ro 'wun-o o-yo

¹ Yeso dooru m-zee yan-neke-mo un wu, “Me ro 'wun-de o-'yo yo o-nip. Tato re wu ro yo m-ma'as m-ja'as. ² Kò yo ke jet-yo be-de un yo, yo mate á, Tato re a kups yo. Kò yo ke yo ro ur-mat à, a ro yo m-ja'as remen yo ja'aste ur-mat deen. ³ Nò ne, bò an ja'as un ka 'yo-yo à, ka bò-se ne o ma-ut re ja'ase hur-ut nò. ⁴ She'et nò kang-o gaan un me ne, me ne man she'et be un nò. Bò o-jet ro m-mat un yakar un hon-de un yo á, se de yo ro mosse o-'yo ne. Kááne o un cen nò, noa hoks nom un rii á, se nò she'ette mosse un me ne.

⁵ “Me ro 'wun-de o-'yo. Nò ro us-jet. Bò un net-wu she'ete be un de à, man she'et be-de un wu, wua met yakar deen. Un ya mosse un me ne á, noa hoks nom un koyan á. ⁶ Kap net-wu

she'etɛ be ʉn de á, a ruut wʉ ʉntʉn bɔ a m-kups ʉn jet-yo ba ʉr-mat á. A jore, a kamas gon ka jet-se be-ʉr gaan. Se hu'ʉse, a su se o-ra. ⁷ Amba ʉrege ʉnze nɔ she'etɛ be ʉn de, ma-ʉt re komo, nɔ gokste tɔ, tɔ, kon nɔ koyan, a nomu nɔ yo. ⁸ Ka bɔ-se ne ɔ ka an sekemse ʉn Tato re ʉrege nɔ ʉr-mat deen. Ka bɔ-ɔ tomso nɔ he m-kute ʉnze yan-neke-m re nɔ rɔ.

⁹ “Bɔ Tato re wasse ʉn me ne à, ka bɔ-se ne ɔ ʉm wasse ʉn nɔ ne. Tɔ, she'et nɔ be-de ʉn was-m re. ¹⁰ ʉrege de ʉnze nɔ o-dorotte ʉn **karamsa**-ʉs re ne, man kutu nɔ was-m re, bɔ ʉm dore ma-ʉt Tato re à, komo ʉm she'etɛ n-me ʉn was-mɔ ʉn wʉ. ¹¹ Me ʉn rure nɔ ká rem-se remen zak-o re she'etɛ ʉn nɔ ne, komo zak-o nɔ waragtɛ shiishe. ¹² **Karamsa**-o re ɔ ʉnze nɔ was ʉn ɔr nɔ ne, bɔ ʉm wasse ʉn nɔ ne à.* ¹³ Was-mɔ jiishe be-de ʉn hun-ne à, mɔ rɔ: net ya'as hoog-ɔ ʉn wʉ remen nay-ne ye ʉn wʉ. ¹⁴ Nɔ nay re ne ye nɔ rɔ ʉrege nɔ nomog o-dorotte ʉn ma-ʉt re ne tɔ ʉm ruru nɔ à. ¹⁵ Man do nɔ m-aag guw-ne á, remen koguw-wʉ nap men-tɔ ʉn wan-hur-ɔ wʉ á. Amba me nɔ m-aag nay-ne re, remen ʉm rurutu nɔ kap rii-yo ʉm hogne be-ʉr Tato re à. ¹⁶ Nɔ ye daage me á, me daage nɔ. ʉm rwɔ'og nɔ he nɔ met yakar rem re, yakar-ye he komo m-she'et har da-ɔ ba m-ta à. Ka da-ɔ a 'ye nɔ kap ɔ ʉn rii-yo nɔ kone n-me ʉn jin ʉn de à. ¹⁷ Remen kááne, ʉm zeeg: Was nɔ ʉn ɔr nɔ ne!”

Yage-tɔ ʉn hono o-dak he yan-dor à

* **Bɔr-ʉs op ʉs-taan:12** 15:12 Hyen komo: Yoha 13:34; 15:17; 1Yoh 3:23; 2Yoh 5.

18 “Urege hɔno o-dak yagutu nɔ, nɔ baks unze me wu o ba'e m-yage rii-yo o yagutu nɔ. 19 Nɔ rotte yan-hono-o-dak, ye roa cun nɔ. Amba remen nɔ yan-hono-o-dak ye á, tomso ne me daage nɔ un hono o-dak, o hante yan-hono-o-dak yagutu nɔ. 20 Baks nɔ ma-to um rure nɔ à, unze ko-guw rɔ m-jiish un wan-hur-o un wu á.† Ye rangsute me, ka bɔ-se ne o ye he nɔ m-rangse un cen nɔ ne. Ye ro dorute ma-ut re, ye roa dore ut-ma nɔ.‡ 21 Ye rangsu nɔ kááne remen jin un de, remen ye nap net-wu tomne me á. 22 Me ro haante, um nome ye ut-ma á, ye roa nep **ba'as-to** un ye á. Amba un haan-m re yett be-de m-posse be-de un **ba'as-to** un ye á. 23 Wu yage me à, wu yagute Tato re ma. 24 A ro zeege me nom ka remse ut-hyat se, se net take m-hyan á, **ba'as-ur** rɔ roa bup ye á. Amba m-moka ye hyeneste remse um nome à, amba myet un kááne ne, ye yagutu me ye yage komo Tato re. 25 To, to un nom kááne remen a shoosté ma-to rɔ gense n-me un Ma-to Shir à unze, ‘Ye un yage me ba ut-ma.’§

26 “Baks nɔ unze Wa-ut-Orom a haan, wu um he nɔ m-tomne, rwuun-mo un be-de o-Tato à. **Kukt-o Shir** wu he m-rwuun be-de o-Tato à, wu he nɔ m-kute o-nip à, wu he nɔ wan-swo-ʉs. 27 Nɔ un cen nɔ ne, ya yan-swo-ʉs re ye, remen cin ur-takan un senge-m re káne, nɔ mosse un me ne.

† **Bor-ʉs op ʉs-taan:20** 15:20 Hyen komo: Yoha 13:16.

‡ **Bor-ʉs op ʉs-taan:20** 15:20 Hyen komo: Mati 10:24; Ruka 6:40; Yoha 13:16.

§ **Bor-ʉs op ʉs-taan:25** 15:25 Hyen komo: Bɔng 35:19; 69:4.

Bor-ús op ús-cind

¹ “Men ruru no ka ma-to remen taase no no egé á. ² Yea ruut no un kuke-to un yoos un Ma-to Shir. Nip-o da-o roon o ye hette no m-ho à, ye hyene ye zee Shir-o ye ro m-nome **ur-seke**. ³ Yea nom kááne komo remen ye nap o-Tato ko me á. ⁴ Men ruru no kááne remen da-o ka rem-se kore, no baksté unze um be'este um nekste no ut-to.

Senge-mo un Kukt-o Shir

“Me ruru no ka rem-se cin n-ga ne á, remen me mosse un no ne. ⁵ M-moka ne, men warag be-de un wu tomne me à. Kap un kááne ne, n-me un no yatt net-wu citu me be-de um he'e á. ⁶ Amba men-ut naasutu no deen remen um rurutu no ka rem-se. ⁷ Kap un kááne ne, me no m-rure, nip-o: jiishte no ne komo um neke. Me neke á, ka Wa-ut-Orom wu a haan be-ur no á. Me neke ne, man tomon wu be un no. ⁸ Da-o ka Wa-ut-Orom wu haane, wua kute hun-ne ye hono o-dak unze barag-se un ye mosse **ur-ba'as** ne hond hond se ro á. Komo Shir wu ro kashi. Wua baksu ye ma-to un piish ut-ma to Shir tomso ne. ⁹ Wua kutu ye unze ye nomog **ur-ba'as** remen ye yagute m-sheer be un de. ¹⁰ Barag-se un ye hond hond o se ro mosse un kashi ur-she'et ne á, remen me m-warag be-ur Tato re. Noa hyen me komo á. ¹¹ Wua kute ye unze barag-se un ye hond hond o be-de un ma-to un piish ut-ma á, remen a komoste piishe un **ko-Gwomo-wu un ya-ut-kot** ut-ma. Ka ko-Gwomo-wu wu ro wan-gwomo to un ka hono o-dak o.

12 “Um ro'suru ʉt-ma ne deen to um he no m-rure à token, amba noa hoks to m-dek m-moka á. 13 Da-de **Kukt-o Shir** haane, Wa-ur-Yoos de o-nip, wua doruttu no be-de o-nip. Wu ro un he de no rure ʉt-ma be-de ʉt-gwomo á. Wu ro un he de m-zee ko rii, se de kap to wu hoge be-de Shir à, to to wu he m-rwor. Wua ruru no rem-se he m-takan à. 14 Wua sekemse me, remen ma-ʉt re to wu he no m-hi'e à. 15 Kap yo ro be-de o-Tato à, yo ma re yo. O hante um zeet **Kukt-o Shir** wua goksune yo um ruru wu à, wu ruru no un ce no.”

Naase-mo ʉt-men a warag o-zak

16 “Man nekusse token, amba ujime kané un co hiin noa hyenes me.”

17 Ye ken yan-neke-mo un wu ne ye cituru hi un de un ye, ye zee, “¿Yan yo ne ro barag-se un wu, wu zeet, ‘Man nekusse token, amba ujime noa hyenes me’? ¿Ya hante komo wu zeet um ro m-ha be-de o-Tato?”

18 Ye ma'asuru m-zee, “¿Yan yo ne wu barage wu zeet kané un co hiin? Ay, a nap ma-to wu ro m-rwor á.”

19 Yeso nepste ye conog wu m-cit, wu zeeru ye, “¿No o hoob-o m-nap un ma-ʉt re be-ur or no ne remen um zeeg unze, ‘Man nekusse token amba ujime kané un co hiin noa hyenes me’? 20 Me no m-rure o-nip, noa unus, amba hono o-dak a nom o-zak. No ne, noa nom naase-mo ʉt-men, se de naase-mo un men-ʉt no moa warag o-zak. 21 Da-de ne'a ro un 'yong-se o-mat, wu ro un hyan ur-koob deen remen da-o o-mat woosunte wu. Amba da-de wu messe wan-jaar-wu un wu à, wua do m-baks unze wu swoog ur-koob á,

remen o-zak ɔ wu mette wan-yaar un hono o-dak à. ²² Ka bɔ-se ɔ, nɔ un cen nɔ ne, m-mɔka nɔ un naase-mɔ ʉt-men ne. Amba a dos nɔ m-hyende. Ka da-de ne ɔ men-ʉt nɔ he nom o-mok puu untun ʉt-gwere o-zak. Yattu ne wu he rumus un zak-o nɔ á. ²³ Ho-de nɔ he kum un **Kukt-o Shir** à, ka ho-de ne nɔ he m-wuwe un cot-ʉs re ne remen koyan a kutu nɔ yo cas un co-o nɔ. Me nɔ m-rure o-nip, koyan yo nɔ kone o-Tato un beeb-de un jin un de, wua 'ye nɔ yo. ²⁴ Har m-mɔka nɔ un goshi kon rii un beeb un de á. Kon nɔ, nɔa kum remen zak-o nɔ shiit cengceng.”

Yeso reeg ʉr-hɔ hono o-dak

²⁵ Yeso dooru ʉt-ma un yan-neke-mɔ un wu ne ne. Wu zeeru ye, “Kap ka ma-to men ruru nɔ to riig-m-riig un sha-mɔ ʉt-ma ne. Da-o roon ɔ mette a ruru nɔ ʉt-ma riig-m-riig á, se de um ruru nɔ ma-to o-Tato cas cas. ²⁶ Ho-de me neke, ka ho-de ne ɔ nɔ he m-kon o-Tato un jin un de. Se um konutu nɔ un nu-o re tomso ne á, ²⁷ remen Tato-o ro un was un nɔ ne remen nɔ waste un me ne, nɔ shereg unze be-de o-Tato ɔ um rwuune. ²⁸ Ka ɔ ne komo, be-de o-Tato um rwuune, um cowonte hono o-dak. M-mɔka ne komo me un hede ɔ m-yage um waragte reenɔ be-de o-Tato.”

²⁹ Yan-neke-mɔ un wu zeeru, “M-mɔka wɔ un rwɔr ʉt-ma cas cas, yanze m-riig ne á. ³⁰ M-mɔka ɔ te nape unze o nak koyan, ko te citu wɔ á, o rurutu te cas cas. De de te sherte unze be-de Shir-o o rwuune.”

³¹ Yeso zeeru ye, “Ashi, nɔ ro shereg á, se m-mɔka! ³² To, ai, da-o roon, ko m-mɔka ma ɔ nomoste, ɔ a hette nɔ m-cakarse à. Ko wu ke

wu warag un hur-o un wu, no yage me un hon-de. Me hede m-she'etu ne un hon-de á, remen Tato re ro mosse un me ne. ³³ Me un ruru no ka ma-to remen hur un no gwu'uruté bo no dape me à. Noa su ur-koob be-de un hun-ne ye un hono o-dak amba 'mo no ur-hur! Um reeg ur-ho un hono o-dak ne!”

Bɔr-ɔs op ɔs-ta'voor

Kon-ɔs Yeso remen hi un de un wu

¹ Bɔ Yeso rurte kááne à, wu dassuru ur-hi n-Ton shir. Wu zeeru, “Tato re, da-o wooste o o hette me m-sekemse à, remen me un cere um sekemsuté wo. ² O ya'ag me ut-gwomo un hi-de un kowan, remen um ye'et hoog-o ba m-ta be-de un yan-dor-ye o ya'asu me à. ³ Cow-yo hun-ne hette m-kum hoog-o ba m-ta à, yo ro, ye nep unze wo wu ro Shir gaan, o-nip, komo ye nep unze me, Yeso, me ro **Kiristi**, wu o tomne à. ⁴ Um kussute hun-ne gos-ut ru káne un hono o-dak remen um shooste senge-mo o zee me um nom à. ⁵ M-moka komo ne, Tato re, do me m-sekemse, un ka sekemse-mo ne mo um rotte mosse un wo ne à, rii-yo a nomot hono o-dak.

Kon-ɔs Yeso remen yan-neke-mo un wu

⁶ “Um rwuntute jin un du be-de un hun-ne ye o ya'asu me un ka hono o-dak o à. Ye ma ru ye. O ya'ag me ye ne, ye dorute ne ma-ut ru. ⁷ M-moka ye nepste kap bo un yo o ya'asu me à, be un du o yo ro. ⁸ Ma-to o ruru me ne à, um rurute ye to. Ye goksusse, ye nepse ne unze be un du o um rwuune, ye shereg unze wo tomnu me.”

⁹ “Me ne kɔn-se mette remen ye, yanze hun-ne ye un hono o-dak o me m-kone á, se de remen ye o ya'asu me à, remen ye ma ru ye. ¹⁰ Kap ye ma re, ye ma ru ye. Ye ma ru komo ne ye ma re ye. A me m-sekemse komo ne remen ye. ¹¹ M-moka tomso ne um robe be un du, me kus ur-she'et ne kané hono o-dak á. Amba ye ka, hono o-dak o ye ro. Tato-o ba m-Kukop, o 'er ye un beeb-de un jin un du, beeb-de un jin-de o ya'asu me à, remen ye she'ette kang-o gaan bo a gaan à. ¹² Kap da-de te ro mosse be-ur gaan à, um ereg ye un bu-yo un beeb-de un jin un du de o ya'as me à. Um ereg ye. Yatt net-wu nebe be-de un ye á, se de ka ko-nebese wu, remen a shooste Ma-to Shir to ro gense à.*

¹³ “M-moka, um robe be un du. Men rwor un ka ma-to cin um ro un hono o-dak remen zak-o re nomot deen bo o he shoos un hur-de un ye à. ¹⁴ Um rurute ye ma-ut ru. Hun-ne ye un hono o-dak yaguru ye, remen ye ba ye ma hono o-dak ye á, untun bo um ro wu ma hono o-dak á. ¹⁵ Me un kɔn-ɔs ru, o dos ye n-me un hono o-dak á, se de o 'er ye be-de un ka wan-men-ut jaas-to wu. ¹⁶ Ye, yan un hono o-dak ye á, bo um ro wu un hono o-dak wu á. ¹⁷ Yoos ye ma-ut ru, ro to nip-o. Muut ye hun-ne ye ba m-kukop un bu-yo un nip-o ru. ¹⁸ Bo o tomnu me hono o-dak à, ka bo-se ne o, un ce re, um tome ye be-de un hun-ne ye rurute ye ma-ut ru. ¹⁹ Um ya'aste hi un de untun kashi ur-seke de ba m-kukop remen ye. Um nomog kaane remen ye waragte ba m-kukop

* **Bɔr-ɔs ɔp ɔs-ta'yoor:12** 17:12 Hyen komo: Bɔng 41:9; Yoha 13:18.

remen nip-o ru.

Kɔn-ɔs Yɛso
remen yan-dor ɔ ɔn wɔ kap

²⁰ “Yanze remen yɛ ka ɔn hɔn-de ɔn yɛ mette ɔn kɔn-ɔs ru á. Mɛ wɔ ɔs-kɔn remen myet ɔn yɛ ka nɛ, yɛ shɛrɛ mɛ nɛ à. Ka yɛ, shɛrɛ remen yɛ hogute ma-ut re be-de ɔn yan-neke-m re à.

²¹ Tato re, ɔm ɔnɔg kap mɔ ɔn yɛ, yɛ warag gaan, bɔ a gaan à. ɔm ɔnɔg yɛ warag gaan ɔn na nɛ, bɔ wɔ n-mɛ re, komo mɛ n-mɛ ru à. Ka da-de ɔ hɔno o-dak he m-goks ma-ut re ɔnze wɔ tomnu mɛ. ²² Bɔ o sɛkemse mɛ à, ka bɔ-se nɛ ɔ, ɔm sɛkemse yan-dor re, remen yɛ she'ette gaan bɔ a gaan à. ²³ Mɛ be-de ɔn yɛ, wɔ tomso nɛ be ɔn de, remen a she'ette kang-o gaan. Nɔm kaane remen hun-nɛ yɛ ɔn hɔno o-dak nepste ɔnze wɔ tomnu mɛ ɔn hɔno o-dak, komo ɔnze o wastu yɛ bɔ o wasse ɔn mɛ nɛ à.

²⁴ “Tato re, ɔm ɔnɔg ka hun-nɛ yɛ o ya'asu mɛ à, yɛ ɔn cen yɛ, yɛ she'et mɔsse ɔn mɛ nɛ kɔ de ke be-de ɔm rɔ. Ka da-de yɛ hyenet sɛkemse-m re mɔ o sɛkemse mɛ à, remen o ɔnɔg mɛ cin ba a ɔn nɔm hɔno o-dak.

²⁵ “Kashi o-Tato, hun-nɛ yɛ ɔn hɔno o-dak, yɛ nap wɔ á, amba ɔm nepste wɔ. Yan-dor re komo, yɛ nepste ɔnze wɔ tomnu mɛ. ²⁶ ɔm rwuntute jin ɔn du be-de ɔn yɛ, komo man re co m-nɔm kááne. Mɛn nɔm kááne remen bɔ o wasse ɔn mɛ nɛ à, yɛ ma'aste, ɔn cen yɛ nɛ, m-was nɛ, komo remen ɔm she'ette be-de ɔn yɛ.”

Bor-us op us-eer

A ya'aste Yeso, a ship wu

(Mati 26:47-56; Mark 14:43-50; Ruka 22:47-53)

¹ Bō Yeso komte kōn-se Shir à, wu arguru m-neke un yan-neke-mo un wu ne ha-mo un pestode un bur-yo o-Kidurun be-de ye ro m-rwuun yette m-hur m-yo à. Un o ka riib-o tuk-o un 'yo-se o-**zetun** ro kōn. Wu cowuru kanē un yan-neke-mo un wu ne.

² Yahudas ne, wu he wu m-ya'as à, wu nepste ka be-de, remen Yeso weste m-go'onē un yan-neke-mo un wu ne kanē. ³ Yahudas haaru be-de un Gwomo-ne ye un kōn-se Shir un **Parisa**-ne ne. Wu deknuru kur-de un karma-ne un ye ken yan'er-de un **Pyo-o Shir** ye ne. Wu haanuru un ye ne, be-de Yeso ro un yan-neke-mo un wu ne à. Ye woonuru un ka be-de ut-pitirra ne, un gwo-to o-ra ne, ut-magay ne ut-kom.

⁴ Yeso ne, wu nepste kap bō un rii-yo he wu m-kum à. Wu gaanuru co, wu zeeru ye, “¿Wan wu ne nō o-hoob?”

⁵ Ye zeeru, “Yeso ko-ya-o-Nazaret-wu.”

Yeso zeeru ye, “Mē ka.”

Yahudas ne, wu ya'asu wu à, wu ro eso mosse un ye ne. ⁶ Bō Yeso zette ye, “Mē ka” à, ye warguru jim jim, ye heeru n-dak.

⁷ Yeso ja'asuru ye m-cit, “¿Wan wu ne nō o-hoob?”

Ye zeeru, “Yeso ko-ya-o-Nazaret-wu.”

⁸ Yeso zeeru, “Um russutu nō, um zee, ‘Mē ka.’ Urege mē wu nō o-hoob, nō yage ye ka aragte.”

⁹ Yeso un rwor káané remen ma-to wu rwor à to

shiit ʉnze, “Shir be-de ʉn ye o ya'asu me à, me ho'os kɔ wan-gaan á.”*

¹⁰ Simɔn Bitrus ro o-magay ne. Wʉ mu'usuru o, wʉ ceturu ko-guw-wʉ ʉn ko-Gwɔmo-wʉ ʉn kɔn-se Shir. Wʉ kupsuru wʉ to-o ʉn so ʉr-re. Jin-de ʉn ka ko-guw-wʉ Marukus.

¹¹ Bɔ Bitrus cete to-o Marukus à, Yeso zeeru Bitrus, “Muut ka magay-o o-rwoponte. ¿Wɔ m-hyan man su ʉr-koob de Tato re zee me ʉm su á?”†

Yeso ʉn her-o Annas

¹² To, ka buug-de ʉn karma-ne de ʉn wan-co o ʉn ye ne ʉn yan'-er-de ʉn **Yahuda**-ne, ye shipiru Yeso. Ye gaguru wʉ. ¹³ Ye nekuru ʉn wʉ ne be-ʉr Annas ʉr-takan. Wʉ ne ko-moon Kepas wʉ. Kepas ne wʉ ro ko-Gwɔmo-wʉ ʉn kɔn-se Shir be-de ʉn kɔn-se Shir ʉn ka hak-o. ¹⁴ Wʉ Kepas komo ne, wʉ wʉ nome **Yahuda**-ne ʉt-ma ʉnze, “Jiishtu nɔ wan-gaan mer remen hun-ne kap.”‡

Bitrus nomog she-mɔ m-nap ʉn Yeso

(Mati 26:69-70; Mark 14:66-68; Ruka 22:55-57)

¹⁵ Bɔ ye neketɛ ʉn Yeso ne be-ʉr Annas à, Simɔn Bitrus ʉn wʉ ken ne **wan-neke-m Yeso** doruru jim-ʉr Yeso. Bɔ ye woote ʉn hur-o ʉn ko-Gwɔmo-wʉ ʉn kɔn-se Shir à, wʉ Bitrus ro mosse ʉn wʉ ne à, wʉ cowuru har o-'woog mosse ʉn Yeso ne remen ko-Gwɔmo-wʉ ʉn kɔn-se Shir nepste ʉn wʉ ne. ¹⁶ Bitrus esuru ʉn ish o-hur

* **Bɔr-ʉs op ʉs-eer:9** 18:9 Hyen komo: Yoha 6:39. † **Bɔr-ʉs op ʉs-eer:11** 18:11 Hyen komo: Mati 26:39; Mark 14:36; Ruka 22:42.

‡ **Bɔr-ʉs op ʉs-eer:14** 18:14 Hyen komo: Yoha 11:49-50.

n-do. Se wu ka **wan-neke-m Yeso** wu, untun nepse yo wu ro'e be-de un ko-Gwomo-wu un kon-se Shir à, wu ruuru n-do, wu nomuru ut-ma un wan-ne'a ne wu ro un 'er-de un ish à. Ka da-de ne, wu cowonuru un Bitrus ne.

¹⁷ Ká wan-ne'a-wu ro un 'er-de un ish à, wu zeeru Bitrus, “Ashi, ɔun ce ru, be-de un yan-neke-mo un ka net-wu o ro á?”

Bitrus zeeru wu, “Ay, me be-de un ye á.”

¹⁸ Guw-ne ye un ko-Gwomo-wu un kon-se Shir un yan-'er-de un **Pyo-o Shir** ne, ye dapsuru o-ra remen da-de o-huw o. Ye ro eso eso, ye ro m-hwo'ot o-ra mosse un Bitrus ne.

Annas cikt Yeso us-cot

(Mati 26:59-66; Mark 14:55-64; Ruka 22:66-71)

¹⁹ Ko-Gwomo-wu un kon-se Shir cituru Yeso ma-to un yan-neke-mo un wu un yo yoos-de un wu ro ye ne m-nome à.

²⁰ Yeso shasuru Annas, “Ai, um ruruɛ hun-ne ye un hono o-dak ut-ma cas. Um yooste komo ne un kuke-to atɛ m-yoos un Ma-to Shir à un **Pyo-o Shir** ne, be-de **Yahuda**-ne ro m-morge kap à. Yatt-yo um rwore wukusse á. ²¹ ɔRemen yan o wotte me us-cot? Cit ye hoge ma-to um ruru ye à cit yo um ruru ye à. Ye nape ma-to um rure ye à.”

²² Bo Yeso rurte kááne à, se wu ken ko-wa-'er-de un **Pyo-o Shir** wu, wu ro káne eso un Yeso ne à, wu kanuru Yeso o-raag. Wu zeeru, “ɔKa bo-se ne o ka o he m-shasu un ko-Gwomo-wu un kon-se Shir?”

²³ Yeso zeeru wu, “Urege um ruruɛ no ma-ut yo-to, o cit ye be-de m-ba'ase à. Urege ne unze

hond hond o, me **ba'as** á. ¿Ya hante un ya o kenet me o-raag?”

²⁴ Annas zeeru, “A neke un wu ne ka bo-se ne gekse be-ur Kepas ko-Gwomo-wu un kon-se Shir.”

*Bitrus doog nom-m she-mo
un nap-m Yeso*

(Mati 26:71-75; Mark 14:69-72; Ruka 22:58-62)

²⁵ Simon Bitrus ro eso, un hwo'ot o-ra. Ye zeeru wu, “¿Wo un ce ru, ba be-de un yan-dor ye un wu o ka o ro á?”

Wu zeeru, “Ay, me be-de un ye á.”

²⁶ Se wu ken be-de un guw-ne ye un ko-Gwomo-wu un kon-se Shir, baag-o un wu Bitrus kupse o-to à. Wu zeeru, “Ashi ka, ¿me hyan wo mosse un wu ne reno be-de un **Haag-o un 'yose o-Zetun** á?”

²⁷ Bitrus dooru nom m-she, wu zeeru, “Me wu á.” Bo wu zette káane à, keeg-o o-kiit kanuru.

Yeso un her-o Biratus

(Mati 27:1-2,11-14; Mark 15:1-5; Ruka 23:1-5)

²⁸ Ye inuru n-sot n-sot, ye ruuturu Yeso un hur-o Kepas komo ye heeturu Yeso un ish un hur-o **Biratus** ko-Gwamna-wu o-Roma wu a ya'ase gwomo-to un **Yahuda**-ne à. Ye **Yahuda**-ne un hi un de un ye, ye cow á, remen ye o-gyer taase ye kokkusse hi un de un ye, taase rii-yo m-re yo un **Biki-o m-Pas**,[§] yo kwangu ye m-re. ²⁹ Remen káane, **Biratus** un rwuun un co-o un ye, wu zeeru, “¿Ya un **ba'as-de** no bupte ka net-wu?”

§ **Bor-us op us-eer:28** 18:28 Biki-o Yahuda-ne rotte m-baks un ho-de Shir ruute ye o-Masar à.

³⁰ Ye zeeru, “U rotte unze ma-to **ur-ba'as** to á, te roa hante wu be un du á.”

³¹ **Biratus** zeeru ye, “Neke no un wu ne un hi un no, no he no piishe wu ut-ma un hi un no bo **karamsa**-o zee à.”

Yahuda-ne zeeru wu, “Ay, tett gwomo-to un piishe un net ut-ma a hoot wu á.” ³² Ka ma-to ne remen a shoosté o Ma-to Yeso rwore à, to kute gon mar-mo wu he m-mar à.*

³³ **Biratus** warguru n-me o-hur. Wu agburu Yeso, wu zeeru, “¿Wo ro ko-Gwomo-wu un **Yahuda**-ne?”

³⁴ Yeso shasuru wu, “¿Ka cot-o o un hi un du o? ¿Ko ye ken ye ruru wo ma-ut re?”

³⁵ **Biratus** shasuru wu, “¿Ap, me ko-**Yahuda**-wu o? Ai, hun-ne ru un Gwomo-ne ye un kon-se Shir ne ye hante wo be un de. ¿Ya o nom?”

³⁶ Yeso zeeru, “Gwomo-ut re to un hon dak-o to á. U rotte unze to un hono o-dak to, yan-neke-m re roa nom ur-gun taase a ya'as me be-de un **Yahuda**-ne, yan-yage-ut re. Amba gwomo-ut re kane o to ro á.”

³⁷ **Biratus** zeeru wu, “¿Ko-Gwomo-wu o ro?”

Yeso zeeru wu, “Bo o zee à, me ko-Gwomo-wu. Remen kááne o a mette me. Remen kááne o komo ne, um cowonte hono o-dak remen um rurut o-nip. Koyan con-to o-nip ne, wu ro un raag un cor re.”

³⁸ **Biratus** zeeru wu, “¿Ya un yo ne a m-zee o-nip?”

* **Bor-ʉs op ʉs-eer:32** 18:32 Hyen komo: Yoha 3:14; 12:32.

*A kupsute Yeso ut-ma a kemet wu
(Mati 27:15-31; Mark 15:6-20; Ruka 23:13-25)*

Bɔ wu zette kááne à, wu ja'asuru m-rwuun be-de un **Yahuda**-ne, wu zeeru ye, “Me de, me hyan **ba'as-de** wu nome á. ³⁹ Amba no un o ken jor-o ne, a nome **Biki-o m-Pas**, me no m-ho'osbe un net wan-gaan wu ro gego à. ¿Ko no conog um ho'osbu no ko-Gwomo-wu un **Yahuda**-ne?”

⁴⁰ Ye 'yonsuru us-cor yokoko, ye zee, “Ay, wu ka wu á! Se de Barabas!” (Barabas ne wan-kwup-de un hun-ne wu rowe.)

Bor-us op us-jero

¹ Ka da-de ne, **Biratus** zeeru, “A neke un Yeso ne. A bu'uru wu us-sorog deen.” ² Karma-ne yeruru wu gond-o un yokor ur-hi. Ye cupuru wu cop-o jaas-o o ut-gwomo. ³ Ye zeeru m-ha be-de un wu, ye ro m-zee, “Hoog ru she'et, ko-Gwomo-wu un **Yahuda**-ne!” Ye ro wu un hwooge ut-raag.

⁴ **Biratus** dooru m-rwuun, wu zeeru ye, “Gwot no, wu ka um he no m-rwunte remen no nept unze me kum wu un de ken **ba'as-de** ne á.” ⁵ Ka da-de ne Yeso rwuunuru eso un gond-o un yokor ne un cop-o jaas-o ne. **Biratus** zeeru ye, “To, wu ka.”

⁶ Bɔ Gwomo-ne ye un kon-se Shir un dorog-ne ne yan-'er-de un **Pyo-o Shir** hyente wu à, ye 'yonsuru us-cor yokoko. Ye ro m-zee, “A kem wu o-kan! A kem wu o-kan!”

Biratus zeeru ye, “Neke no un hi un no, no he no kem wu. Amba me hyan wu un de ken **ba'as-de** ne á!”

7 **Yahuda**-ne shasuru, “Ai, te ro o-**karamsa** ne. Ka **karamsa**-o ne depete a ho wu remen wu muute hi un de un wu **Wà-wu Shir**.”

8 Bɔ **Biratus** hogute ka ma-to à, wu ja'asuru hoge o-gyer. 9 Wu warguru m-cow un pyo un Yeso ne. Wu zeeru Yeso, “¿Ke ne o ne o rwuun?” Amba Yeso shas wu á. 10 Remen Yeso yagute wu m-shas, **Biratus** zeeru Yeso, “¿Wɔa shes me ut-ma á? ¿Wɔ nap unze me ur-beeb ne de un ho'os-m ru á, me tomso ne ur-beeb ne de un kam-m ru o-**kan** á?”

11 Yeso zeeru wu, “Wott de ken beeb-de be un de á, yade urege unze Shir-ye ya'anu wo de rwuun-mo n-ton á. Remen kaáne net-wu hante me be un du à, **ba'as-de** un wu jiište **ba'as** un du.”

12 Bɔ **Biratus**, hoge kaáne à, wu hooburu cow-yo wu ho'oste wu. **Yahuda**-ne ja'asuru 'yons ʉs-cɔr yokoko. Ye ro m-zee, “Urege de o ho'oste wu ka, wo con ko-Gwomo **Sisar** o ka á. Ai, bɔ un wu musse hi un de un wu ko-Gwomo à, wu yagute **Sisar** ut-yage o ka.”

13 Bɔ **Biratus** hogute ka ma-to à, wu rwuunuru un Yeso ne. Wu she'eturu un kwuur-o un piish ut-ma. Ka kwuur-o ro n-ton un “Gon o a gone ut-ta'ar à,” o ye ro m-zee o-Gabbata à, un remde **ut-Ibra** à.* 14 Ka ho-de ne, ho-de m-zonge de remen **Biki-o m-Pas**.†

Ho-ur ro ur-hi, wu zeeru **Yahuda**-ne, “Ko-Gwomo no wu ka!”

* **Bɔr-ʉs op ʉs-jero:13** 19:13 Kɔ: ut-Arameki. † **Bɔr-ʉs op ʉs-jero:14** 19:14 Biki-o Yahuda-ne rotte m-baks un ho-de Shir ruute ye o-Masar à.

15 Ye ja'asuru 'yons us-kan yokoko. Ye ro m-zee, "A nom un wu ne! A nom un wu ne! A kem wu o-kan!"

Biratus zeeru, "¿A kem ko-Gwomo no o-kan?"

Gwomo-ne ye un kon-se Shir ye zeeru wu, "Ai, tett ko-Gwomo á, se **Sisar**."

16 Ka da-de ne, wu ya'asuru Yeso be-de un ye, ye kemet wu o-kan.

A kamag Yeso o-kan

(Mati 27:32-44; Mark 15:21-32; Ruka 23:26-43)

17 Ye nekuru un Yeso ne. Yeso dekuru **kan-o** a hette wu m-kam à, ha-mo un be-de a m-zee *Caar-o ut-hi* à (**ut-Ibra**‡ ne ye ro o m-zee, *o-Gorogota*).

18 Kane o, ye kame wu o-kan. A kamag nen yoor tomso ne, Yeso dooru ye tet, wan-gaan un kom-o ur-kwanta, wan-gaan un kom-o ur-re. Yeso ro un tete-o un ye.

19 **Biratus** genuru m-gen, wu kamuru n-te o-kan o a kemte Yeso à. Rii-yo wu gene à, yo ka unze, "Yeso wu o-Nazaret, ko-Gwomo-wu un **Yahuda**-ne." 20 Ka gen-mo a kemte Yeso à, **Yahuda**-ne karantute mo deen remen be-de a kame Yeso à, yow yow o-bo ne o. A geneg to **ut-Ibra**§, ut-Roma ne, **ut-Girik** ne. 21 Gwomo-ne ye un kon-se Shir haaru be-ur **Biratus**. Ye zeeru Biratus, "Tasse o gen 'Ko-Gwomo-wu un **Yahuda**-ne' á, se de o gen 'Kà net-wu zeeg hi un de un wu ko-Gwomo-wu un **Yahuda**-ne.' "

22 **Biratus** shasuru, "Ai, rii-yo um gene à, um geneg o ká."

‡ **Bor-us op us-jero:17** 19:17 KQ: ut-Arameki. § **Bor-us op us-jero:20** 19:20 KQ: ut-Arameki.

23 Bɔ karma-ne komte kam ʉn Yeso o-**kan** à, ye wonguru cop-to ʉn wur-o ʉn wu. Ye cooguru to kwukur-ut nass. Kɔ wu ke ko-karma-wu, wu dekuru kwukur-ur gaan. Ye dekuru matuku-de ʉn wu. Ka matuku-de ne komo, de ʉn wa-ur-gaan de ʉn hon-de ʉn de.

24 Ye zeeru hi ʉn de ʉn ye, “Taase a yoog-de, se de a nom no o-gwambe, a gut net-wu he de m-re à. Wu re ne à, wu wu ro wa-ur-matuku.” An nom káane remen a shoosté rii-yo a gene n-me Ma-to Shir à, ʉnze,

“Ye wongute hi ʉn de ʉn ye cop-ut re.

Matuku ʉn de ne, ye nomuru o-gwambe ʉn de.”*

Ka bo-se ne ka karma-ne ye nome.

25 To, yow yow ʉn be-de a kame Yeso o-**kan** à, inu Yeso ʉn hen-ne inu ʉn wu ne, **Meri** ne ne'a Kirogos, **Meri** Magudarin wu, ye ro eso eso. 26 Bɔ Yeso hyente inu ʉn wu kane à, ʉn wan-gaan ne be-de yan-neke-mo ʉn wu, ʉn wu wu ro m-con ne à, yow yow ʉn wu ne. Wu zeeru inu-o ʉn wu, “Inu, wu ka waragte caane wa ru.” 27 Ka da-de ne, wu zeeru wan-neke-mo ʉn wu, “Wu ro inu ru.” Cin bo ʉn ka da-de ne, ka wan-neke-mo ʉn wu wu dekuru wu, wu jituru wu ʉn hur-o ʉn wu.

Mar-m Yeso

(Mati 27:45-56; Mark 15:33-41; Ruka 23:44-49)

28 Bɔ ʉn rwor ʉn ka ma-to Yeso nepse a komoste koyan, se de remen a shoosté ma-to a gene be-de ʉn Ma-to Shir à, ka da-de ne, wu zeeru, “Me ʉn hoge o-**swoot** o m-ho.”† 29 De

* **Bor-ʉs op ʉs-jero:24** 19:24 Hyen komo: Bɔng 22:18.

† **Bor-ʉs op ʉs-jero:28** 19:28 Hyen komo: Bɔng 69:21; 22:15.

ken gora-de ro kon shoosse ʉn ho-mo o-zambo ne kane. Ye musuru o-poog ʉn ho-mo o-zambo, ye copuru ka poog-o n-te o-kang, ye tabburu ʉn nu-o ʉn wu. ³⁰ Bɔ Yeso sʉte ka ho-mo o-zambo mo à, wu zeeru, “A komoste koyan.” Ka da-de ne, wu kwumsuru ʉr-hi n-dak, wu argu m-mar.

A duug Yeso n-te o-tak

³¹ Untu ro ka ho-de, ho-de m-zonge remen **Biki-o m-Pas** de komo ne taase a yage u-to ʉn ye n-te o-kan kemo **Ho-de ʉr-Wuwe** à, remen ka **Ho-de ʉr-Wuwe** de ho-ʉr gos-de de. **Yahuda-ne** konuru **Biratus** a jetem na-se ʉn ye, ye meret hor-m-hor a jukt ye. ³² Karma-ne haanuru, ye jetemsuru na-se ʉn ka nen yoor-ye ye a kame ʉn Yeso ne à. ³³ Bɔ ye woonte be-ʉr Yeso à, ye 'woss wu be'essute wu mereste. Ye jet na-se ʉn wu á. ³⁴ Se de wan-gaan be-de ʉn ka karma-ne ye, wu duuru wu o-tak n-te n-gen. Hyó-m rwuunuru m-ho ne. ³⁵ (Net-wu hyane à, wu nomuru swo-se ʉn ka ma-to remen no sheret ʉn ce ʉn no ne. Ka swo-se ne nip-o. Wu nepste komo ne nip-o wu ro m-rwor.) ³⁶ An nom káane, remen a shooste Ma-to Shir ʉnze, “Kɔ caar-yo ʉn wu o-gaan a he de yo m-jet á.”[‡] ³⁷ N-me ʉn de ken be-de ʉn Ma-to Shir to zeeg, “Ka net-wu wu ye duu à, yea gwot wu.”§

Juk Yeso

(Mati 27:57-61; Mark 15:42-47; Ruka 23:50-56)

‡ **Bor-ʉs op ʉs-jero:36** 19:36 Hyen komo: Rwu 12:46; Qog 9:12; Bɔng 34:20. § **Bor-ʉs op ʉs-jero:37** 19:37 Hyen komo: Zeka 12:10; Hyan 1:7.

³⁸ Ka da-de ne, **Yusuhu** wu o-Aramatiya wu ro **wan-neke-m Yeso** wukusse remen gyer-o un **Yahuda**-ne à, wu konuru **Biratus** cow-yo wu dekt u-ur Yeso. Biratus ya'uru wu o-cow. Wu dekuru u-ur Yeso. ³⁹ Nekodimu komo ne, net-wu haane haan-mo ur-takan m-tet be-ur Yeso à. Wu haanuru ut-po'og ne to un 'yo-se m-shi'igin se a m-aag us-**mur** à, un to ken to ne to a m-aag **arro** à, kutukse un rigiza-o gaan.*† ⁴⁰ Ye dekuru u-ur Yeso, ye yeruru de un gund-ur pus-de mosse un ka rii-yo m-shi'igin to ne bo **Yahuda**-ne ro m-nom da-o un duk à. ⁴¹ Be-de a kame Yeso o-**kan** à, de ken wak-de us-'yo de ro kon, yo hun-ne rotte m-hur m-yo à. Ka wak-de ne saag ro kon kane o-pu o, o a take he'edbe un net un o á. Pak-o o-ta'ar o. O wooste kuke-ur rek-de de o-kur. ⁴² Untu ro ho-de ut-zonge de remen **Biki-o m-Pas** o un **Yahuda**-ne de à, komo ne saag ro yow yow un kane ne un ka be-de a kemte Yeso ne o-**kan** à, ye neksuru Yeso kane.

Bor ur-kwooz

Ine-m Yeso ut-marimar

(Mati 28:1-8; Mark 16:1-8; Ruka 24:1-12)

¹ Ho-de o-Rahadi, **Meri** Magudarín haaru un saag tet-m-tet. Wu hyanuru a dosste o-ta'ar un ish un saag. ² Wu somnuru o-rek be-ur Simón Bitrus un ka **wan-neke-m Yeso** wu ne, wu Yeso

* **Bor-us op us-jero:39** 19:39 ut-Girik: Nu-se un ka rigiza-o woose kiroguram-ut ur-kwooz un op-ut taan [35]. † **Bor-us op us-jero:39** 19:39 Hyen komo: Yoha 3:1-2.

ro m-was Ƴn wƳ ne à. WƳ zeeƳ, “A dekte Ƴ-Ƴr Gos-wƳ Ƴn saag. Te napƳ ne be-de a heete de á.”

³ Se Bitrus Ƴn ka **wan-neke-m Yeso** wƳ ne, wƳ Yeso ro m-was Ƴn wƳ ne à, ye ruuru, ye ro Ƴn kaw Ƴn saag. ⁴ Kap mo Ƴn ye yoor-ye ruuru Ƴs-rek. Ka wan-gaan-wƳ, wƳ Yeso ro m-was Ƴn wƳ ne à, wƳ takuru Bitrus co. WƳ ba'uru wƳ m-wɔ be-de Ƴn saag. ⁵ WƳ kakturu, wƳ ro m-segbɛ n-me. WƳ hyanuru ka gund-o pus-o o, o a hokke Ƴ-Ƴr Yeso à, o ro esse. WƳ ne wƳ cow á. ⁶ Ka da-de ne, Simɔn Bitrus wɔɔnuru Ƴn n-jim de Ƴn wƳ, wƳ cowuru Ƴn saag. WƳ hyanuru ka gund-o pus-o o esse. ⁷ O ro mosse Ƴn ka gund-Ƴr pus-de de ne de a ro yerute Yeso Ƴr-hi à. Ka gund-de pussuru Ƴn hi Ƴn de Ƴn de, de yage ká gund-o Ƴn juk-o Ƴn hon. ⁸ Se ka wƳ Yeso ro Ƴn was à, wƳ ba'e m-wɔ Ƴn saag à, wƳ cowuru Ƴn ce Ƴn wƳ ne. WƳ hyanuru, wƳ sheruru Ƴnze Yeso inute Ƴn hoog ne. ⁹ Ye ro nak Ƴnze Ma-to Shir ro gense Ƴnze wƳa ine Ƴn hoog ne á.

*Yeso rwuntute hi Ƴn de Ƴn wƳ
be-Ƴr Meri Magudarín*

(Mati 28:9-10; Mark 16:9-11)

¹⁰ Ká **yan-neke-m Yeso** ye nen yoor-ye argƳ jo o-hur. ¹¹ **Meri** ro eso Ƴn ish Ƴn saag Ƴs-'won. WƳ ro Ƴn ka 'won-se, wƳ kakturu, wƳ segburu ish Ƴn saag. ¹² WƳ 'wɔsuru **yan-tom-ye Shir** nen yoor Ƴn cup-to Ƴn gund-Ƴt pus-to ne tara be-de Ƴ-Ƴr Yeso ro'e russe à, wan-gaan so Ƴr-hi, wan-gaanu ne so Ƴs-na.

¹³ Ka **yan-tom-ye Shir** ye, ye cituru **Meri**, “¿Remen yan o wɔtte Ƴs-'won?”

Wu zɛɛru ye, “Ai, a dekste Gos-wu re, me napu ne be-de a heete wu á.” ¹⁴ Bo wu rurte kááne à, wu byanduru, wu 'wos Yeso wu ka eso. Amba wu nap unze Yeso wu á.

¹⁵ Yeso cituru wu, “¿Ne'a, remen yan o wotte us-'won? ¿Wan wu ne wo o-hoob?”

Meri ro o-gwot wu hyene wu zee wa-o-kat-wu cite wu, wu zɛɛru wu. “Gyer Shir, urege wo deke wu, o ruru me be-de o esse wu à, um dekt wu.”

¹⁶ Yeso zɛɛru wu, “**Meri.**”

Wu zɛɛru **ut-Ibra**,* “Rabboni!” (Unze Wa-ur-Yoos).

¹⁷ Yeso zɛɛru wu, “Wo bop me á, har m-moka me un go da be-ur Tato re á tokon. Se de o neke be-ur or re ne, o ruru ye unze man de be-ur Tato re, komo ne Tat no, Shir re wu ro, komo ne Shir no.”

¹⁸ Se **Meri** Magudarin wu haaru, wu zɛɛru **yan-neke-m Yeso**, “Um hyanag Gos-wu!” Komo wu ruru ye ma-to Yeso ruru wu à.

*Yeso rwuntute hi un de un wu
be-de yan-neke-mo un wu*

(Mati 28:16-20; Mark 16:14-18; Ruka 24:36-49)

¹⁹ Ka de ur-ryot, ka ho-de o-Rahadi de, ish-se ut-kuke se un **yan-neke-m Yeso**, ro tigusse, remen un gyero un yan-co o un **Yahuda**-ne. Se Yeso wu woonuru, wu esuru n-tete o un ye, wu zɛɛru, “M-gwugwu be un no!” ²⁰ Bo wu zette kááne à, wu kuturu ye ut-kom un gen-yo un wu ne. Yan-neke-mo un wu nomuru zak-o un hyan-mo un wu.

* **Bɔr ɔr-kwɔɔz:16** 20:16 Kɔ: ut-Arameki.

21 Yeso dooru m-zee, “M-gwugwu be un no! Bo Tato re tomne me à, ka bo-se ne, o um tome no.”
 22 Bo wu rurte kaane à, wu hururu ye **Kukt-o Shir**. Wu zeeru ye, “Goks no Yo-mo un **Kukt-o Shir**. 23 Kap bo un ye no sokse **ba'as-to** un ye à, Shir sokste ye to. Ye no sokse ne **ba'as-to** un ye á, Shir sokse ye to á.”†

Yeso un Tomas ne

24 Da-de Yeso haane be-de yan-neke-mo un wu à, Tomas ro mosse un ye ne á. Tomas ro wangaan be-de un ka nen op un yoor-ye, (wu a maag *ko-Pese* à). 25 Ye ken **yan-neke-m Yeso** ye, ye zeeru wu. “Te hyanag Gos-wu na!”

Amba wu zeeru, “Un ya um hyanag wu-yo o-kusa un kom-to un wu, um ru o-jow un yo á, um ru tomso ne kom-o re un riib-o un gen-ye un wu á, man sher á.”

26 Bo a rewute ho-ut eer à, yan-neke-mo un wu ro o-hur mosse un Tomas ne. Ye tigusse us-ish. Yeso haanuru, wu esuru n-tete o un ye. Wu zeeru, “Sarruma-o no!” 27 Wu zeeru Tomas, “Rwo jow-o ru kane, o gut kom-o re. Tapan kom-o ru kane komo ne o ci gen-o re. Taase o she'et wan-koob-de m-sher á, amba sher unze me m-hoog ne komo.”

28 Tomas shasuru, wu zeeru, “Gos-wu re! Shir re!”

29 Ka da-de ne, Yeso zeeru wu, “¿Remen o hyanag me o hante o sherte? Ya-o-kwum-ye, ye hyanne me á, amba ye shereg.”

Yo hante a genet ka takurda-o à

† **Bor ɔr-kwooz:23** 20:23 Hyen komo: Mati 16:19; 18:18.

³⁰ Yeso nɔmɔg rem-se Ƴt-hyat deen Ƴn hon-n-hon Ƴn yish-ye Ƴn yan-neke-mɔ Ƴn wu se a gene Ƴn ka takurda-o á. ³¹ Amba men gen to ka remen no sheret Yeso wu ro **Kiristi, Wà-wu Shir**, no kumut hoog no shere Ƴn jin-de Ƴn wu.

Bɔr Ƴr-kwooz o-gaan

Yeso Ƴn ship Ƴn jan-ye Ƴt-hyat ne

¹ Ka da-de ne, Yeso rwuunuru be-de yan-neke-mɔ Ƴn wu komo, n-riib Ƴn Mar-o o-Gariri.* Ka bo-se ne, o wu rwunte hi Ƴn de Ƴn wu. ² Simɔn Bitrus ne Ƴn Tomas (wu a m-zee ko-Pese à), Ƴn Nataniyar ne (ko-wa-o-Kana dak-o o-Gariri), Ƴn yakar ne ye ma Zebedi, Ƴn ye ken yan-neke-mɔ Ƴn wu ye ne nen yoor, kap mɔ Ƴn ye ye ro mosse. ³ Simɔn Bitrus zeeru ye, “Men ha ship Ƴn jan.”

Ye zeeru wu, “Ko te tea doru wo.” Ye ruuru. Ye heburu m-ho o-hat ne. Amba ye hoks ship Ƴn rii Ƴn ka tet-mo á.†

⁴ So Ƴn gas-o Ƴn ish, ye ro n-me o-mar, ye hyanburu net-wu ka eso n-riib, amba ye nap unze Yeso wu á. ⁵ Yeso zeeru ye, “Yan-yen-de ne, ¿ko no hoog jan?”

Ye shasuru wu, “Ay.”

⁶ Wu zeeru ye, “Jorbu no o-yo Ƴn kom-o Ƴr-re de o-hat. Noa kum jan.” Ye jorburu o-yo n-te m-ho har ye hoks m-nakan á, remen moor-to Ƴn jan.‡

* **Bɔr Ƴr-kwooz o-gaan:1** 21:1 Ƴt-Girik: Mar-o o-Tiberiyos.

† **Bɔr Ƴr-kwooz o-gaan:3** 21:3 Hyen komo: Ruka 5:5. ‡ **Bɔr Ƴr-kwooz o-gaan:6** 21:6 Hyen komo: Ruka 5:6.

⁷ Se ka wan-neke-mo un wu mo wu, wu Yeso ro m-was un wu ne à, wu zeeru Bitrus, “Gos-wu na wu hwaa!” Bɔ Simon Bitrus hogute unze Gos-wu wu un ye wu à, wu copuru cop-o un wu remen wu ro possusute cop-o un wu da-de wu ro'e m-senge, wu 'hebutu o-mar à. ⁸ Ye ka yan-neke-mo un wu ye, ye kuse n-me o-hat à, ye ro n-me un jan ne doro doro remen yett ur-hew o-riib ne á. Hew-de un ye n-riib m-ho ne us-na zungu-us tetse. ⁹ Bɔ un rwuun-mo un ye o-zang, ye 'wossuru eng-to o-ra o-jan ne n-ton kanu, komo burodi-ur ro kon kanu.

¹⁰ Yeso zeeru ye, “Hante no ye ken jan-ye be-de un ye no bopne m-moka à.”

¹¹ Simon Bitrus cowuru o-hat, wu naknuru o-yo shoosse un jan-ne nu-ye nu-ye zungu-o gaan un kwooz-ut yoor un op un tet [153]. Amba kap un nu-se un ka jan-ye ne ka yo-o o yooge á. ¹² Yeso zeeru ye, “Haan no, no beks.” Be-de yan-neke-mo un wu ne komo ba un wu nome jaab-o ut-men, wu cit wu kowan wu wu ro à remen ye nepste Gos-wu un ye wu. ¹³ Yeso haaru, wu deknuru ka burodi-o, wu ya'asuru ye o o-jan ne. ¹⁴ Haan-m atette-mo ka Yeso rwuntute hi un de un wu be-de un yan-neke-mo un wu cin da-de a 'yonse wu ut-marimar à.

Yeso ne un Bitrus

¹⁵ Bɔ ye komte ur-beks à, Yeso zeeru Simon Bitrus, “Simon, wa **Yohana**, gwɔ jiiše or ru ne un con-ut re?”

Simon Bitrus zeeru wu, “Oho, Gos-wu re oho, ko wo de, o nepste um conog wo.”

Yeso zeeɾu wu, “Nom gut-de un yan-dor re bo a un gut-de un ca à.”

¹⁶ Wu dooru wu m-zee ayoore-o, “Simon, wà **Yohana**, ɔo conog me, ko?”

Wu zee, “Oho, Gos-wu re oho, ko wo, o nepste um conog wo.”

Yeso zeeɾu wu, “To, nom gut-de un yan-dor re.”

¹⁷ Yeso dooru wu m-cit kááne har atette-o, “Simon, wà **Yohana**, ɔwo me m-con?”

Bitrus naasuru ut-men remen ka rwor-m atette-mo mo Yeso zee, “ɔwo me con?”

Wu ne, wu zeeɾu, “Gos-wu re, ai, o nepste koyan kap. O nepste ne unze me wo m-con.”

Yeso zeeɾu wu, “To, nom gut-de un yan-dor re.

¹⁸ Me no m-rure o-nip, da-de un yakar-ut ru o ro un cupe un hi un du ut-matuku, o arguru co-o o cone à. Amba wo mongse, se wo tabbe ut-kom wu ken wu cupu wo, wu nek wo be-de wo cone á.” ¹⁹ (Wu un rwor kááne remen wu ro m-me'es un gon mar-mo Bitrus hette wu sekemste Shir à). Bɔ Yeso komte m-rwor kááne à, wu zeeɾu Bitrus, “Dond me.”

Yeso un ye ken yan-neke-mo un wu ye ne

²⁰ Bitrus byanduru, wu 'woss ka **wan-neke-m Yeso** wu, wu Yeso ro m-was à. (Ka net-wu ro tosse un her-o Yeso un ka biki-o à. Komo ka net-wu cituru Yeso, “Gos-wu, ɔwan-wu ne he wu m-ya'as?”) ²¹ Bɔ Bitrus hyente wu à, wu zeeɾu Yeso, “Gos-wu re, ɔwu ka net-wu ne? ɔYa he wu m-ko?”

§ **Bɔr ɔr-kwooz o-gaan:20** 21:20 Hyen komo: Yoha 13:25.

²² Yeso zee ru wu, “Ko me zee wua nom hoog har um muunte, zya daaru wo? Wo de, dond me.” ²³ Remen kaane ka ma-to yasuru be-de un or un ye ne unze ka **wan-neke-m Yeso** wu, wu he de m-mar a. Amba Yeso zee kaane wu he de m-mar a. Wu un zee, “Ko men zee wua nom hoog har um muunte, zya daaru wo?”

²⁴ Wu, ka **wan-neke-m Yeso** wu, wu ro Yeso m-su ye un ka ma-to. Wu gene to tomso ne. Te nepste ne unze su'e-mo un wu hond hond o.

Se ken rem-se ut-moor ne

²⁵ Se ken rem-se ro kon ut-moor ne se Yeso nome a. U rotte unze a gene ma-to un se un gaan un gaan, me um hyan ko hono o-dak un hi un de un o, o roa hoks dek un ka takurda-to a he m-gen a.

ut-Hun New Testament

Hun-Saare: ut-Hun New Testament New Testament

copyright © 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Hun-Saare

Contributor: WBT Central Zone

© 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc. in cooperation with the Ut-Hun Bible Translation Project All rights reserved. The New Testament in ut-Hun (Eastern Dukawa)

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

4b40cd80-7cb8-5d3d-8563-557f030f99d7